

[Træff.]
vist ting, som ligger fremefter i tiden, men vi synes, det er forkert at stemme for et lovforslag, så længe disse ting er uafklarede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget
vedtoges med 123 stemmer mod 22.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om til-lægsbevilling for finansåret 1. april 1973-31. marts 1974.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 158) findes i tidenden sp. 7428).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg skal fastsætte en taletid for ordførerne på 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang.

Før vi begynder, gør jeg medlemmerne opmærksom på, at det er min agt at gennemføre en pause fra kl. ca. 12.30 til kl. ca. 14.

Kjeld Olesen (S):

Det var en usædvanlig periode, vi startede den første tirsdag i oktober måned sidste år. Vi oplevede kort tid efter et folketingsvalg, hvis resultat betød intet mindre end en fordobling af antallet af partier i folketinget, og i dag er vi oppe på 11 parti-grupper, det største antal nogen sinde. Og vi fik en regering baseret på kun 22 mandater, hvilket historisk også er enestående.

Regeringen lagde stærkt ud, da statsministeren den 19. december kom med tiltrædelseserklæringen. Det lød heri, at allerede i løbet af de første 100 dage ville det blive nødvendigt at finde løsninger på centrale spørgsmål som omkostningsstigningerne, prisstigningerne, boligudgifterne, beskæring

af de offentlige udgifter og de vanskeligheder, der kunne opstå på grund af energikrisen.

Det hed endvidere i erklæringen, at for venstre kunne der ikke være tvivl om valgets tale. Man måtte se i øjnene, at vælgerne fældede dom ikke kun over de gamle partier, men også over blokpolitikens epoke, og statsministeren understregede, at regeringen ville forhandle sig frem fra sag til sag. Tingene skulle ikke afgøres bag lukkede døre eller på et regeringsmøde.

Vi er nu snart op imod de 200 dage af denne regerings levetid, og man må jo konstatere et ikke ringe misforhold imellem disse stærke bemærkninger og virkeligheden. Dog skal det siges til regeringens undskyldning, at en væsentlig del af årsagen til vore store økonomiske problemer skal søges uden for vore grænser, ikke mindst i den energikrise, som vi har oplevet siden sidste efterår.

Men tilbage står så den virkelighed, at vi fra 1974 må regne med et underskud på den løbende betalingsbalance på henimod måske 10 mia kr. Vi må se en inflation, der galopperer stærkere end nogen sinde med prisstigninger, der løber op til 15 pct. på årsbasis. Vi har igennem nogle måneder måttet se vor valutabeholdning blive drænet hver måned med henved 800 mill. kr. i fremmed valuta. Vi har rekordagtige stigninger i jordværdierne, pr. måned ikke mindre end ca. 1 mia kr. Vi har rekordrente for boligbyggeriet. I dag ligger den effektive obligationsrente på over 17 pct.

Hvor mange forklaringer der end kan stilles op, så må det konstateres, at regeringen ikke har formået at klare de væsentligste af de problemer, som man så højtideligt proklamerede at ville løse, og dette på trods af de økonomiske fordele, som medlemskabet af EF har givet os. Landbrugseksporten steg i 1973 med ikke mindre end 47 pct. og er nået op på 11,9 mia kr. En del af denne stigning, lidt over 4 mia kr., kan henføres til stigningen i de internationale fødevarerpriser, men omkring 3 mia kr. skyldes medlemskabet af EF. Og samtidig er den hidtidige landbrugsstøtte, der kostede staten lidt over 1 mia kr., afskaffet. Som bekendt var underskuddet på de løbende poster på betalingsbalancen 3 mia kr. for 1973. Det skal her understreges, at dette underskud ville have været betydeligt større, hvis vi ikke

[Kjeld Olesen]

havde været medlem af EF, fordi vi da ikke havde fået denne ekstra valutaindtjening.

Hvordan kan det så være, at regeringen trods de fordele, medlemskabet af EF har givet os, ikke har formået at føre en tilstrækkelig konsekvent politik igennem? Først og fremmest fordi regeringen ikke har haft en helhedsvurdering af de ting, man ønskede at lægge op. Som statsministeren udtrykte det i tiltrædelseserklæringen, ville man jo søge at føre sagerne igennem fra gang til gang. Det har været en siksakkurs uden perspektiv.

Regeringen kan ikke undskylde sig med, at den ikke har fået støtte fra et nødvendigt antal af folketingets partier, i hvert fald ikke fra det største. Vi har fra starten af denne folketingssamling erkendt, at der er et særligt ansvar forbundet med at være det største parti. Vi har i den udstrækning, vi har fundet det forsvarligt, påtaget os medansvaret for den nødvendige lovgivning. Vi fandt det således nødvendigt at indgå i forliget i februar måned af hensyn til landets konkurrenceevne og dermed til beskæftigelsen. Vi fandt det forsvarligt, fordi det lykkedes os at skabe en tilstrækkelig social balance på de punkter, vi blev enige om.

Behandlingen forleden dag af lovforslaget om at ophæve den bundne opsparing viste, at socialdemokratiet står ved, hvad vi har lovet. Når det drejer sig om regeringens holdning til f. eks. en skærpelse af beskatning af de virkelige kapitalgevinster — og jeg tror, at finansministeren kan genkende disse formuleringer — har vi svært ved at finde overensstemmelse imellem det, vi dengang blev enige om, og det forslag, regeringen siden kom med. Vi blev en erfaring rigere, når det drejer sig om sikkerhed for de aftaler, vi indgår med regeringen, en forsigtighed, der ikke mindst er kommet til udtryk ved de forhandlinger om en fremtidig boligløsning, der netop er overstået.

Selv om vi medvirkede i februarforliget, ha vi hele tiden gjort opmærksom på, at de indgreb, der dengang blev foretaget, ikke i sig selv løste de økonomiske problemer, vi står over for. Det var at forvente, at regeringen ville komme med et initiativ, der virkelig tog fat ved ondets rod og lagde op til en langsigtet løsning. En vis optimisme

bredte sig, da det stod klart hen i maj måned, at regeringen ville komme med et skatteudspil, og den 8. maj forelagde finansministeren så et meget omfattende såkaldt trefløjet forslag til en samlet skattereform.

Desværre undlod regeringen ikke at vise sin åbenbare mangel på situationsfornemmelse. Næsten som en trussel — lad mig stramme det endnu mere: som en trussel — forlangte regeringen at få gennemført afgiftsforslag til milliardbeløb i løbet af få timer. Det skal slås fast endnu en gang: socialdemokratiet var ikke modstander af afgifter som sådan. Når vi ikke kunne stemme for, var det først og fremmest regeringens egen skyld. Så gennemgribende indgreb kan ikke rives ud af en større sammenhæng, og under alle omstændigheder må det ses i forbindelse med hele boligpolitikken. Naturligvis kan sådanne indgreb ikke bare rettes mod bestemte befolkningsgrupper, uden at f. eks. arbejdsfrie indtægter også bliver medtaget. Det var ikke urimelige krav, socialdemokratiet stillede, vi forlangte kun at få sikkerhed for konturerne af den fremtidige lovgivning på områder som nulindkomsterne, gennemførelse af kuponskatten og kapitalvindingsafgiften og så en tilstrækkelig sikkerhed for, at de besparelser, der var foreslået af regeringen, blev gennemgået, således at der blev en bedre social afbalancering.

Men man ville ikke, og man gennemførte så afgifterne, og, i hvert fald taget i en større målestok, næsten i samme åndedræt gennemfører man ophævelsen af den 2½ pct. afgift ved salg af jord og fast ejendom, der eksisterer, to ting, som man skal se i en sammenhæng. Det ene øjeblik pålægger man lønmodtagerne en lang række afgifter til milliardbeløb, det næste øjeblik ophæver man en lov, der betyder, at staten får henvend 600 mill. kr. mindre i indtægt. Jeg finder, at det ganske simpelt er en hån mod de lønmodtagere, som skal holde for ved disse afgifter, og jeg må også sige, at det virker som noget i retning af, er det ikke Ebberød Bank, man siger, når man i det ene øjeblik skal øge statens udgifter — nu vel, med det sigte, at det skal være et valutaværn — og det næste øjeblik øger købekraften med ganske store beløb.

Det har siden været interessant at iagttage, med hvilken ihærdighed regeringen og venstre søger at dementere, at der ved denne

[Kjeld Olesen.]

lovgivning var tale om et forlig, der også omfattede fremskridtspartiet. Man søger ihærdigt at bortforklare den tekst i tillægsbetænkningen af 15. maj fra skatte- og afgiftsudvalget, hvoraf det med al tydelighed fremgår, at dette forlig er og bliver en kendsgerning; men dette spørgsmål kan jo meget let opklares, for det vigtigste i dette forlig var jo de kommende besparelser på mindst 5 mill. kr. Jeg vil derfor gerne spørge statsministeren, om ikke det er korrekt, at de 5 tillidspartier forpligtede sig til at spare mindst 5 mill. kr. på den kommende finanslov. Jeg vil gerne spørge, om ikke alle 5 forligspartier skal være enige om, hvilke besparelser der skal træde i stedet for dem, som eventuelt udgår af regeringens spareplan. Jeg vil gerne spørge, om ikke fremskridtspartiet skal godkende besparelser, som regeringen måtte aftale, f. eks. med socialdemokratiet.

De øvrige dele af regeringens forslag til en skattereform er jo først og fremmest, at de direkte skatter skal nedsættes med 10 mia kr. Det klares meget behændigt med besparelser for halvdelen og, hvis ikke yderligere besparelser kan opnås, så en momsforhøjelse.

Socialdemokratiet har i praksis vist, at vi er tilhængere af besparelser i de offentlige udgifter. Den tidligere regering præsterede den hidtil største samlede besparelse på en finanslov, men tingene skal jo nævnes ved deres rette navn, og de ting, som regeringen har lagt frem, har jo ikke så forfærdelig meget at gøre med besparelser. At beskatte børnetilskud er ikke en besparelse. Det er en ekstra byrde, man først og fremmest pålægger mange af de familier, der har mindst råd til det. At indføre en afgift på 15 kr. pr. lægesøg er ingen besparelse, men det er en særlig afgift, man også lægger på borgere, der har mindst råd til det. At skubbe byrderne over på kommunerne er ingen besparelse, for borgerne skal betale de samme penge, blot på en anden måde. At udskyde anlægsudgifter er ingen besparelse, men blot at udskyde opgaver, der senere hen vil koste betydelig mere.

Socialdemokratiet vil naturligvis være villig til i de kommende måneder aktivt at deltage i sparedrøftelserne i politisk-økonomisk udvalg, men vi må have krav på at vide, un-

der hvilke betingelser vi skal gå ind i arbejdet. Forudsætningen må først og fremmest være, at regeringen giver svar på de spørgsmål, jeg her har stillet vedrørende forliget om afgifterne.

Med hensyn til regeringens forslag om en nedsættelse af de direkte skatter kan vi være enige om en del ting og meget uenige om andre. Vi er enige i, at den direkte beskatning skal lempes for mellemindkomsterne, vi skal have trækprocenterne ned. Vi er ligeledes enige i, at fradrage bør begrænses mest muligt, og at fradrag ikke bør foretages i indkomsten, men i skatten. Men vi er f. eks. helt uenige i regeringens forslag om, at kun renteudgifter, der overstiger 4.000 kr., skal være fradragsberettigede. Skal der endelig være tale om at sætte skel, så bør det være renteudgifter op til 4.000 kr. og i hvert fald ikke derover.

Jeg skal endelig gøre en bemærkning til det boligforlig, som vi indgik, jeg var lige ved at sige for ikke så forfærdelig mange timer siden, imellem partier, der repræsenterer 126 mandater i dette ting. Vi gik ind i dette forlig, fordi det betød en aktiv indsats imod den truende arbejdsløshed, som tårner sig op, og jeg skal garantere for, at socialdemokratiet skal holde de andre partier fast på dette punkt.

Socialdemokratiet gik også ind i forliget, fordi det hindrede totalt stop for det sociale byggeri, et boligmarked med frit slag for husejerne, urimelige skattefordele for parcelhusejerne og profitmuligheder i den sociale boligmasse ved udstykning af andelslejligheder. Vi kunne også sige ja, fordi det på andre områder lå tæt på vor egen politik: direkte statslån til nyt byggeri, gradvis fjernelse af overskud og underskud af egen bolig, midler til nedbringelse af begyndelseslejen i nybyggeriet samt beboerdemokrati, bytteret og uopsigelighed.

Igennem den forløbne folketingssamling har socialdemokratiet bestræbt sig på at leve op til de ord, vi tidligere har udtalt om, at vi vil være et ansvarligt oppositionsparti. Vor linje har været at bidrage til løsninger, hvor vi fandt, at det var forsvarligt, og hvor vi blev tilstrækkeligt imødekommet. Det har betydet, at vi har kunnet sige ja til noget, nej til andet. Det har også betydet gennemførelsen af selvstændige socialdemokratiske forslag. Det gælder forslaget om, at

[Kjeld Olesen.]

restskatter på under 2.000 kr. ikke mere opkræves særskilt. Det gælder fradrag for medhjælpende hustruer, der forhøjes med 100 pct. Der er gennemført en lettelse af beskattningen af pensionisters ekstraintægter og en skærpet formuebeskatning for store formuer. Endelig er der gennemført en lov om samfundsrepræsentation i banker og sparekasser.

Jeg tror også her, at finansministeren fra ting, vi talte om i februar måned, vil nikke genkendende til visse formuleringer.

Heldigvis er udenrigspolitikken et af de områder, hvor der har været bred enighed, men det må desværre konstateres, at dansk udenrigspolitik har mistet sin dynamik. En af de ting, der har kendetegnet dansk udenrigspolitik, før den nuværende regering kom til, var en stadig mere udviklet kontakt med en række lande, f. eks. østlandene og lande i Asien og Afrika. Dette er gået fuldstændig i stå. Vor nuværende udenrigsminister kan lige overkomme at administrere og varetage de felter, der ligger inden for NATO og EF, men så heller ikke mere. Når det drejer sig om u-landspolitikken er det med den allerstørste skepsis, vi ser på de forslag, der er lagt op i forbindelse med besparelserne, hvad man med megen tydelighed vil få at høre ved en senere lejlighed.

Og så skal begivenhederne i Portugal hilses med glæde. Det må være Danmarks opgave at understøtte Portugal i omstillingsprocessen, den omstillingsproces, man står midt i. Når det drejer sig om de portugisiske kolonier, bør vi ikke fortage os noget, der kan forhindre en snarlig selvstændighed.

Desværre er situationen i Grækenland blevet forværret. Den tidligere regerings offentlige fordømmelse af regimet var aldeles klar. Jeg beder udenrigsministeren bekræfte, at der ikke er tale om nogen ændret holdning, det synes jeg er meget vigtigt at få afklaret nu inden NATO-ministermødet i Ottawa i næste uge.

Endelig vil jeg betegne det som en meget tragisk og ulykkelig udvikling, vi har set i Chile. Det må være regeringens opgave, at man internationalt ikke bare passivt ser til, mens militærjuntaen farer frem med terror og vold. Vi må yde vort til, at verdensopinionens øjne stadig væk bliver rettet mod dette ulykkelige land.

Folketinget drager snart på ferie, bortset fra det meget vigtige udvalgsarbejde, der jo skal fortsætte. Når vi vender tilbage til september måned, vil vi opdage, at problemerne er vokset, for på trods af f. eks. boligforliget må vi stadig væk imødesee en truende arbejdsløshed. Tag perspektivplan II og se, hvad det er for kæmpe økonomiske og menneskelige problemer, der skal løses. Her hjælper det ganske simpelt ikke med kortsigtede lapperier.

Ved denne afslutningsdebat må vi stille et meget stort spørgsmålstejn ved, om den nuværende regering magter at formidle det samarbejde, der skal lede hen til løsningerne. For sagen er jo den, at disse problemer er meget sikre tegn på afgørende mangler ved det nuværende samfund.

De politiske reresentanter for det åbne, liberale eller, om man vil, kapitalistiske samfund er i et uløseligt dilemma. Man ved nemlig, at skal vi hen til løsninger, der virkelig giver resultater, så vil disse løsninger ofte på afgørende punkter bryde med meget af det fundamentale i dette samfunds principper. Det, der skal til, er nemlig en helhedsplan, en meget omfattende planlægning, herunder også en meget dybtgående planøkonomi. Og det er nødvendigt at ville de midler, der skal til, for at en sådan planlægning kan virkeliggøres.

Et af midlerne er en tilstrækkelig effektiv ramme styring af både den offentlige og private sektor. Et andet er, at vi for alvor sætter ind over for inflationen gennem en mere offentlig jordpolitik. Et tredje middel er en tilstrækkelig koordinering imellem den statslige og kommunale planlægning. Et fjerde er en tilstrækkelig kapitaldannelse, hvor man ikke kommer uden om at diskutere økonomisk demokrati på en mere realistisk måde end hidtil. Et femte er en mere styret fordeling af den knappe kapital.

Det, vi har set hidtil, er en regering, der er karakteriseret ved lidenhed, når det drejer sig om antal mandater, og dette er ikke noget, man kan bebrejde regeringen. Dernæst er den karakteriseret ved en smidighed, som jeg tillader mig at betegne som grænsende til leddeløshed. Det er ikke leddeløshed, der er brug for, det er ikke fintklingende ord, der løser problemerne.

Til efteråret vil dette folketing blive sat på sin hidtil alvorligste prøve, når det drejer sig

[Kjeld Olesen.]

om fremsynethed og handlekraft. Det er med den allerstørste skepsis, vi ser denne regering forsøge på at siksakke sig frem. Hvis ikke den er indstillet på at møde frem med initiativer, der vil være tilstrækkelig langsigtede og effektive, så må vi have en anden politisk ledelse af dette land.

Lindholt (FP):

Må jeg indlede med et citat fra Grimbergs verdenshistorie, det står side 149 i bind III:

„Kaos var kommet. Efter en lang periode af overanstrengelse blev grækerne bytte for materialisme. Det foretrukne mål blev at skaffe sig en så behagelig tilværelse som muligt, og for den store hob — især i Athen — kom prægtige fester og gratis teaterforestillinger til at spille hovedrollen i det daglige liv. Det var jo ikke nødvendigt at arbejde, da staten betalte løn til alle og enhver for at udføre de såkaldte borgerpligter, og befolkningens store ubemidlede flertal blev mere og mere indstillet på at benytte sin politiske magt til at leve af offentlig understøttelse. Og som al anden arbejdsfri indtægt virkede statsunderstøttelsen demoraliserende. Man kan sammenligne den med et sold, sagde Aristoteles. Hvor meget man end øser op i det, så løber det omgående ud igen. Den skærpede blot massernes appetit på mere — mere og mere i det uendelige.“

På side 150 hedder det:

„Så dybt var det gamle borgersind sunket, at alle råbte på *rettigheder*, men ingen ville høre tale om *pligter*. Underslæb og korrupsion hørte til dagens orden inden for forvaltningen. Man indsatte kontrollkommissioner i det uendelige, men hvad hjalp det, når også kontrollanterne kunne bestikkes. En overgang troede man at kunne genopvække samfundsånden med nye love, og et sandt lovgivningsraseri tog sin begyndelse. Følgen af en så naiv tro på formaliteternes magt over menneskehjertet blev naturligvis, at man bare fik en mængde love og forordninger, som ingen kunne holde rede på, og at praktisk talt hver eneste atener blev lovovertræder. Det attiske demokratis store og ophøjede træk udslettedes, medens de ødelæggelsens spirer, som denne samfundsform bar i sig, sprang ud i fuld blomst.“

I forbindelse med tredje behandling af finanslovsforslaget for 1974-65 gjorde jeg

opmærksom på, at finanslovsforslaget ikke var egnet som et styringsinstrument for landets økonomiske udvikling. Finansloven medvirker ikke, som den er vedtaget nu, til en bremsning af inflationen, dæmpning af lønninger og priser, bevarelse af den fulde beskæftigelse eller til en stabilisering af vore valutaforhold. Og tillægsbevillingsloven er selvfølgelig helt uden interesse, da den jo kun er en registrering af ting, der for længst er sket.

Det er jo mærkeligt, at dette hus, som i virkeligheden råder over mere end 54 pct. af den samlede indtjening i dette land, ikke er i stand til at bringe orden i vort samfund. Vi disponerer over 54 pct. af den samlede indtjening i befolkningen, men det er ikke nok med, at vi lader være med at bringe orden i det, vi overlader det simpel hen til de resterende i vort samfund, dem, der disponerer over 46 pct., vi overlader det kynisk til dem at sørge for, at vi har beskæftigelse, at vi ikke har valutaunderskud osv. Det er trækdyrene, som vi alle lever af, og det er altså også dem, der skal sørge for, at landets økonomi er i orden.

Der er en hellig ko, som åbenbart lider af trommesyge, og den skal ikke røres. Den hellige ko er overadministration, det er social overudligning, det er erhvervsbegunstigelser, det er støtte til u-lande, det er støtte til marxistisk indoktrinering, det er overproduktion af akademikere. Det var disse forhold, som fremskridtspartiet ville søge at råde bod på i forbindelse med fremlæggelsen af vore ændringsforslag til finansloven for 1974-75. Alt blev afvist, bortset fra en enkelt ting, som vi havde foreslået, nemlig vedrørende sødmælkspulverberedskabslageret — som i øvrigt overgik til at være et forslag stillet af finansministeren; så fik vi lov til at stemme for det, og det siger vi tak for.

Et skridt er vi dog kommet i den rette retning. Det er de 5 mia kr., der er opnået tilsagn om at der skal udføres besparelser for. Fremskridtspartiet skal vide at binde regeringen til, at der i hvert fald skal opnås besparelser på 5 mia kr. på statsregnskabet. Disse 5 mia kr. skal sammen med en momsforhøjelse på 5 pct. sørge for, at der kommer et så stort provenu på statsregnskabet, at man kan nedsætte indkomstskatten. Vi er af den opfattelse, at det var bedre at finde

[Lindholt.]

yderligere besparelser, så indkomstskattelettelserne kunne frembringes ad den vej.

Valutaunderskuddet kan ikke bringes ud af verden ved, at vi beskærer befolkningens disponible indkomster, ved at vi pålægger yderligere skatter og afgifter. Tværtimod. Det, vi skal gøre, er selvfølgelig det ganske enkle: vi skal producere os ud af problemet, vi skal sælge vore varer til udlandet, og vi skal producere varer, som vi ellers skulle have købt i udlandet.

Kan vi da det? Vi kan eksportere. I Berlingske Tidende fra i dag, den 13. juni, hedder det i overskriften:

„Industrien får fler ordrer fra udlandet“, og så hedder det:

„Dansk industris ordrebeholdning har været kraftigt voksende i årets første måneder. Samtidig viser en ny opgørelse fra Danmarks Statistik, at flere og flere af ordrene kommer fra udlandet.“

Altså ser det godt ud for vor produktion i øjeblikket, navnlig i henseende til eksporterhvervene.

For at producere må vi have arbejdskraft, og det er derfor nødvendigt, at vi overfører arbejdskraft til eksportvirksomhederne og de virksomheder, der producerer varer, vi ellers skulle købe i udlandet. En del af denne arbejdskraft skal, som hr. Heinesen påpegede den 29. marts 1974 her i folketinget, komme fra byggesektoren. Men byggesektoren og bilsektoren skal ikke betale hele gildet. Den offentlige sektor skal med i omfordelingen af arbejdskraften.

Denne omfordeling i forbindelse med obligationsmarkedets sammenbrud vil utvivlsomt have beskæftigelsesmæssige følger i en overgangsperiode, navnlig for byggesektoren, og nu kan det ikke nytte noget, at regering og folketing modarbejder denne omfordeling ved nok så meget at lægge øre til hjertegribende forestillinger fra sociale boligselskaber og faglige sammenslutninger. Landets økonomi skal genrettes, og det kan vi ikke gøre ved blot at blive ved med at barbære hinanden. Vælgertaktiske manøvrer fra alle partier skal lægges til side; også socialdemokratiet — de, der er her — må tage mere hensyn til landets økonomi end til et par stemmer, som skulle gå over til hr. Knud Jespersens parti. Han vil alligevel ikke få brug for dem.

Det er ikke nok at frigøre arbejdskraft i den offentlige sektor. Eksporterhvervene skal også være konkurrencedygtige. De skal selvfølgelig være konkurrencedygtige, og det kan de kun være, hvis kapitalapparatet er i orden. Produktiviteten skal være tilfredsstillende. Vi må selvfølgelig sørge for, at vi kan konkurrere med udenlandske konkurrenter.

Produktionssteder kan kun oprettes og fornyes, når der er opsparede midler til rådighed. Enten skal disse opsparede midler komme fra virksomhederne selv, eller også skal de komme fra den private opsparing. Man skal hente dem på lånemarkedet og til en rimelig rente. Misundelsespolitik over for afskrivningsregler og nulindkomster og aktieselskabsbeskatning vil modvirke virksomhedernes mulighed for opsparing og investering. Det er ikke engang nødvendigt, at vi her i tinget fører en erhvervsvenlig politik. Det er såmænd mere end tilstrækkeligt, blot at vi undlader at modarbejde erhvervene.

Der skal bestilles noget, det er den ene side af sagen. I den internationale presse har det været anført, at Danmarks industri ikke skulle være særlig konkurrencedygtig på grund af den marginalbeskatning, vi har. Det er nok rigtigt, men det er i hvert fald givet, at produktionen ikke øges ved kommunistisk inspirerede strejker på grund af loves vedtagelse.

En anden faktor i dette spil er selvfølgelig lønniveauet. PP II og især hr. Hilmar Baunsgaard har ført megen tale om, at der skal føres indkomstpolitik, og det var jo også udmærket, hvis man ellers kunne. Det kan ikke nytte noget, at hr. Hilmar Baunsgaard drømmer sig tilbage til de glade flertalsdage sammen med socialdemokratiet. Dengang man lavede en helhedsløsning i 1963. Denne helhedsløsning har fået mere ros, end den fortjente, og dernæst er de politiske muligheder og vilkår aldeles anderledes i dag. Hvem skal f. eks. tegne LOs medlemmer? Der er vel ingen, der tror på, at socialdemokratiet kan. Der er vel heller ingen, der tror på, at Thomas Nielsen eller andre fagforeningsledere kan. Vi har desuden i dag en inflation og et valutaunderskud af helt enorme dimensioner, langt, langt værre end i 1963.

Den eneste virksomme måde, hvorpå vi kan påvirke lønniveauet, er selvfølgelig, som

[Lindholt.]

vi har påpeget gang på gang, ved at ændre indkomstskattesystemet. Vi må ændre dette indkomstskattesystem, således at arbejdsglæde og opsparingslyst kan vende tilbage. Det bør ikke være undgået regeringens og folketingets opmærksomhed, at fremskridtspartiet har påpeget adskillige gange, at indkomstskatten har skadelige virkninger. Mange andre, bl. a. det økonomiske råd, PP II's forfattere og adskillige fagblade, har også beskæftiget sig hermed og sagt det samme: indkomstskattesystemet er uanvendeligt som et styringsinstrument i dag i vor samfundsøkonomi. Den høje progressivitet i indkomstskatten er et helt fejlslagent eksperiment, og det bør selvfølgelig ikke fortsætte.

Fremskridtspartiet har fremsat forslag om, at der fra 1. januar 1975 indføres en skattefri bundgrænse på 60.000 kr., og vi har påvist, at vi kunne skabe dækning herfor ved en nedsættelse af de offentlige udgifter. Det ville være rart, om man snart ville høre på disse ting.

Det bør heller ikke være undgået de borgerlige partiers opmærksomhed, at indkomstskatten og inflationen nu helt har bragt den private opsparing i husholdningerne til ophør. De socialistiske partier er selvfølgelig klar over dette forhold, og de er kun interesserede heri. De er kun interesserede heri, eftersom grundlaget for den private ejendomsret herved forsvinder. De socialistiske partiers hensigt er naturligvis, som de jo også har medvirket til gennem årene, at henlægge opsparingen — den del, som man ikke bruger — til det offentlige som et led i en fortsat socialisering og nationalisering.

Osen fra de mange forligs- og samarbejdsgryder, de såkaldte liberale partier har kogt sammen med de socialistiske partier, har efterhånden alvorligt svækket de liberale politikeres stedsans, navnlig synes regeringspartiets politikere i så henseende at være stærkt svækket.

Fremskridtspartiets ståsted er det samme nu som før 4. december. Vi vil bevare og

styrke den private ejendomsret og opsparingen, men forudsætningen er, at folketingets flertal nu lytter til fremskridtspartiets forslag om ændring af indkomstskattesystemet og besparelser inden for de offentlige budgetter; kun herved kan der skabes bedre balance i den danske økonomi. Det samarbejde, som har været mellem de såkaldte liberale partier og de socialistiske partier, har efterhånden ført arbejderen ud i en sådan situation, at arbejdsløshed nu truer — og det under en voksende beskatning over for den danske arbejder. Det er derfor næppe helt forkert at sige, at fremskridtspartiet i dag er arbejderens eneste håb om frihed, lighed og broderskab.

Det, jeg har sagt, er egentlig helt enkelt. Vi skal flytte arbejdskraft over til den eksportgivende og importbegrænsende produktion. Indkomstskattesystemet skal ændres. Herved vil efterspørgselspresset blive dæmpet og pris- og omkostningsstigninger til skade for vor konkurrenceevne blive afbødet.

Der er slør i styringsmekanismerne, står der i PP II. Ja, det er da helt rigtigt, og det har fået planøkonomerne til at vejre morgenluft. De fremkommer med krav om mere planlægning, det vil sige flere offentligt ansatte. Disse planøkonomer vil så forsøge at fremkomme med løsninger, som, inden de overhovedet foreligger, vil være totalt og håbløst forældede. Patentmedicinen bliver for gammel, inden patienten får den. Vi har masser af planøkonomer. Vi har det økonomiske råd, vi har det økonomiske sekretariat, vi har administrationsdepartementet, vi har budgetdepartementet, og vi har repræsentantskab for Nationalbanken. Jeg kan også henlede opmærksomheden på PP II-snakken om oprettelse af planlægningscentre strøet ud over hele administrationen. Det er ikke det, vi har brug for. Vi har heller ikke brug for et kæmpemæssigt planlægningscenter under Kommunernes Landsforening eller andre organisationer. Det, vi har brug for, er en handlekraftig regering og et ansvarsbevidst folketing.

[Lindholt.]

Vi må sørge for en omlægning af skattesystemet, vi må sørge for nedbringelse af de offentlige udgifter, og vi må sørge for overflytning af arbejdskraft til erhvervene. Som sagt, det er ikke planlægning, der mangler, det er handling.

Men der er også andre områder, hvor det skorter på handling. Boligområdet er et morads, som burde give boligministeren flere onde drømme, end en tidligere finansminister åbenbart fik om nulindkomsterne, dog først, ganske vist, efter at han var gået af som finansminister.

Det er nu 34 år siden, at vi af nød måtte indføre alvorlige restriktioner angående husleje og andre forhold på boligmarkedet. Vi har fået flere og flere restriktioner, vi er sunket dybere og dybere ned i moradset. Det er tvungende nødvendigt, at vi gennemfører foranstaltninger, der kan få et frit boligmarked frem igen. Restriktions- og støttepolitikken må og skal afvikles. Det kan bl. a. ske ved, at sociale boligselskaber indskrænkes, at lejlighederne afhændes som ejerlejligheder eller andelslejligheder, og nu skal vi til at skynde os, for ellers går det nok sådan; at de sociale boligselskaber ophører af sig selv som følge af obligationsmarkedets sammenbrud. Vi skal have større egenkapital ind i boligbyggeriet, det er det, der er sagen.

Der er også en anden væsentlig fordel ved, at vi selv ejer vor bolig. Så bliver vi fri for, at de borgerlige politikere og de socialdemokratiske politikere sættes op mod hinanden; hvis vi alle ejer vor egen bolig, ja, så svinder dette problem helt væk, og vi undgår at få boligen socialiseret. Men det er måske også derfor, vi har været holdt uden for boligforhandlingerne. Det er måske, fordi vi netop er tilhængere af en liberalisering inden for boligmarkedet. Vi er ret mistænksomme nu over for regeringen med hensyn til det forlig, der er blevet indgået, vi er skeptiske nu oven på de sidste døgns forhandlinger inden for boligpolitikken.

Må jeg have lov til at slutte med at gentage lidt af mit citat fra indledningen:

„Et sandt lovgivningsraseri tog sin begyndelse. Følgen af en så naiv tro på formaliteternes magt over menneskehjertet blev naturligvis, at man bare fik en mængde love og forordninger, som ingen kunne holde rede

på, og at praktisk talt hver eneste athener blev lovovertræder.“

Det er netop det, der er sket her i folketinget. Aldrig nogen sinde har så mange nye folketingsmedlemmer på så kort tid af en så tynd regering modtaget så mange nye lovforslag til behandling. Som det er blevet sagt, for at vende tilbage til Grimberg:

„Den, der ikke vil lære af historien, kan blive tvunget til at genopleve den.“

Christoffersen (V):

Jeg kunne måske være fristet til at erindre den forrige taler om et andet citat: Historien gentager ikke sig selv, men det synes hr. Lindholt til gengæld at gøre.

Vi står nu ved afslutningen af 5 måneders arbejde her i folketinget. På regeringens 177. dag har vi lejlighed til at kaste et blik tilbage over, hvad der blev resultatet af den indsats, folketinget og regeringen i fællesskab søgte at gøre. Regeringen var smal, men den har til gengæld opnået brede resultater, og det er bemærkelsesværdigt, ikke mindst fordi udgangspunktet for regeringens og folketingets arbejde jo var dybt alvorlige økonomiske problemer. I januar måned stod vi midt i en alvorlig energikrise, hvis virkninger var uoversuelige. Vi vidste, der ville komme meget stærke prisstigninger. Vi vidste, at vi i indeværende år ville få et rekordagtigt valutaunderskud, at renten ville stige endnu mere, og at vi måske i løbet af kort tid ville ryge ud i en arbejdsløshedssituation. Det var de forudsætninger, regeringen måtte arbejde under, som hr. Kjeld Olesen ganske rigtigt gjorde opmærksom på, og som derfor — kunne jeg forstå efter hans opfattelse — kunne forklare meget.

Jeg synes dog, jeg til hr. Kjeld Olesen vil sige, at der var yderligere en forudsætning, som regeringen måtte arbejde under. Den forudsætning var skabt af den foregående, socialdemokratiske regerings manglende vilje og evne til at forhindre indenlandske økonomiske problemer i at opstå. Jeg skal ikke fordybe mig meget i det, men vi ved jo alle, at der allerede i efteråret 1973 længe før oktoberkrig og længe før energikrise var alvorlige problemer i den danske økonomi. Der var allerede dengang en meget kraftig prisstigning; der var allerede i 1973 af årsager, som vi selv havde kontrollen over, eta-

[Christophersen.]

bleret et betalingsbalanceunderskud på over 3 mia kr. Det måtte regeringen altså også bygge sin politik på. Den skulle ikke alene løse de problemer, vi fik påført udefra, men den skulle også løse de dybt alvorlige og hastigt voksende problemer, den havde arvet direkte fra sin forgænger.

Men selv om udgangspunktet var alvorligt, så viste det sig jo, at folketinget og regeringen var i stand til at gå i gang med problemerne, og det viste sig også, at man ud over løsningen af de mere akutte vanskeligheder eller begyndelsen af denne løsning kunne videreføre det løbende lovgivningsarbejde.

Hvad blev der nået? Ja, i det daglige arbejde her i folketinget har vi jo i de seneste dage kunnet notere en række solide resultater. I dag er bistandsloven vedtaget. Den træder ganske vist først i kraft den 1. april 1976, men alligevel fik vi altså i dag sat slutstenen, som venstres ordfører, hr. Peter Holst, gjorde opmærksom på, slutstenen på mange års arbejde med socialreformen. Vi har også i dag afsluttet behandlingen af det store lovkompleks omkring bloktilskuddene. Vi har fået gjort op med megen unødvendig og belastende dobbeltadministration. Vi har fået gennemført en reform af boligsikringslovgivningen. Vi har fået en bank- og sparekasselov. Der er gennemført en lang række ændringer af skattelovgivningen, og i den forbindelse er det med tilfredshed, vi har kunnet konstatere, at der nu er bred enighed om at fastsætte reglerne for lejeværdien i 1974. Vi har endelig fået fjernet 2½ pct.s afgiften, som et flertal her i salen var enig om var urimelig. Ud over disse mere omfattende reformer er der selvfølgelig gennemført et stort antal love.

Jeg tror nu nok, at de love, der er gennemført, er af en noget anden karakter end dem, hr. Lindholt henviste til fra det attiske demokrati. Den lovgivning, som er gennemført her i folketinget, er jo — hvad hr. Lindholt måtte erkende, hvis han havde beskæftiget sig lidt mere med de konkrete sider af sagerne — en lovgivning, som først og fremmest tager sigte på at justere hele vores samfund og hele tiden prøve at drage konsekvenserne af den meget hurtige økonomiske og sociale udvikling.

Jeg vil godt fremhæve et enkelt træk i en

del af den lovgivning, der er gennemført på regeringens foranledning. Det er den tendens, der velovervejethar været indbygget i en række love til at lægge beslutninger ud fra staten til kommunerne og til de enkelte borgere. Det er ikke noget tilfælde, at vi i denne samling på en række områder har kunnet se, hvordan staten har afgivet kompetence til kommunerne. Det drejer sig om ændringen af refusionssystemet, det drejer sig om de ændringer, som allerede er gennemført i boligsikringsloven, og som der nu lægges op til i hele boligforliget. Det drejer sig om skolepolitiske beslutninger, det drejer sig om spørgsmålet om dobbeltadministrationen, om kommunernes ret til selvstændigt at træffe definitive beslutninger. Alt det er udtryk for, at venstre midt i de alvorlige problemer, vi er konfronteret med, samtidig ønsker at markere sin stærke interesse for at styrke det nære samfund, sin stærke interesse for at decentralisere den offentlige sektor og dermed gøre den mere overskuelig og mere smidig.

Derefter vil jeg godt vende mig til de store, alvorlige problemer, vi har arbejdet med i denne samling. Jeg vil godt pege på 3 forlig, 3 aftalesæt, der efter venstres opfattelse står som en markant karakteristik af samarbejdet i folketinget. Jeg vil pege på firepartiaftalen i februar om løsningen af nogle af vore økonomiske problemer, jeg vil pege på sekspartiaftalen i maj, som forsøgte at videreføre noget af dette arbejde og samtidig tog fat på andre sider af vore økonomiske vanskeligheder, og endelig på sekspartiaftalen fra forleden dag vedrørende boligproblemernes løsning.

På den økonomiske politiks område kan vi opsummere resultatet sådan, at der er gennemført en meget betydelig finanspolitisk stramning. Der er gennemført besparelser på mellem 1,6 og 1,8 mia kr., hvis vi også indregner virkningerne af ansættelsesstoppet. Videre er der truffet beslutning om, at der her til efteråret skal foretages en bunden opsparing til en værdi af 1,1 mia kr., og endelig er der gennemført en meget betydelig forhøjelse af en lang række afgifter, som vil give et provenu på over 2 mia kr. Det alene give jo en stramning af økonomien, en begrænsning af det offentlige og det private forbrug på noget i retning af 5 mia kr.

[Christophersen.]

Samtidig blev der gennemført en indsats imod inflationsudviklingen. Vel, den er fortsat meget stærk, men jeg tror, vi alle med en vis gysen kan tænke på, hvordan det ville have været, hvis de 3 dyrtidsportioner fra 1. marts havde fået lov til at slå igennem med fuld kraft på prisniveauet. Så havde vi oplevet nogle prisstigningsbølger i dette forår, som ville have ligget langt over de bevægelser, vi alligevel er blevet præsenteret for.

Endelig er der som et led i valutaværnet gennemført midlertidige afgiftsforhøjelser, som har en direkte, umiddelbar begrænsning af importen til følge.

Boligforliget, der blev truffet beslutning om forleden dag, supplerer efter vores opfattelse på et vigtigt område denne økonomiske politik. I boligforliget ligger der en aftale om, at vi i de kommende år må søge at holde det samlede boligbyggeri inden for en ramme på 40.000 enheder. Dér drager vi altså en af de første og måske en af de vigtigste konsekvenser af PP II, af redegørelsen om perspektivplanlægningen. Vi foretager en begrænsning af ressourceforbruget inden for byggesektoren. Vi forsøger samtidig at give mere realistiske boligudgifter, sådan at der kommer et mere fornuftigt forhold mellem værdien af den bolig, man har, og den pris, man betaler for den.

Selv om der er gennemført en række betydningsfulde økonomiske indgreb, vil jeg imidlertid i dag advare mod enhver form for optimisme. Vi befinder os fortsat i en uhyre vanskelig økonomisk situation, med prisstigninger på 14-15 pct., med en effektiv rente på 17-18 pct. og med et betalingsbalanceunderskud, der vel kommer til at ligge omkring 7 mia kr. Her befinder vi os, til trods for at der er gennemført indgreb, som uimodsagt må have ført til og i det kommende efterår vil føre til meget betydelige begrænsninger af det offentlige og det private forbrug. Det fortæller os, at vi i den økonomiske politik kun befinder os ved begyndelsen, og det tror jeg alle partier i denne sal må indstille sig på. Det er i hvert fald regeringspartiets ganske bestemte opfattelse, at vi i den økonomiske saneringspolitik kun har taget de første nødvendige skridt. Derfor må både befolkningen og de øvrige partier i denne sal også være indstillet på, at det endnu i en lang periode vil være nødvendigt, at befolk-

ningen bærer ofre, og at man her i folketinget indstiller sig på at skulle gennemføre alvorlige, upopulære, men nødvendige foranstaltninger. Der vil i de kommende år ikke være plads til nogen udvidelse af det samlede offentlige og private forbrug. Der vil i de kommende år heller ikke være basis for de store lempelser på andre vigtige områder af den økonomiske politik. Det er altså, hvad jeg på venstres vegne ønsker at gøre de øvrige partier opmærksom på må være forudsætningerne for, at vi kan komme videre med saneringspolitikken.

Jeg vil i denne forbindelse godt påpege, hvilken betydning det imidlertid har og stadig vil have, at vi ud over vores egne muligheder for at gennemføre de nødvendige foranstaltninger også er medlemmer af en kreds, af et fællesskab i Europa. Vi er medlemmer af De europæiske Fællesskaber, og dette medlemskab har i det år, vi befinder os i, haft en ganske klar betydning for vore muligheder for at klare vores problemer. Vi har en valutaandtægt, som vel ligger omkring 4 mia kr. højere, end den ville have ligget, hvis ikke vi havde været medlemmer af fællesmarkedet. Det har hr. Kjeld Olesen ganske rigtigt gjort opmærksom på. Jeg tror, enhver kan forestille sig, hvor vanskelig en situation vi da ville have befundet os i.

De næste skridt, der da skal tages, hvad er så det? Ja, det er en gennemførelse af regeringens skattereformforslag med en forenkling af skattereglerne, med lavere trækprocenter, med en langt lempeligere beskatning af merindtægterne. Det er en udgiftsreform. Her har regeringen lagt en række tanker frem, venstre har lagt en række tanker frem. Det er ganske klart, at det, venstre er forpligtet på, er, at der opnås besparelser på 5 mia kr., men det er klart, alt kan drøftes, alle forslag kan indgå, og venstre står naturligvis fuldkommen frit i disse forhandlinger. Det, der er afgørende for os, er, at der tilvejebringes de nødvendige økonomiske forudsætninger for den nødvendige skattepolitik.

Lidt længere fremme ligger så overenskomstforhandlingerne, og der ligger den almindelige fastsættelse af indkomsterne i samfundet, for det er klart, det er ikke alene et spørgsmål om, hvordan lønindkomsterne fastsættes. Her er som sagt ikke plads til meget, og det må arbejdsmarkedets og erhvervslivets parter forstå, det må lønmodta-

[Christophersen.]

gere, det må selvstændige, det må pensionsmodtagere, det må uddannelsessøgende forstå. Til gengæld vil en gennemførelse af en skatterreform med betydelige indkomstskattelettelser jo også kunne danne en rimelig baggrund for, at en sådan forståelse opnås. Omvendt kan man sige, at hvis den forståelse ikke opnås, ja, så må forudsætningerne for skattereforens gennemførelse og dens muligheder for at virke efter hensigten jo tages op til overvejelse. På den baggrund går vi ud fra, at regeringen vil fastholde og udbygge sin kontakt med arbejdsmarkedets partier og gøre dem disse perspektiver klart.

Jeg skal blot til sidst sige, at folketingets arbejde har det sidste halve år være præget af valgets resultat. Der blev efter valget fremsat mange dystre spådomme om, at folketinget ville være uarbejdsdygtigt, at den smalle regering kun ville have en kort levetid. Det gik anderledes. Folkestyret har vist sin styrke i dette forår, og det er naturligvis ikke kun regeringens og regeringspartiets skyld, det er noget, som alle partier i denne sal kan tage til indtægt. Jeg vil godt på venstres vegne rette en særlig tak til de øvrige partier for deres bidrag hertil og en særlig tak til de udvalgsformænd, der fra de øvrige partier loyalt har medvirket til, at vi har fået gennemført den lovgivning, som vi for mange tings vedkommende jo er enige om har været rigtig og fornuftig.

Niels Helveg Petersen (RV):

Denne folketingssamling har været en af de mærkeligste nogen sinde, og det kan jo ikke undre efter valget den 4. december. Ved det valg mistede de 5 repræsenterede partier sammenlagt 60 mandater til helt nye partier eller til gamle partier i ny forklædning. Og for første gang i arbejderbevægelsens historie måtte socialdemokratiet afgive stemmer i tusindtal til et parti, der kun kan betegnes som et højreparti af et vulgær-anarkistisk tilsnit.

Efter nederlaget burde partierne have forstået, at nu gjaldt det først og fremmest om at genskabe tilliden, få folkestyret til at fungere og skabe en samling om løsningen af de kroniske økonomiske vanskeligheder, som var den egentlige årsag til valgets udfald.

I det halve år, der er gået, har vi haft 2 kri-

seforlig med kortsigtede indgreb. Disse forlig er gennemført med skiftende flertal. I det første gennemførtes sammen med socialdemokratiet en omkostningsdæmpende ydelse og en unødvendig og skadelig tvungen opsparing. Dette forlig har ikke haft synlige virkninger på den økonomiske udvikling.

3 måneder efter måtte regeringen igen søge folketinget om tilslutning til kortsigtede indgreb i form af afgiftsforhøjelser. Dette indgreb gennemførtes efter en langstrakt politisk krise, hvor regeringen for at få sine forslag igennem indgik på en aftale med fremskridtspartiet. Vi fik i kølvandet herpå overenskomststridige arbejdsnedlæggelser; den faglige arbejderbevægelse så ud til at miste autoriteten over for sine egne medlemmer. For første gang siden besættelsen kunne den yderste, autoritære del af venstrefløjen notere en betydelig fremgang. Det kunne se ud, som om ungdomsoprøret fra slutningen af 1960'erne delvis er afløst af tilslutning til den kommunistiske bevægelse, hvis ideologiske grundlag står som ild til vand til ungdomsoprørets erklærede udgangspunkt.

De to kortsigtede kriseforlig vil næppe bringe os nærmere en løsning af vore økonomiske problemer. Inflationen er ikke begrænset, den løber videre med tilsyneladende forøget hast og har nået latinamerikanske højder. Resultatet heraf er en betydelig og asocial omfordeling af værdierne i samfundet til fordel for besiddere af jord og fast ejendom og til skade for mennesker, der skal leve af deres arbejde eller deres pension.

Betalingsbalanceproblemet er forværret. Vi ved ikke, hvor stort underskuddet bliver i år. Gætterierne går på ca. 8 mia kr., en fordobling af den hidtidige rekord. Der er ingen tegn til bedring på betalingsbalancen i løbet af 1975, medmindre der gennemføres meget vidtgående indgreb. De stigende priser på olie og råvarer må bære en del af ansvaret for forværringen, men også selvskabte økonomiske forhold forstærker tendenserne. Inflationen forringer konkurrenceevnen, den forværret udsigterne til en bedring af betalingsbalancen, fordi vores inflation så klart ligger i overkanten af, hvad der gælder i de øvrige vestlige industrilande. Uro på arbejdsmarkedet, stigende sociale spørgsmål, styrkelse af de politiske yderkræfter, stærk inflation, selvskabte og tilsyneladende

[Niels Helveg Petersen.]

voksende betalingsbalanceproblemer, hvis finansiering tegner sig mørkere end tidligere, det er det resultat, der er opnået, det er den status, vi i dag kan gøre. „Stakkels Danmark“ var det udtryk, det svenske dagblad Dagens Nyheter anvendte til at beskrive situationen.

Det værste er imidlertid ikke dette, men at den nærmeste fremtid tegner endnu mørkere end den umiddelbare fortid. Ansete udenlandske kommentatorer taler nu åbenlyst om risikoen for en international depression. Afsætningsmulighederne på eksportmarkederne er en forudsætning for, at vi kan gøre det, som der har været behov for i årevis, nemlig at foretage en strukturændring i vores økonomi, hvorved vi gradvis og kontrolleret og uden at skabe ledighed overfører arbejdskraft og kapital fra byggeri og boligforbrug og offentlig virksomhed til eksporterhverv og importkonkurrerende erhverv. Denne opgave vanskeliggøres i meget betydelig grad af de forringede udsigter for den internationale afsætning, som vi her står over for.

Der har vært råbt ulv så ofte i diskussionen om dansk økonomi, at det er, som om der ikke rigtig er nogen, der hører efter. Dystre forudsigelser er tilsyneladende holdt op med at gøre noget som helst indtryk på befolkningen, men denne gang er det alvor; det ser ud til, at ulven er kommet.

Det er nødvendigt at opholde sig en smule ved den sorgløshed. Hvoraf kommer det, at det er så svært at skabe politisk samling om løsning af helt påtrængende og truende problemer? Skal ulykkerne først indfinde sig, før der formuleres meningsfulde svar? Hvorfor er det sværere at begrænse velstandsstigningen med nogle få procent, end det var at fordele knapheden? Man kan pege på nogle håndgribelige årsager.

Inflationen må nævnes først. Inflation af nuværende størrelse anfægter ganske enkelt hele det økonomiske grundlag, vort samfund hviler på. Den skaber en voldsom tilskyndelse til øjeblikkeligt forbrug på bekostning af opsparing. Den skaber utryghed, gør det umuligt for den enkelte familie at planlægge sin økonomi og sin fremtid. Den skaber voksende økonomisk ulighed og sociale spændinger, fordi alle søger at gardere sig imod dens virkninger på bekostning af

andre. For den enkelte er det rationelt og fornuftigt at anskaffe varige goder så hurtigt som muligt og betale senere, men summen af fornuftige enkelthandlinger bliver samfundsmæssig ufornuft.

Indkomstbeskatningen er en anden forklaring. Indkomstbeskatningen opleves som hindringen for at realisere private ønsker om større forbrug, opleves som et uhyre, der står i vejen for, at den enkelte kan anskaffe sig de forbrugsgoder, han ønsker. Den opleves som ufrihed. Inflationen tilskynder til et øjeblikkeligt forbrug, indkomstskatten opleves som hindringen herfor, opleves som en hindring for enten at betale, hvad man har købt, eller købe, hvad man synes man egentlig burde have råd til.

Ændringer i skattesystemet anser også vi for en hasteopgave. Men til syvende og sidst er det ønsket om det større private forbrug, der ligger bag utilfredsheden med indkomstskatten. De dybtliggende årsager til vore nationale økonomiske vanskeligheder bunder derfor i værdiforestillinger, som vi nærer hver for sig, og som sammenlagt overstiger vore muligheder. Man kan sådan set ikke undre sig over, at det forholder sig sådan. Kravet om bedre materielle levevilkår har præget både det politiske og det faglige arbejde i årtier. Det har været et retfærdigt og et rigtigt krav. Velfærdssamfundet bygger på en forestilling om, at når vi materielt får det bedre, bliver også samfundet bedre. I det øjeblik vi har fået det bedre materielt og altså også skulle have det bedre menneskeligt, viser det sig, at utilfredsheden vokser.

Vi må for en uhildet tage os ud som troldmandens lærling. Vi har sat noget i gang, som vi ikke kan standse. Vi har i årtier hævdet, at materiel fremgang var socialt retfærdig og samfundsmæssig gavnlige. Da vi fik den materielle velfærd, var vi blevet slaver af vor egen propaganda, og vi oplever nu en stærk modsigelse mellem hensynet til det fælles vel og summen af de enkeltes krav. Kravet om bedre materielle vilkår har derfor ikke samme lødighed, som det havde engang. Men vi har politisk ikke været i stand til at opstille nye lødige mål for den samfundsmæssige udvikling, og derfor vokser forurettelsen og utilfredsheden, og derfor får de enkle, forsimplede livsforklaringer ny vind i sejlene, hvad enten det som hos hr. Glistrup drejer sig om at lægge indkomstbe-

[Niels Helveg Petersen.]

skatningen, bureaukratiet og staten for had eller som hos kommunisterne noget helt modsat.

Derfor forholder det sig ejendommeligt nok også således, at en af vejene ud af det økonomiske uføre er at formulere mere præcise krav om helt uøkonomiske forhold, der vedrører forholdet mellem mennesker. Jeg har fremført disse betragtninger for at vise, at vore økonomiske vanskeligheder ikke er overfladeproblemer, men stikker dybt i de grundlæggende værdiforestillinger i vort samfund, og at løsningen derfor heller ikke ligger lige om hjørnet i form af enkle økonomiske indgreb. Der ligger ikke noget svar i disse betragtninger, men i det mindste en formulering af problemet i sin fulde rækkevidde, og i sig selv er det nyttigt. For uden dette videre perspektiv i arbejdet med de politiske og økonomiske problemer vil vi fortsætte med at stå uforstående over for, at vore økonomiske forestillinger ikke engang giver fornuftige svar på vore økonomiske problemer. Dette dilemma er lige så stort for en socialliberal tankegang, som det må være for en socialdemokratisk eller en socialistisk tankegang.

Det største øjeblikkelige politiske problem er tillidsproblemet. Valget den 4. december var et klart udtryk for mistillid. Hvordan kan befolkningens tillid til de demokratiske institutioner genskabes? Det sker ikke på én gang. Jeg tror kun, det kan ske, hvis de politiske nøglepartier præsterer en lang række af politiske resultater i betydelig enighed.

I denne samling har vi haft et par af den slags resultater. Boligforliget og omlægningen fra refusioner til bloktilskud er de bedste resultater fra samlingen. Boligforliget har sit udspring i folketinget og ikke i regeringen. Det var ikke regeringens oprindelige hensigt, at vi i denne samling skulle nå et resultat på dette område. Uden et pres fra folketinget var en boligløsning ikke kommet. SR-boligskitsen var første skridt på vejen. Det er med stor tilfredshed, at det radikale venstre medvirker til dette forlig. Det har en betydelig saglig værdi, men ikke mindre er dets værdi, når det drejer sig om at genskabe tilliden til folketingets arbejde. Den langvarige usikkerhed og den hysteriske politiske udnyttelse af boligspørgsmålene har

ikke kunnet undgå at skabe usikkerhed i befolkningen.

Omlægningen fra refusioner til bloktilskud skaber et grundlag for bedre økonomisk styring, større udligning mellem kommunerne, en mere økonomisk anvendelse af offentlige midler, større lokalt selvstyre og administrative forenklinger. Indenrigsministeren har stor ære af det arbejde, han har udført med denne sag i samlingens forløb. Endnu står vigtige ting tilbage at gennemføre på området, men vi er nået et langt stykke, og jeg tør hævde, at disse omlægnings-spiller en større rolle for den langsigtede udgiftspolitik end noget andet enkelt indgreb.

Refusionsomlægningen falder helt i tråd med forslag, som det radikale venstre stillede i september 1973. Det kan være svært at få overblik over de enkelte partiers indsats i løbet af et folketingsår. For det radikale venstre har der ikke været tvivl om, at der i år især var behov for at beskæftige sig med nogle hovedproblemer: skattespørgsmål, boligspørgsmål, den offentlige udgiftspolitik, både når det drejer sig om driftsudgifter og anlægsudgifter og styringen både af samfundet som helhed og af den offentlige sektor. Det er på disse områder, vi særlig har fremsat forslag.

På skatteområdet har vi stillet forslag om grundlæggende undersøgelse af samordningen mellem skatter og sociale ydelser samt forslag om regulering af fradrag og skagrænser på grundlag af lønstigningerne. Begge forslag er centrale i den kommende skattediskussion. Vi har endvidere stillet forslag om effektivisering administrativt af landsskatterettens virksomhed.

Sammen med socialdemokratiet har vi dels fremsat SR-boligskitsen, uden hvilken boligforliget næppe havde været muligt, dels forslag om indeksreguleret opsparing og finansiering. Dette forslag undersøges i disse måneder, og vi ser i dette forslag en konstruktiv mulighed for effektivt at stimulere den private opsparing, som i øjeblikket har helt uantagelige vilkår.

Vedrørende udgiftspolitikken har vi dels fremsat et 25 punkts program for omlægninger inden for den sociale sektor, dels et program for ændringer i vort uddannelsessystem. Vi har med glæde bemærket, at både regeringen og adskillige partier har taget disse forslag op.

[Niels Helveg Petersen.]

Vi har fremsat forslag om udbygning af den primære sundhedstjeneste. Forslaget blev i udbygget form vedtaget forleden.

På trafikområdet har vi fremsat forslag om nyvurdering af Saltholmprojektet og de store broprojekter. Forslaget blev forkastet med snæver margin, men vi er overbevist om, at forslaget på et senere tidspunkt vil samle flertal.

På trafikområdet har vi på et tidligt tidspunkt foreslået stop for Lyngbyvejens indføring og for den københavnske citybane.

I slutningen af denne samling har vi fremsat forslag om en grundlæggende analyse af forholdet mellem regeringen og centraladministrationen på den ene side og folketinget på den anden. Forslaget fik — bortset fra socialdemokratiet — stort set en gunstig modtagelse. Det bliver påtrængende nødvendigt at tage hele denne problemkreds op, hvis man for alvor skal styrke den lovgivende magt, som i disse år uden tvivl må se sin indflydelse på den samlede samfundsudvikling beskåret.

Samlet er disse radikale forslag udtryk for, at vi har samlet os om de helt grundlæggende problemer. Denne linje vil blive fortsat i de kommende år.

Når vi ser fremad, er der to hovedspørgsmål. Der er inflationsbekæmpelsen og skatteproblemerne. Skal vi skabe tillid til folketinget, er der også på disse områder behov for omfattende forlig i nær fremtid. Inflationen må dæmpes så meget, at den bliver forenelig med opretholdelsen af vor konkurrenceevne og med udlandets tillid til vor kreditværdighed. Der synes at være en mærkelig sammenhæng mellem regeringens popularitet i meningsmålingerne og inflationstakten. Inflationstakten har vist nogenlunde samme stigning som regeringens popularitet. De to forhold er vokset i nogenlunde samme takt og befinder sig på nogenlunde samme procentniveau. Det burde jo egentlig forholde sig omvendt. Hidtil har regeringen ikke klaret at tilrettelægge en linje, der dæmper inflationen. Det kræver en helhedsplan, hvor der tages hensyn til en række forhold. Man må nødvendigvis inddrage arbejdsmarkedets partier for at sikre et samfundsmaessigt hensyn til omkostningsudviklingen. Skal dette lykkes, må der samtidig foretages indgreb over for prisstigninger på jord og fast

ejendom. Man må være indstillet på seriøst at gå ind i overvejelserne om at sikre de ansatte på virksomhederne medejendomsret. Man må gennemføre de nødvendige omlægninger og besparelser på de offentlige budgetter på en afbalanceret måde, så man ikke skaber nye sociale problemer og større modsætninger.

Man må lægge en linje i skattepolitikken, således at beskatningen af merindkomst lettes og sammenstødet mellem skat og sociale ydelser mindskes. Man må vise vilje til indsats over for nulindkomst og skatteunddragelser. I skattedrøftelsen vil det radikale venstre fremføre kravet om sambeskatningens endelige ophævelse. Der er her et område, hvor der i dag både er reel og formel forskelsbehandling mellem mænd og kvinder. Det haster at få den sag med ind i skattediskussionen.

Det radikale venstre vil for sit vedkommende anse det for en hovedopgave i de kommende måneder at arbejde for en helhedsplan i inflationsbekæmpelsen. At få dette til at lykkes er, hvad landet og vort politiske system har mere behov for end noget andet. Opgaven er efter for mening vanskeliggjort ved regeringens aftaler med fremskridtspartiet. Forhåbentlig er den ikke umuliggjort, men det er betænkeligt, at regeringen har bundet sig i forhold til sine egne forslag på en sådan måde, at den bevægelsesfrihed, der jo skulle være den smalle regerings fordel, er indskrænket.

Jeg har bemærket, at økonomiministeren ikke så få gange har understreget, hvad jeg ikke har hørt finansministeren gøre, at sigtet med regeringens skatteforslag ikke er en udvidelse af privatforbruget fra 1. januar. Det er et realistisk udgangspunkt. Der er intet i den nuværende situation, der vil være farligere for tiltiden end at udstede løfter, som alligevel vil blive gjort til skamme. Man kan foretage en omlægning på forskellige måder og opnå en fornuftig nedsættelse af marginalbeskatningen, men det radikale venstre vil ikke medvirke til at skabe farlige forventninger, som hverken den internationale eller den hjemlige situation giver baggrund for.

Regeringen har ikke gjort opgaven let ved aftaler med fremskridtspartiet. Men uanset dette ønsker jeg at forsikre om, at det radikale venstre vil arbejde for, at sommerens

[Niels Helveg Petersen.]

drøftelser om besparelser og om skatteomlægning kan få et sådant forløb, at arbejdsmarkedets parter kan inddrages på en konstruktiv måde. Jeg har nok bemærket mig, at forsvarministeren mener, at det radikale venstre er sat uden for indflydelse. Jeg vil bare sige, at hvis han har ret i den betragtning, så formindskes også regeringens egne muligheder for at nå resultater.

Jeg vil anbefale vedtagelse af tillægsbevillingslovforlaget

Schlüter (KF):

Under denne afslutningsdebat har jeg ikke tænkt mig at ville fremsætte et centralregister over konservative programpunkter; det kan vi diskutere ved en anden lejlighed, hvor vi står, vi partier, i forhold til hinanden ideologisk.

Dagens problemer, årets vanskeligheder, er så voldsomme, at det er nødvendigt, at vi først og fremmest koncentrerer os om dagens gerning. Derfor vil jeg hellere sige nogle ord om forløbet af det folketingsår, vi har oplevet, og om de problemer, som ligger uløst, og som vi skal tage fat på i fremtiden, som vi ikke kan udskyde blot til efteråret, men må starte på allerede i sommer.

Vi har haft et folketingsår, som har været ganske usædvanligt. I dets første halvdel havde vi en socialdemokratisk regering, hvis liv afhang af en enkelt stemmes overvægt. Så fik vi valget i december, som gav os et langt større opbrud i den danske befolkning end normalt. Vi fik en fordobling af partierenes antal herinde i folketinget; det var vælgerens vilje, den måtte vi tage til efterretning, men det var oplagt en ting, som gav os nye arbejdsvilkår, der ikke var lettere end før.

Derefter fik vi så den mest udprægede mindretalsregering, vi vist nogen sinde har haft. Og når jeg skal gøre både første og anden del af folketingsåret op i en status, kan jeg kun komme til det resultat — og det er nødvendigt at se det i øjnene — at vi har i dette år af en lang række grunde haft

mindre planlægning, mindre styring, mindre sammenhæng i regeringens og folketingets beslutninger, end godt er. Sådan ligge det.

Det kunne være gået værre — det kan man tænke sig med anvendelse af nogen fantasi — men det er altså gået dårligt, det kan vi lige så godt gøre klart: folketinget og de to regeringer, vi har haft i dette år, har ikke løst landets og befolkningens problemer.

I efteråret udskød den socialdemokratiske regering at tage fat om de brændende nælder. Efter valget fik vi oliekrisen, som understregede vort lands vanskeligheder, men alligevel fortsatte man udskydelsen af de virkelig store problemer.

Da den nye regering trådte til, tog vi fra det konservative folkepartis side pænt imod den. Vi sagde også, at vi ville ikke fungere som regeringens automatiske støtteparti, det kan ingen forlange, heller ikke en smal regering med blot 22 mandater bag sig. Samtidig sagde vi, at vi ønskede at have et sagligt forhold til regeringen, vi ville se på dens lovgivning og tage stilling sagligt. Vi ville gerne hjælpe med — det kunne også lige passe andet: når vi har en liberal regering udgået af partiet venstre, siger det sig selv, at det konservative folkeparti ser det som en naturlig opgave at prøve at arbejde med på, at den regering kan få held til at gennemføre en liberal eller borgerlig politik.

Vi tog pænt imod, vi ville have et sagligt forhold til regeringen, og det har vi haft. I de første måneder var vi skuffet over regeringens kurs. Vi følte, at regeringens politik var utilstrækkelig, og vi følte, at den til dels havde et forkert sigte. Regeringen bandt sig i sine første uger til at gennemføre — for nu at nævne nogle vigtige eksempler — forhøjede selskabsskatter, ændringer i afskrivningsloven, en prislovgivning; disse ting følte vi var for vidtgående, unødvendige, ikke egnede.

Så bandt man sig også til kun at måtte spare meget begrænset på den førstkomende finanslov, den, som senere blev ved-

[Schlüter.]

taget til at virke fra 1. april 1974. Man accepterede, at besparelserne kun måtte ligge i størrelsen ca. 1½ mia kr., og det var efter det konservative folkepartis opfattelse en alvorlig fejl.

Man gennemførte kontanttilskuddene som et forsøg på neddæmpning af priserne. Jeg anerkender formålet, men denne omstændighed bevirkede jo, at staten havde brug for et par mia kr. mere i skatteindtægter end ellers. Og så gennemførte man endelig tvangssparing.

Vi mente, at disse led dels var utilstrækkelige, dels havde et forkert sigte, og derfor var vort forhold til regeringen ikke særlig intimt i de første uger af regeringens liv; det kunne ikke være anderledes. Den smalle regering ønskede og den fik smalle forlig i begyndelsen.

Senere synes jeg det er blevet noget bedre. Senere har vi fået to omfattende forlig med mange partier bag lovgivningen og med et sigte, som i hvert fald peger i retning af at løse store problemer. Vi fik afgiftsforliget, og vi fik boligforliget.

Jet skal ikke sige ret meget om afgiftsforliget, det har vi jo uddebatteret tidligere. Det kom, fordi det var absolut nødvendigt med de fornyede skøn, vi fik over vor handelsomsætning med udlandet, det kom som et valutaværn. Det var en afgiftsbuket med et andet mål, end afgiftsbuketter ved snesevis af tidligere lejligheder havde haft. Gang på gang har vi i årenes løb fået afgiftsbuketter, fordi man skulle skaffe penge til at dække nye statsudgifter med. Sådan var det ikke med afgiftsforliget fra for nogle uger siden, vi fik det som et led i et valutaværn. Det formål kunne vi anerkende og hjælpe til med. Vi kunne også hjælpe til, fordi afgiftsbuketten blev sat i relief til 2 store arbejdsopgaver, som nu står øverst på dagsordenen: besparelser på statsbudgettet og lempelse af det direkte skattetryk. Dette blev sat ind som led i aftalen med regeringen, og det var vi meget tilfreds med.

Så er der boligforliget. Jeg mener, at det afgørende i boligforliget er, at selv om vi har en regering, der er smal og svag i sin mandatbaggrund, selv om vi har et folketing, der er mere broget end nogen sinde, med flere partier end i mange år, fik vi alligevel en boligløsning, der kan holde for en 4 års peri-

ode, og som kan sikre os i alt fald en vis stabilitet på bygge- og boligområdet. Når det gælder lejeniveauet, får vi højere boligudgift fra 1. januar 1975, det er sandt, men igen ser det konservative folkeparti disse ting i sammenhæng: vi får den moderate stigning i alles boligudgifter, samtidig med at vi gennemfører den omfattende lempelse af det direkte skattetryk. Det giver mening i tingene. Det betyder, at kursen kan tåles af befolkningen.

Ser vi på byggeriets omfang, har vi nu fastlåst, at vi skal holde høj beskæftigelse, men på den anden side erkende, at vi kan ikke af hensyn til samfundsøkonomien i de nærmeste år lade stå til på byggeområdet, og vi har aftalt en passende ramme for det fremtidige byggeri. Det mener jeg også bidrager til at få orden i tingene.

Hr. Lindholt var ligesom fremskridtspartiet forleden i dag kritisk over for boligforliget. Han sagde, at han ønskede en udvikling, der pegede i retning af større egenkapital i byggeriet, og en udvikling, hvor vi arbejdede os væk fra restriktionerne på boligområdet. Det er vi enige i, men det er jo bl. a. det, der sker i kraft af boligforliget mellem de 6 partier. Vi får nu større egenkapital, ikke mindst i det almenyttige byggeri, og vi får nu mulighed for at komme væk fra restriktionerne selv i storbyområderne, så vi kan øjne et frit boligmarked med den bevægelighed, det giver, og den mulighed, det giver for, at livet selv klarer problemerne. Det perspektiv er der også i boligforliget.

Der har jo om de forlig, der er indgået i denne vinter, været brugt mange farvebetegnelser; man har talt om et rødt forlig, man har talt om et sort forlig. Jeg mener ikke, disse betegnelser rigtig duer til noget. Hvis man skulle bruge en sådan betegnelse om boligforliget, er man vist nødt til at sige, at det må da så være skotskternet, for det var jo et bredt forlig, som omfattede mange og forskellige partier. Jeg synes, det var et forlig, dansk politik kan være bekendt.

Det er tydeligt, at vægten i arbejdet ikke mindst igennem de sidste par måneder mere og mere har været lagt over i folketinget. Det er også rimeligt, når regeringen har så få mandater bag sig. Jeg synes, folketinget har taget imod udfordringen og løftet sit ansvar. Egentlig synes jeg godt, man i dag under afslutningsdebatten kan lykønske rege-

[Schlüter.]

ringen med det folketing, den er så heldig at have. Det har vist sig, at folketinget kunne fungere; på trods af de mange bitre og ofte onde ord, som ikke mindst en del af dagspressen spekulerer i at ville hæfte på dansk folkestyre anno 1974, mener jeg, vi har vist, at folkestyret kan fungere, også når vægten nødvendigvis må lægges på arbejdet i selve folketinget.

Så vender jeg mig til fremtiden. Normalt skulle jo nu folketinget rejse på en velfortjent sommerferie. Den ville være velfortjent, men for mange af os bliver den ikke til ret meget, og det hænger sammen med, at vi aftalte med hinanden, at i sommer skal vi arbejde videre både i folketingets skatteudvalg og i folketingets politisk-økonomiske udvalg. Det bliver drøjt, men der er ingen vej udenom. To store opgaver har adskillige af os låst os fast på at vi vil løse, og det må ikke mislykkes. Det vil det heller ikke.

For det første at vi får klaret de store besparelser på ca. 5 mia kr., og for det andet at vi skaffer midler frem for en lempelse af det direkte skattetryk allerede pr. 1. januar 1975 i størrelsen 10 mia kr. Det er to kæmpeopgaver. Det har aldrig været vigtigere end nu at løse dem, og vi vil løse dem.

Besparelserne i den offentlige sektor kan selvfølgelig ikke gennemføres uden ulemper for mange og for meget, men der er ingen vej udenom. Den direkte skattelettelse må vi have. Den er en betingelse for sundhed igen i dansk samfundshusholdning, men den er også et vilkår for, at de enkelte familier og de enkelte borgere kan få orden i deres private forhold. Det ønsker jo alle. Hvis vi fortsat skulle leve med et stigende direkte skattetryk, ville vi fuldstændig ødelægge arbejdslysten og tilfredsheden. Når der er så meget, der er frustreret, anstrengt, anspændt, så kommer ingen uden om, at det skyldes et skattetryk, som befolkningen ikke kan og vil leve med. Det må vi andre tage til efterretning. Det er vor pligt at løse den opgave, det er vejen til igen at få en mere oplagt tillid og harmoni imellem dem, der styrer, på den ene side og dem, der vælger, på den anden. Intet parti kommer vel igennem de nærmeste år uden at vise, hvordan vi løser problemet om tilstrækkelige besparel-

ser og en aflastning af det direkte skattetryk.

Jeg vil også gerne sige i den sammenhæng, at det, der nu skal arbejdes med, og som skal krones den 1. januar 1975, er kun en begyndelse. Tankegangen om at aflaste indkomstskatten, som fremskridtspartiet så stærkt har ført frem, har mange af os andre også i vort sind. Vi bør ikke udstede så gyldne, voldsomme løfter om hast, som fremskridtspartiet har gjort, men jeg tror, der er mange af os, som gerne vil arbejde sagligt, sobet og sikkert for igennem den nærmeste årrække at nå frem til, at det direkte skattetryk stadig mindskes. Det kan lade sig gøre.

Så vil jeg sige om en anden opgave, den mere langsigtede i den offentlige økonomi, at nu har vi jo fået PP II, og vi har haft en stor debat her i folketinget om den, men en debat i sig selv løser ikke problemet. Enhver, som ser på PP II og sætter sig grundigt ind i den, må nå til det standpunkt, at det skal for enhver pris forhindres, at det danske samfund havner i den parodi på en velfærdsstat, som kommer, hvis vi ikke bryder automatikken i samfundsudviklingen. Det er en karikatur af et moderne samfund, PP II tegner for os.

Derfor skal vi have taget fat langsigtet på en omlægning af adskillige principper i dansk lovgivning. Jeg tror, mange partier arbejder med det, og jeg vil gerne bekræfte, at det konservative folkeparti for sin part har sat en stor og krævende undersøgelse i gang, hvor mange af vore bedste folk nu er hårdt engageret. Når vi når frem til et resultat og kan aflevere en rapport om, hvordan vi ser på disse ting, vil vi glæde os til at stille denne rapport og det talmateriale, vi udarbejder, til rådighed også for folketingets andre partier. Dette er en kæmpeopgave, som ikke kan løses af ét parti alene, det er en stor sag, vi må være mange til at bringe på plads.

Når vi når årets slutning, er jeg ængstelig for, at det vil vise sig, at dansk økonomi har det dårligere, end da året begyndte, på trods af mange bestræbelser for at rette tingene op. Derfor mener jeg, at i sommer og til efteråret må vi bringe nye elementer ind, nye forsøg på styring. Valutabalancen udvikler sig utilfredsstillende, vi står over for en risiko for langt større ledighed, end godt er, og inflationen raser videre. Samfundsø-

[Schlüter.]

konomien mærker det, og de enkelte familier mærker det på deres budgetter.

Derfor vil jeg gerne rejse tanken om, at vi forsøger en indkomspolitik, man kan også kalde det en reallønspolitik. Det konservative folkeparti har ofte ført dette synspunkt frem, vi gjorde det allerede tidligt under vinterens forhandlinger i januar-februar — der var ikke så stor interesse hos andre for det — vi vendte tilbage til det i marts, og nu nævner jeg synspunktet igen. Jeg har lagt mærke til udtalelser i de sidste uger fra arbejdsmarkedets folk og også fra partier her i salen og må nu bedømme det sådan, at interessen for at føre inkomspolitik er større i sommer, end den var i vinter. Hvordan kan det gøres?

Jeg mener ikke, nogen kan give en fuldgyldig recept, men jeg mener, vejen frem er, at der bliver tilrettelagt og gennemført regelmæssige kontaktmøder mellem regeringen på den ene side og arbejdsmarkedets parter på den anden. Ikke blot sjældne sammenkomster, når det hele er sket og man skal prøve at rebe sejlene, men sammenkomster regelmæssigt og fast for at prøve at koordinere det, der sker ude i erhvervslivet, med det, vi gør i regering og folketing.

Kunne man nå frem til forståelse for, at vi alle er bedst tjent med en reallønspolitik, hvor indkomststigningerne står i passende forhold til fremgangen i vor produktion, og hvad vi kan sælge vor produktion for, så er det nøglen til en løsning af de endnu uløste problemer. Ingen kommer uden om indkomspolitikken, hvis dansk økonomi skal rettes op. Hvis man kunne tilrettelægge sikkerhed for, at indkomststigningerne begrænses, og til gengæld få kompensationen igennem lettelser i det direkte skattetryk, så er det en langt sundere politik end den, vi har ført i Danmark i alle årene efter 1945 og frem til i dag.

Må jeg sige til sidst, at under åbningsdebatten i januar redegjorde jeg for en række holdninger, det konservative folkeparti ville anlægge på samfundsspørgsmålene. Disse holdninger vedkender vi os stadig i dag. Men jeg vil også godt have sagt, i så broget et folketing som det, vi nu har, mener jeg ikke, det er en dyd, at partier forsøger at prale af, at de ved enhver lejlighed uden undtagelse altid står ubrydeligt fast på deres partipro-

grammer. Hvis vi alle gjorde det, blev der nemlig ikke truffet én eneste beslutning. Den eneste chance for at få løst problemerne i dansk politik er, at vi, bevares, stadig har kærlighed til og helst så gennemført det, vi selv har skrevet i vores partiprogrammer, men at vi forstår, at uden at vi bøjer os ind mod hinanden, løses problemerne ikke.

Derfor vil jeg gerne give tilsagn om, at det konservative folkeparti, når vi mødes igen til efteråret, fortsat vil være interesseret i medansvar og medindflydelse. Vi er klar over, at det betyder, at vi ikke altid kan få vor vilje. Dansk folkestyre er i en krise, men krisen kan løses, hvis vi alle føler tilstrækkelig ansvarlighed. Det, befolkningen ønsker, tror jeg ikke er partiprogrammer, det er resultater.

Jens Møller (KrF):

Danmark har meget alvorlige økonomiske problemer, dels på grund af de forrige regeringers overforbrug af offentlige midler, dels af udefra kommende årsager: oliekrisen, de stærke råvareprisstigninger osv., dels på grund af en lang række gruppeegoistiske pressionsgrupper, der endnu ikke har lært at leve med en økonomisk tilbagegang.

På baggrund af disse forhold mener vi i kristeligt folkeparti, at vi i det store og hele har grund til at være godt tilfreds med det arbejde, der er gjort her i dette ting i denne samling under ledelse af regeringen Hartling.

Vi er kun et lille parti, vi er et nyt parti men alligevel lykkedes det for os lige fra begyndelsen at komme ind i centrum af det arbejde, der blev gjort herinde. Der har været 3 store økonomiske forlig. Kristeligt folkeparti har været med i dem alle, og vi mener, det er lykkedes os i ret stor udstrækning i forhold til vort mandattal at gøre vor indflydelse gældende ud fra vore grundlæggende principper: at sådanne løsninger bør være velafbalancerede, så de ikke går for hårdt ud over enkelte grupper, at der må tages sociale hensyn, og at familien må bevares.

I den forbindelse må det oså bemærkes, at kristeligt folkeparti sammen med andre mindre partier har været med til at fremme disse forskellige forlig; i alle 3 tilfælde sammen med centrum-demokraterne, i andre tilfælde har der været andre med. Uden

[Jens Møller.]

denne indsats fra disse mindre partier er det tvivlsomt, om det var lykkedes at få disse forlig igennem

Men det betyder jo ikke, at alle problemer nu er løst. Der er stadig store problemer forude. Vi står over for faren for en truende arbejdsløshed især inden for byggebranchen. Vi er stadig inde i en voldsom inflation, og alt tyder på, at vi i dette år får et enormt underskud på betalingsbalancen. I denne situation vil jeg gerne fra denne talerstol tale direkte til det danske folk med en opfordring til at vise tilbageholdenhed: tilbageholdenhed i lønkrav, tilbageholdenhed i prisforhøjelser, med en opfordring til national solidaritet, så det for alle må blive sådan, at skattesnyderi og socialt snyderi er noget umoralsk, noget, som alle forstår underminerer det samfund, vi alle skal leve i og af. Jeg vil opfordre til arbejdsomhed og opsparing, så vi kan få den nødvendige investering i vort erhvervsliv, den investering, der betinger en bedre fremtid. Hvis tilstrækkelig mange i det danske folk vil lytte til dette og forstå nødvendigheden af disse ting, så er jeg overbevst om, at vi vil kunne undgå flere ubehagelige indgreb fra det offentliges side, og vi vil kunne begynde en ny og bedre udvikling med lavere skatter, uden at der behøver at foregå egentlige sociale nedskæringer.

Danmarks fremtid formes på mange måder her i dette ting, men det må stå helt klart, at vore muligheder afhænger helt og aldeles af hele den danske befolknings vilje til indsats for en bedre fremtid.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.

Mødet udsat kl. 12.26.

Mødet genoptaget kl. 14.00.

Forhandlingen genoptoges.

Erhard Jakobsen (CD):

Valgdatoen er fastsat til den 11. juni, stod der på morgenaviserne, da vi kom hjem store bededags morgen. Det er jo en realitet, at

for 2 dage siden skulle vi have haft valg, hvis altså alt var gået, som det en overgang så ud til. Når jeg tager mit udgangspunkt i det, så er det, fordi det faktisk er grundlag for særdeles interessante overvejelser om, at til trods for alle, næsten alle ansvarlige partiers modstand og uvilje over for, hvad et valg kunne føre til, ikke i mandater for de enkelte partier, men i konsekvenser for landet, så var det, som om alle havde givet op og valget var en realitet.

Det stiller jeg i relation til de spådomme, der lød, da det nye folketing trådte sammen. Der var ikke mindst i pressen den ene uheldsvangre bebudelse efter den anden om, at nu var der vist ikke meget at gøre for det danske folkestyre. Og hvad er det så, der har vist sig? Det har i virkeligheden vist sig, at de nye partier, som man frygtede så meget — skal vi sige det rent ud? — delvis var dem, der reddede landet fra et valg. Det bliver i hvert fald svært for de andre at vise, at de ikke gjorde, hvad de kunne for at få valget. Og hvad er så forklaringen på det? Ja, forklaringen er jo, at de nye partier, kristeligt folkeparti og, lad mig så også i den forbindelse nævne fremskridtspartiet, er jo slet ikke det, som spåmændene ville gøre dem til. Kristeligt folkepartis indsats er der vist ikke nogen der vil pege fingre ad, og enhver må erkende, at en hel række medlemmer af fremskridtspartiet har gjort en udmærket saglig indsats i arbejdet her i tinget, som ikke har noget som helst at gøre med den enorme propaganda, som partiet udfoldede rundt omkring i landet før valget. Det er en glædelig overraskelse, og det er noget, der bidrager til, at dette folketing er blevet noget andet, end man havde frygtet.

Kommunisterne kom jo også ind, og det var der vel også mange der frygtede. Det har jeg nu aldrig gjort. Jeg forudså, at der ville ske det, der er sket, at kommunister og SF tilsammen er kommet, skal vi sige ud til højre, et udtryk, som man bruger ikke lige om denne situation, men om mange andre. Det er i og for sig ret så ligegyldigt for tingets arbejde. Ethvert medlem er lige så godt som ethvert andet medlem, men det er i og for sig ret ligegyldigt for tingets arbejde, hvad kommunister og SF beslutter sig til at gøre. De vil faktisk ikke blive afgørende i nogen som helst situation, og det synes jeg er ganske udmærket.

[Erhard Jakobsen.]

Nu havde jeg nær glemt at tale om mit eget parti, og det har ellers mange talt om. Jeg tror, vi er afgået ved døden sådan ca. 4 gange inden for det sidste halve år. Ca. 4 gange har pressen og Gallup fortalt, at nu var det sket. Jeg har indtryk af, at vi har lidt levetid tilbage endnu, og vi agter at bruge den. Jeg skal ikke nægte, at vi er lige så foruroligede over Galluptal, der viser tilbagegang, som andre partier er, men der er én ting, vi nægter at gøre. Vi nægter at rette os efter dem. Uanset hvor meget Galluptallene måtte vise, at vi har ført en forkert politik, agter vi at blive ved med at føre den samme politik. Det er nemlig ikke Galluptal, der skal bestemme vores politik, det skal vi nok selv, og vi er i alt fald fuldt og fast overbevist om, at den linje, vi fra starten lagde, og den linje, vi har holdt senere, er den linje, vi til sin tid vil være parat til at gå til valg på, og så må det i øvrigt gå, som det kan. Så ved de andre partier, hvor de har os.

Som jeg sagde tidligere i dag, har vi været et meget omgængeligt parti, og det er da nok muligt, at vi har været så omgængelige, at de vælgere, der tæller med i Gallup, ikke har kunnet få øje på os. Nå ja, det må vi så se at bære. Vi vil stadig væk forsøge at være et omgængeligt parti, men, som jeg også sagde i formiddags, det har altså en vis grænse, for det betyder ikke, at vi ikke har nogen holdning. Vi ved ganske nøje, hvad vi vil i en lang række sager, både dem, vi har haft med at gøre, og dem, der vil komme i fremtiden.

Om fremtiden, ja, dér står jo tydeligt og klart en hel række spørgsmål, som skal klares. Det er ikke inflationen. Kan vi ikke snart blive fri for den snak om inflationen her inde i tinget? Kan vi ikke snart blive fri for den, for den batter jo ingenting? I alle de 20 år, snart 21, jeg har været her, har man talt om inflation, og den eneste forskel er, at de partier, der ikke er i regeringen, taler stærkere om inflationen end de partier, der er i regeringen. Det er den eneste forskel, jeg har hørt. Ellers er det stort set det samme, der siges hver gang. O. k., vi ser meget gerne, at man tager prisstigningsproblemet op og siger: hvor stammer det fra? Det stammer udefra, det ved vi, men det stammer også fra, at vi ikke griber tilstrækkelig stærkt ind over for forbruget. Det er alle også enige om. Men i det øjeblik der så skal

foretages et effektivt indgreb ove for forbruget, viger man tilbage og taler om alskens ulykker. Så er der altså også tilbage dem, der står uden for Christiansborg, som der jo også skal tages hensyn til. Og så går den altså ikke, for så kan man ikke gøre noget ved forbruget.

Vi er meget, meget tilfredse med, at det i det brede forlig, vi fik, ligger, at vi skal have en skattelettelse til 1. januar 1975, og jeg ved, hvad befolkningen vil sige til det. Den vil sige: Tak, det har vi hørt før.

Jeg håber, at det skal lykkes — så mange partier, som nu vil være med — denne gang at overbevise vælgerne, fordi det ikke bliver ved noget snak, men det bliver helt konkret, når det skattekort kommer, som gælder for næste år, at trækprocenten er skåret så kraftig ned, at enhver kan se, at nu er det altså sket. Men regningen kommer bagefter. Regningen er besparelser, der bliver alvorligere, end man har set det før, og det skal man ikke tro der er nogen der gør med begejstring. Det er noget, vi alle sammen beklager. Vi beklager alle, at vi ikke kan opretholde det offentlige serviceniveau, som vi gerne ville, men det er betingelsen for at få skattelettelse. Og det slår ikke engang til, for så stærkt tør vi i al fald ikke være med til at begrænse. De 5 mia kr. er for os både grænsen nedad og grænsen opad.

Men dertil kommer så, at nu må nogle bide i det sure æble og acceptere den forhøjelse af momsen, som centrum-demokraterne forkyndte som uundgåelig allerede før valget. Den må med, for ellers bliver der ikke basis for en skattelettelse af det omfang, som skal til for virkelig at skabe et nyt økonomisk klima her i landet. Får vi den typiske trækprocent ned fra et par og halvtreds til 37-38 pct., så tør jeg godt love for, at så er der ingen, der gider diskutere skatter her i landet mere, for så spiller det ikke den alt dominerende rolle. En lang række fradrag og meget andet mister også deres betydning, når det ikke længer betyder så meget, som det gør i dag, fordi trækprocenten er så høj.

Vort parti ønsker at bringe opsparingen mere ind i billedet. Vi har, som også de konservative har, stillet særlige forslag om at passe en belønning af opsparet ekstrainkomst ind i billedet. Det forslag opretholder vi naturligvis, og vi håber, at det må møde mere interesse i fremtiden, end det har mødt

[Erhard Jakobsen.]

indtil nu. Men vi truer ikke med at lade være med at stemme for dit eller dat i den anledning. Hvis vi i det hele taget kunne blive fri for den slags herinde, så ville det nok også gavne klimaet.

Og det vil jeg gerne benytte som udgangspunkt for at sige til regeringen, at jeg har forståelse for, at regeringen har kunnet være fristet til et par gange, ikke at true, men sige til folketinget: der er grænser for, hvad vi kan tage ansvaret for. På den anden side må regeringen også forstå, at der er grænser for, hvad man kan være bekendt at true med, når man opnår sin indflydelse i kraft af, at man ikke er ret mange. Regeringen er i visse situationer stærk, fordi den er svag, fordi alle andre må erkende, at hvis denne regering går af, så skal der andre til at gøre det, og de står ikke bedre. Men så må man ikke samtidig spille med musklerne og sige: hvis ikke vi får det og det, så får I valg. Det vil ikke være klogt at gøre det, det vil ikke fremme samarbejdsklimaet. Jeg tror for øvrigt, det er overflødigt, for vi har vel nok nu det bedste samarbejdsklima, som man overhovedet kan skaffe i folketinget efter det seneste brede forlig, hvorefter jeg går ud fra, at al snak om det sorte kabinet osv. forsvinder ud af diskussionen. Det sker der i hvert fald ikke noget ved, for der er ingen, der forbinder noget som helst med det alligevel. Det er en af disse overdrivelser, som absolut ikke forbedrer den politiske diskussion herhjemme.

Regeringen behøver ikke at føle sig truet. Regeringen ved, at de mål, der er regeringens, stort set er de samme som for et flertal i folketinget. Jeg håber derfor ikke, regeringen vil binde sig til ganske bestemte løsninger i tiden, der kommer, men netop vil stille sig åbent over for, at der er mange måder at nå det samme mål på, og af disse måder udelukker den ene ikke den anden. Derfor håber jeg, at der ikke skal være nogen trusler i tiden, der kommer. Det er trusler, som utvivlsomt kan vende tilbage som en boomerang.

Jeg vil sige om arbejdsklimaet i folketinget, at jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at der til trods for alle de spådomme, der var, er lavet forlig. Skal vi lade det første forlig ligge, for det var jo et nødvendigt for at skabe en vis arbejds pause. Det var vel nok

ikke meget bevendt, det vidste vi alle sammen, men det var nødvendigt for at komme videre. De to næste forlig har været af helt afgørende betydning. Det ene baner vej for en større skattereform, end man har set det nogen sinde tidligere, og det andet banede vej for en fornyelse i boligpolitikken. Og hvordan er det sket? Ja, det er sket i et folketing, der er splittet op, som hr. Kjeld Olesen sagde, på 11 partier. Der er bare det morsomme ved det, at et sådant forlig havde formentlig aldrig kunnet laves, dengang de to store blokke dominerede det hele herinde. Da havde de formentlig aldrig kunnet nå frem til et sådant forlig. Det er altså dette splittede folketing, der er i stand til at skabe et bedre klima for forlig, end det har været nogen sinde tidligere herinde.

Må jeg i den forbindelse sige, at det også har skabt en ny form for politik. Udvalgene er kommet frem i søgelyset på en ganske anden måde end før. Når jeg fremhæver hr. Stetter fra skatte- og afgiftsudvalget, hr. Enggaard fra politisk-økonomisk udvalg og hr. Christophersen fra boligudvalget samt mine egne to, hr. Ingolf Knudsen og hr. Melchior, så er det, fordi de to sidste er helt nye og dumpet ind i det, men, synes jeg, har gjort det godt. De tre andre har indtaget centrale positioner i de forhandlinger, der er ført, og har været med til at føre politik og skabe politik. Jeg mener virkelig, at folketinget herved har hævdet sig på allerbedste måde, og jeg tror nok, det er den slags, der vil være med til at skabe fornyet anseelse ude i befolkningen. Herved går intet fra regeringen, for regeringen har jo på forhånd trukket sin stilling op ved at sige: vi har bare 22, og vi må indrette os efter, hvordan tingene nu går i folketinget.

Jeg ser i fremtiden mange, mange muligheder for, at meget af det, der ikke var muligt, da to blokke lurede på hinanden, mistænkeliggjorde hinanden og mistænkte hinanden, nu har langt bredere og åbnere muligheder.

Jeg ser så også et nyt perspektiv for øvrigt. Hvor stor betydning det skal få, må fremtiden vise, men det dukkede jo op i de travle dage efter store bededag, hvor hr. Schlüter og jeg for rundt som bydrengene nu og da sammen med kristeligt folkeparti og nu og da alene for at etablere de nødvendige forbindelser. Forbindelserne blev etableret,

[Erhard Jakobsen.]

og forliget blev hevet hjem. Men da opstod der mellem vore 3 partier en forståelse af, at vi egentlig kunne stole ganske meget på hinanden, og at vi egentlig havde samme mål i en hel række henseender. Og så opdagede vi også, at vore 3 partier tilsammen har 37 mandater. Det er ganske meget i et ting, hvor det største parti har 47, og det næststørste har nu og da 26 og nu og da 27. Det opdagede vi også, og jeg tror da, der inden for alle de 3 partier er meget, meget ønske om at udforske mulighederne for, at vi også i fremtiden kan optræde fælles, ikke som en blok vendt mod andre, men som en blok, der er parat til at støtte dér, hvor der er støtte behov i en situation, hvor det ellers kan resultere i det sædvanlige usikre og tvivlsomme forløb, som så meget har haft herinde.

Set tilbage over tiden må vi centrumdemokrater altså sige, at vi har været overmåde tilfreds. Vi har ikke fortrudt det samarbejde med regeringen, som vi indledte, da vi indtrådte som et støtteparti for regeringen. Vi har også være glade for at se, at socialdemokraterne er vendt tilbage til den positive holdning, at man vel ikke, naturligvis ikke, kan acceptere alt, men at der er meget, man kan acceptere under hensyn til, at man erkender den nødvendighedens lov, der råder herinde, at vi i fællesskab skal styre det her land med regeringen i toppen, men med os andre som en hel uundværlig baggrund for, at der kan styres.

De nye partier har bestemt ikke betydet, at det hele er blevet forvildet og broget. Det har tværtimod været de nye partier, der har udgjort en væsentlig betingelse for, at arbejdet ikke blev afbrudt i en situation, hvor en afbrydelse formentlig havde betydet en dansk devaluering, i en situation, hvor det er temmeligt givet, at selv om et par partier havde fået nogle mandater mere, ja, så havde de opvejet hinanden, og situationen havde været lige så usikker efter valget som før, og så havde man kunnet begynde på en frisk. Helt anderledes står vi nu, hvor vi har lagt meget godt arbejde bag os.

Selv om centrumdemokraterne kunne udtrykke lige så mange betænkeligheder over for situationen her og i udlandet og om Watergate, og jeg ved ikke hvad — det kunne vi alt sammen gøre — så står der dog

en fornemmelse tilbage af, at det nu var en rigtig god samling, der her tog sin slutning. Kan vi bare i fremtiden finde hinanden, som vi har gjort det her, så tror jeg, respekten ude hos vælgerne for det arbejdende folkestyre vil vende tilbage igen.

Morten Lange (SF):

Jeg skal indledningsvis bevæge mig lidt væk fra Gladsaxe-kredsen, hvor jeg selv er valgt, og sige et par ord om situationen i verden omkring os. Det er trods alt den, som vi må se vores forhold på baggrund af. De ting, der sker i verden, kan ikke undgå at have en væsentlig indflydelse på livet i dette land.

Verden har igennem mange år altid været præget af så mange uroligheder, at det kan give anledning til bekymring, så hvis man i udviklingen kan finde blot lidt, som man kan kalde positivt, fortjener det at fremhæves. Jeg synes, det bør noteres, at der i de sidste tider er sket nogen afspænding ikke mindst i det meget faretruende mellemøstlige område. Om det er holdbart, om de spinkle relationer, som det er lykkedes at etablere, også vil udvikle sig, vil tiden vise, men der er da i hvert fald kommet uimodsigelige fremskridt i dette farlige område. Det har måske også virket en smule beroligende ind på den lidt paniske situation om olie- og energikrisen, som til en vis grad må ses i det mellemøstlige perspektiv.

Det skulle også noteres, for det er snart sjældent, at et af de klassiske fascistiske områder, Portugal, på næsten ublodig vis er vendt tilbage til demokratiske former. Det er sjældent, at det i denne verden går den vej; modsat har vi jo desværre måttet konstatere udviklingen i Chile, men Portugal ligger trods alt en lille smule nærmere. Man må håbe, at det lykkes for Portugal også at sikre de afrikanske områder, som har været underlagt dette land, en selvstændighed. Derved vil et nyt stort fremskridt være nået.

Vi må endvidere notere, at udviklingen i vore nabolande, i Norge og Sverige, i hovedsagen må siges at være præget af et positivt økonomisk perspektiv. Det synes, som om man i de to lande, som ikke har tilsluttet sig De europæiske Fællesskaber, har været i stand til at bevare et fast greb eller et faste greb om økonomien og sikre ikke ubetydelige fremskridt.

[Morten Lange.]

Det viser sig til gengæld måske i al sin styrke, hvorledes de tilhængere af De europæiske Fællesskaber, som ved overtalelser fik bragt Danmark ind i denne sammenslutning, nu må erkende, at de store løfter, de dengang kom med, har vist sig at være særdeles tvivlsomme. Vi blev dengang lovet, at det ville sikre os et stabilt handelsforhold over for udlandet, at vi garderede os imod nogle frygtelige prisstigninger. Vi mindes jo med næsten rørende erindring disse annoncer om truende prisstigninger på køleskabe. Måske nogen har opdaget, at priserne på køleskabe er gået op, selv om vi står indenfor. Det er i hvert fald helt klart, at de løfter ikke er holdt. Det er også tydeligt, at de lande, der har holdt sig udenfor i Norden, har klaret sig økonomisk bedre, end vi har.

Dertil må det vel nok siges, at De europæiske Fællesskaber i faktiske forhold må siges at være i en varig passivitetskrise, man er ude af stand til at foretage væsentlige ting, og vi må vel også konstatere, at de landbrugsfordele, som hele tiden har været fremlagt som den mest markante fordel, Danmark skulle have, langsomt synes at visne væk. Jeg har forstået, at overskuddet, man får hjem på en ko og en gris, ikke er hvad det var i det lykkelige tilslutningsår, og det vil selvfølgelig blive mindre i det tilfælde, at det skulle lykkes for Fællesskaberne og England at klare en forhandlingsprocedure igennem. Vi får se, hvordan det går, men vi kan vel forudse én ting som fuldstændig sikker, at skal England have noget ud af de genforhandlinger, så kommer Danmark til at betale med en væsentlig del af landbrugsfordelen. Så hvis vi skal gøre status op nu for at se, hvordan det er gået med perspektiverne i vores tilslutning til De europæiske Fællesskaber, så er de magre, og samarbejdet i Fællesskabet er så sandelig også blevet en mager affære.

På den baggrund kan vi så vende tilbage til vort eget folketing og se på, hvordan det fungerer i al sin ellevekantede fremtoning. Hr. Erhard Jakobsen holdt just en begejstret

tale om de nye partiers vidunderlige mission her i folketinget. Jeg tror, at den sikrest kan skildres derved, at ved alle de forlig, som hr. Erhard Jakobsen henviste til, er det karakteristisk, at de nye partier har bidraget med de mest gammeldags foranstaltninger. En ny idé har de nye partier da ikke bragt med sig ind, en idé, der er blevet noget ud af. Og man må sige, at hr. Erhard Jakobsen dér måske er den dygtigste af dem alle sammen til intet som helst nyt at bringe ind, og når man ingenting nyt bringer ind, så kan man jo nok sige, at man har en central post i et dårligt forlig. Det kan ikke overraske nogen, og sådan er det da også gået.

Men det er naturligvis i den sidste ende regeringen, der har ansvaret for tilrettelæggelsen af vores politik herinde, og egentlig har jeg lyst til at begynde med at sige, at det, som man måske mest kan kritisere regeringen for, er mangelen på en konstruktiv lovgivningsindsats på det brede lovgivningsområde, som vi skal klare her i huset. Det er meget, meget sparsomt, hvad der er kommet frem. Det er også ganske interessant. Vi taler om alle disse økonomiske forlig, der er blevet sluttet. Der er næsten ikke et ord tilovers til at skildre plusser eller minus ved den øvrige lovgivning. Regeringen har såmænd i al beskedenhed ikke præget dansk lovgivning med noget som helst markant bidrag, og det er vel nok i og for sig det, som kan volde betydelig bekymring ved at have en så svag og så lidt viljekraftig regering som den, vi har.

Man kan selvfølgelig sige, at når man har så få mandater, som regeringen skal klare sig med, så er det begrænsede muligheder, man har. Men gode ideer har dog altid deres muligheder også i dette ting, hvis en regering lægger dem frem, og det forekommer mig, at dér står regeringen fattig tilbage. Den har ikke bidraget med noget som helst, som kan siges at være af interesse. Man skulle dog egentlig have ventet, at sådan en chokbehandling, som energikrisen var, ville have kaldt på nogle spændende initiativer. Vi har dog fået et energipolitisk udvalg, men det

[Morten Lange.]

er såmænd også det meste, der kom ud af den situation, som kunne have kaldt på mange og spændende ting til en nydannelse i det danske samfund, realisationen af perspektiver, som f. eks. kan formuleres, som jeg gjorde det for et stykke tid siden: en fortsat vækst, men med et mindre ressourcforbrug.

På baggrund af denne passivitet er det selvfølgelig særlig tragisk, at vi må konstatere, at den økonomiske politik i Danmark er ude af kontrol og efter min mening på vej mod noget, der minder stærkt om en katastrofe.

Man kunne blive rørt til tårer, hvis man ellers havde nogle tilbage, når man hørte hr. Erhard Jakobsen tale om, at nu skulle vi da endelig ikke sige mere om inflation. Hr. Erhard Jakobsen er stor europæer, har jeg forstået, og han må da have læst et blad, som hedder Europa, som vi har fået for nylig, vist endog i dag, hvor der står helt andre ting om den sag og rigtigere. Der står, at inflationen er af en sådan karakter og af en sådan voldsomhed i Europa, at den kan true de demokratiske institutioner. Det er helt anderledes og meget dystertale, og jeg anser det for at være korrekt, og jeg anser det for at være det mest belastende for regeringen, at nogen indsats mod inflationen har den ikke ydet.

Socialistisk folkeparti har allerede for længe siden indset, at dette er det moderne kapitalistiske samfunds mest raffinerede måde til at sikre en virkelig udbytning af de ikke-besiddende: det er at lade inflationen skride frem. Og det synes at ske med en hastighed og en styrke, som vi aldrig har kendt før, og hvis nogen havde berettet om den for 5 eller 6 år siden, så havde man trukket elskværdigt på smilebåndet og sagt: 17 pct. rente, ja, det kommer jo ind under ågerlovgivningen, så det behøver vi ikke at snakke mere om. Men nu er vi under en ågerlovgivning; vi er under et kapitalistisk systems ågerudbytning, og jeg synes sandelig, det var meget væsentligt, der blev gjort noget ved denne sag. Jeg forstår godt, at hr. Erhard Jakobsen ikke er interesseret, men vi er stadig væk nogle tilbage, der mener, at vi skal og bør være det og er det.

Vi har stillet mange forslag fra mit partis side til den ende, men jeg må indrømme, at vi har ikke haft den tilstrækkelige fremgang

til dem. De bliver ikke desto mindre nødvendige fremover, for det, der foreligger nu, vil ikke både meget over for det inflationstempo, vi har i øjeblikket.

Vi kan jo så bedømme regeringen på dens gerninger i de økonomiske forlig. Vi har set en tvangsopsparing, som bare er et ganske almindelig skattetilæg af kortfristet karakter, og som formodentlig sætter ind på et tidspunkt, hvor beskæftigelsen vil være afdæmpet — meget dårligt gennemtænkt — og afdæmpet i sin økonomiske samlede virkning af noget, som hedder et prisdæmpningstilskud. Det angives at skulle sørge for, at priserne ikke steg så hurtigt, som de ellers ville gøre. Det bliver vist meget svært at føre sandhedsbevis for, at det virkelig er lykkedes. Men man kan føre sandhedsbevis for, at det koster et par milliarder skattekroner, som man lægger oven i den skattebyrde, som i forvejen er overordentlig generende. Jeg tror nok, at dette forlig, hvor socialdemokraterne medvirkede af årsager, som må være uforståelige for mennesker, i virkeligheden er en af de mest karakteristiske fejltagelser, regeringen har begået.

Men man fór videre. Man fandt ud af, at det næste skridt skulle være et valutaværn, som det hed. Man skal jo finde gode slagord. Valutaværnet var tænkt først som en række meget drastiske indgreb mod nogle store dyre importartikler og havde en borgerlig mening. Men hvad konverterede man det til med hr. Erhard Jakobsens elskværdige bistand? Til det mest traditionelle af alt: til skat på øl og cigaretter som nogle hovedposter. Og hvad bliver følgen, hvis man tillader sig den slags ganske simple beskatninger, der vender den tunge ende nedad? Ja, det bliver såmænd ganske enkelt det, at folk går ud og kræver noget mere i løn, og nogle af dem får det. Og så vil jeg gerne have gjort regnskabet op. Hvor meget valutaværn er det, at cigaretterne bliver sat op i pris og folk sørger for, at de får ca. lige så meget eller lidt mere i løn? Jeg vil gerne se den balance regnet ud og så få set, hvor meget valutaværn der så er i den slags foranstaltninger. Det er falsk. Det er forkert. Man lægger bare byrden på befolkningen med det resultat, at folk selvfølgelig reagerer. For så dårlige økonomiske foranstaltninger kan man ikke forlange at folk skal bære i tavshed. Jeg er helt sikker på, at folk forstår den

[Morten Lange.]

økonomiske situation her i landet, og den er trængt. Men man respekterer det ikke, når indgrebene er af så ringe og så dårligt gennemtænkt en karakter.

Det er helt andre forantaltninger, der skulle til: indgreb imod den sorte kapital er da så sandelig nærliggende. Man kunne se at få stemplet de papirer, der ligger, så vi kan få at vide, hvem det var, der havde sort kapital, som de ikke havde meldt til skattevæsenet. Det ville lyse op og hjælpe lidt i finansministerens kasse og samtidig være en simpel foranstaltning med betydeligt perspektiv.

Vi må nok i sammenhæng med alt dette se regeringens såkaldte spareplan. Den er lagt frem til en værdi af 5 mia kr., og den siges at være kontraseret af hr. Glistrup, hvilket nok kan gøre det lidt svært at arbejde med den i dette ting. Men jeg må indrømme, at når jeg ser på indholdet i den, så forstår jeg meget vel, at hr. Glistrups signatur står der. Jeg forstår derimod ikke, at hr. Poul Hartlings står der. Jeg må sige det på den måde, at denne plan i virkeligheden har et frygtelig klart sigte. Den skærer ind i rammebevillingerne, og det kan blive svært, men derudover, hvad sigter den så på? Den sigter helt klart og næsten ensidigt på at forfølge børnefamilier. Der skal skat på børnetilskuddene, der skal fratages mælketilskud, der skal lægges afgift på lægebesøg, alt sammen noget, som i første skuffe rammer de mennesker i dette land, som er så letsindige at have børn. Jeg kan ikke se, at det er nogen højt og klart socialt sigtende spareform, man dér har lagt frem. Det er i virkeligheden lige det stik modsatte. I øvrigt vil det nok vise sig, at man har brugt en hel del af pengene op. Så vidt jeg kan se, skulle man spare hele lovreserven; mon ikke man har brugt den til at lave boligforlig for? Dette spareforlig, eller hvad man skal kalde det, denne spareskitse er det vel kun foreløbig, vil ikke komme til at fungere. Så skal man finde på en anden. Jeg gad nok vide, hvad den skal gå ud på. Det er der vist ingen der ved endnu.

Regeringen har plantet en intention, vi har fået nogle bekymrende underskrifter på den, den ser så asocial ud, at den næppe kan få tilslutning i dette folketing — det må man da ikke håbe — og endelig vil den ikke hjælpe hverken godt eller noget. Den

vil blot betyde, at de penge, man siger man vil bruge til en skattelettelse, kræver man til gengæld ind hos børnefamilierne. Det skal nok blive godt. Den vil sigte på at give skattelettelser til de nogenlunde rige og ugifte eller barnløse.

På baggrund af alt det dér er det jo næsten patetisk, at forsvarsudgifterne som sædvanlig er fredede. Vi trues endda med, at vi nu skal have et helt sæt kampvogne. I forvejen har vi besvær nok med at finde ud af, hvor de skal køre rundt henne, for der er dårlig nok et stykke hede i Danmark, som egner sig til kampvognsøvelsesplads. Nu skal vi have nogle større og mere ildkraftige kampvogne. Sandheden er jo den, at vi ikke skal have sådan nogle. Rent bortset fra at det besvær, vi har med overhovedet at få dem til at køre, er påfaldende stort, er det i hvert fald en af den slags udgifter, som ikke har nogen som helst fornuftig baggrund i øjeblikket.

Allersidst har vi så fået et boligforlig, en udtyndet version af nogle forholdsvis gode ideer, som bare er blevet så udtyndede, at virkningen nok går hen og bliver den modsatte af, hvad den skulle være. Det eneste, der er nogenlunde sikkert i dette boligforlig, er, at det bliver dyrere at bo, sådan et eller andet sted mellem 500 og 1.000 kr. pr. familie lagt oven i de øvrige lidelser. Det er det eneste sikre resultat.

Så har man en påstand om, at beskæftigelsen herigennem skulle være sikret. Så vidt jeg kan se, har man på ingen måde løst ulighederne for, hvorledes man skal finansiere et bare nogenlunde tilstrækkeligt byggeri med de renteforhold, vi har i øjeblikket. Vi vil ikke sikre beskæftigelsen ved boligforliget, og vi får en virkelig alvorlig mistanke om, at den sag, der i øjeblikket trænger sig på, er, at regeringen måske har den mest onde hensigt, vi næsten kan skubbe den i skoene, nemlig at den vil ønske en vis arbejdsløshed som led i sin økonomiske politik.

Den fulde beskæftigelse har været central i dansk politik i lange tider, og det er gået så nogenlunde igennem en lang periode. Vi ved, at fuld beskæftigelse og inflation naturligvis kan være ting, der er svære at stemme til en harmonisk økonomisk politik. Men vi ved også, at arbejdsløshed som middel til bekæmpelse af inflationen er en

[Morten Lange.]

af de hårdeste og ondeste måder, man kan bekæmpe inflation på. Jeg nægter at tro, at regeringen virkelig skulle have så onde hensigter, men jeg er desværre bange for, at meget i dens gerninger viser, at den har det. Jeg synes i hvert fald, at sådan en simpel ting som at ophæve bygge- og anlægsstoppet var en ting, som haster meget, hvis der skal være noget byggeri, der skal være nogenlunde klart til at sætte i gang, når vi kommer hen på efteråret og vanskelighederne melder sig. Jeg tror, det haster, og hvis regeringen i dag vil meddele, at det har den gjort, så skulle den da få en lille tak. Det er ellers ikke noget, vi har været særlig vant til over for denne regering, og jeg er såmænd bange for, at vi også bliver skuffede i dag.

Men situationen er efter min opfattelse aldeles kritisk. Det påstås, at vi skal have en folketingssamling i slutningen af september med en meget beskeden og samlet dagsorden vedrørende en skattereform, som skal give velsignelse til menneskeheden.

Jeg giver regeringen ret i, at vores skattesystem i høj grad trænger til en revision. Der er ingen tvivl om, at det er slidt op af den metode, at vi har været vant til at udskrive skatterne og afbalancere dem. Det er en metode, som ikke holder længere, og vi bliver nødt til at finde frem til fornyelser med hensyn til, hvorledes skattepolitikken skal tilrettelægges. Men det er kun en del af vores økonomiske politik, og jeg ser med den største skepsis på, hvorledes den økonomiske udvikling skal gå i dette land, hvor inflationen rider som aldrig før, og hvor vi nu i virkeligheden truer Danmark med at sige, at nu holder vi ferie i morgen. Jeg må indrømme, at det kan ses som en god ting. Hvis folketinget vil fortsætte med at lave økonomisk politik som i denne samling, så jo før det holder ferie jo bedre; så kan de frie kræfter gøre, hvad de kan for at gøre det værre.

Men jeg har stadig væk den opfattelse og vil ikke gå fra denne talerstol uden at sige det, at hvis dette folketing virkelig vil tage dette spørgsmål alvorligt, så er det ikke nok bare at se hen til sommeren og håbe, at der ikke er tilstrækkeligt andet end agurker at skrive om, til, at det går. Det går ikke, og den økonomiske udvikling for Danmark er kritisk. Indsatsen må gøres nu snart og med helt

andre og sikrere metoder, end regeringen har gjort.

I virkeligheden burde vi, hvis vi var et ansvarligt folketing og bedømte denne situation for landet, holde en uges ferie fra i morgen for at klare tankegangen og for at give regeringen en sidste frist til at udarbejde et hæderligt økonomisk program for, hvorledes vi skulle bekæmpe inflationen i Danmark. Og så kunne vi jo passende tage et møde efter sankt Hans, sørge for at komme i gang og sørge for at nå nogle resultater. Det var det, vi burde gøre.

Jeg havde egentlig haft lyst til at fremsætte et dagsordensforslag om det, men jeg har så ringe tillid til, at regeringen ville være i stand til at løse dette problem, at det er meget muligt, vi ville spille vores tid. Men jeg kan bare sige én ting: hvis den passivitet, som vi hermed underskriver, bliver betegnende — og det gør den jo meget nemt — så kommer Danmark i en sådan økonomisk situation, når vi mødes til efteråret, at jeg er bange for, at vi kommer til at diskutere meget andet end skattesystemer. Vi kommer til at diskutere økonomisk torden og lynild. Jeg håber, at regeringen i hvert fald vil bruge sommerferien til at tænke sig alvorligt om, sådan at vi kan komme videre og på en eller anden måde få styr på den danske økonomi.

Der kan findes en borgerlig løsning. Vi vil nok stemme imod den, men det er en borgerlig regering, vi har, og den skylder i hvert fald Danmark at lave en borgerlig løsning på inflationsspørgsmålet, der kan bruges. Det skylder den os, det må den da i hvert fald kunne finde på. Vi tilbyder meget gerne en socialistisk løsning. Vi forventer ikke at få flertal for den i denne måned. Vi skal gerne komme med den, vi vil gerne sætte den op sådan til politisk debat, men vi vil gerne udfordre regeringen til, at den da i hvert fald på borgerlige konditioner må kunne finde frem til, hvordan den vil bekæmpe inflationen, medmindre den vil underskrive den sætning, jeg kom med før, at den synes, det er den moderne form for kapitalistisk udbytning i sin smukkeste form, og at den derfor egentlig synes, at inflationen er en god og karakteristisk ting. Det er jo det, der er spørgsmålet.

Vi skylder dette land at få klar stilling til spørgsmålet om den økonomiske udvikling.

[Morten Lange.]

Regeringen har hidtil ikke lagt noget frem, der kunne bruges. Den må gøre det på borgerlige vilkår, det kan vi ikke bebrejde den, for det er jo dens. Men at den ikke gør det, kan vi i hvert fald bebrejde den.

I øvrigt er det min tanke at anbefale at stemme for tillægsbevillingslovforslaget; vi kan alligevel ikke kræve pengene tilbage.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg lyttede til hr. Erhard Jakobsens bemærkninger, og jeg forstod, at der i alt fald er én i dette folketing uden for regeringen, der er meget glad for folketinget og dets virksomhed. Det må nok siges, at det er lidt af en rekord, for hvis man går udenfor, så er begejstringen at finde på et overordentlig beskedent sted.

Når hr. Erhard Jakobsen er så begejstret, så hænger det vel ikke så meget sammen med den politik, der har været ført, men mere med det, at de forskellige forlig, der har været lavet, var et meget bekvemt valgværn for hr. Erhard Jakobsens parti.

Jeg tager ikke den ros, der her er faldet, særlig alvorligt, for den var bilagt meget få kendsgerninger. Derimod tager jeg det overordentlig alvorligt, at befolkningen — og det gælder stort set alle, der tjener under 1/2 mill. kr. om året — er stillet i en situation, hvor den må føle, at det har været en overordentlig lang og tung periode, vi har gennemlevet.

Først fik de lov til at mærke fællesmarkedskendsgerningerne. De så, hvordan luftkastellerne brød sammen omkring dem, der havde talt om fællesmarkedets velsignelser. De mærkede, hvordan priserne steg, hvordan landbruget vendte tilbage og førte samme sprog så sent som i dag, som man gjorde i 1950'erne, at nu skulle man have tilskud, man kunne ikke klare sig, fordi omkostningsniveauet var blevet alt for højt. Det var noget af det, vi advarede imod, da man talte om at gå i fællesmarkedet af hensyn til landbruget.

Og så fik man på toppen af dette for ca. et halvt år siden den nuværende regering Hartling. Denne regering, som jo er kommet til i en tid, hvor man har kapitalismens almene krise, har i alt fald gjort én ting, som vil gå over i historien. Den har gjort alt, hvad der var menneskelig muligt med 22

mandater, for yderligere at ødelægge forbrug og beskæftigelse, for at overføre midler fra dem, der har lidt, til dem, der i forvejen har for meget. Denne regering har gennem systematiske nedskæringer, bilagt sociale forringelser, i den grad bidraget til, at befolkningen har følt, at der var en krise, ikke med hensyn til folkestyret, men med hensyn til parlamentarismen.

Jeg tror ikke, der er nogen i dette folketing, der er valgt for at gennemføre sådanne nedskæringer, som det nu har været tilfældet. Jeg tror ikke, der er nogen, der er valgt i dette folketing for at ødelægge befolkningens og navnlig lønarbejderses, tjenestemænds og funktionærers købekraft og gang på gang bryde deres overenskomstaftaler. Alligevel har man igennem skiftende forlig fået den mulighed, at man kunne gribe ind og dermed faktisk fjerne grundlaget for indgåede aftaler.

Det hele bgyndte jo med, at socialdemokratiet ikke ville tage regeringsmagten. Måske var det vrede imod de vælgere, der ikke var tilfreds med, at socialdemokratiet havde gennemført en slags administrationspolitik af det bestående system. Man spillede dermed magten i hænderne på venstre med det resultat, at venstre regeringen naturligvis satte ind ud fra sine principielle opfattelser, og ud fra dette tvang man socialdemokratiet med til det første forlig i februar måned i år.

Dette forlig, som jo har en meget speciel historie, var et forlig, der skulle give arbejdsgiverne det så meget omtalte milliardbeløb på 2 mia kr. Det var det, der betød, at ØK fik 65 mill. kr., Christiani & Nielsen 21 mill. kr., bryggerierne 14 mill. kr., og samtidig var man generøs nok til at sige, at det, der så kan blive til lønarbejdere med over 40.000 kr., må være en gang tvangsopt sparing på ca. 1 mia kr.

Dette forlig burde være af en sådan art, da socialdemokratiets anbefalinger af det var bilagt, at man nu kunne få fat i problemerne på en ny måde, at socialdemokratiet én gang for alle havde forstået, at her skulle man i alt fald ikke indgå forligsaftaler. Det forstod man ikke under forhandlingerne, der førte til det sorte kabinet. Nu er der jo nogen, der ikke bryder sig om, at man taler om det sorte kabinet, og jeg bemærkede, at hr. Schlüter sagde, man skal hverken tale om sort eller rødt kabinet, og hvis vi kigger på

[Knud Jespersen.]

boligforliget, må det i så fald være skotskternet. Hr. Schlüter har en underlig farvesans — det har jeg nu vidst længe — for skotskternet med 6 sorte eller 5 sorte pletter og en bleg rød er en underlig sammensætning, som jeg i alt fald ikke farvemæssigt kan få til at blive skotskternet. Nej, den sorte skygge hviler også over det boligforlig. Man kan ikke lide det. Det er der ikke noget at gøre ved, det kan befolkningen heller ikke, og derfor tror jeg også, at befolkningen vil reagere ganske voldsomt imod det.

Men hvad var det, det sorte kabinet lavede? Det lavede planer til adgangsbegrænsning, for det var ikke nødvendigt at blive så meget mere klog end man var, og der var også alt for mange under uddannelse. Det lavede afgiftsforhøjelser og forklarede, at man bare drak en øl mindre om måneden eller røg en cigaret mindre. Det var alt sammen så mildt og venligt og så asocialt, fordi det betød, at man lagde en bombe under hele prisniveauet.

Samtidig hermed skulle man finde ud af det såkaldte valutaværn, der betød, at man nu skulle nedskære mængden af de forbrugsvarer, som man importerede. Nu vil jeg gerne spørge fiannsministeren: ved finansministeren, hvor stor vores import har været i de sidste 12 måneder? Den har været på 7 mia kr., men ved finansministeren og statsministeren, at af de 7 mia kr. er der kun 900 mill. kr. til forbrugsvarer? Alligevel var det dem, man skulle ramme. Det var forbrugsvarerne, der nu skulle holde for. Det var altså 900 mill. kr., men ikke den øvrige del, der er på 6.100 mill. kr.

Man skulle have skat på at gå til lægen, man skulle have skat på børnetilskuddene og forklarede dette som nødvendige elementer i verdens bedste skattereform. Og så sagde man venligt, men bestemt: hvis der så kommer til at mangle noget, kan man jo overveje at hæve momsen. Ja, det har i alt fald vakt glæde hos hr. Erhard Jakobsen, for vel sådan set det eneste principspørgsmål, der er tilbage i det parti, er, at momsen skal sættes i vejret. Det er da rart, der er nogle principper, og det vil glæde mig, den dag hr. Erhard Jakobsen skal møde vælgerne og forklare, at det var det eneste princip, han har overholdt.

Det, der var det fælles træk i venstres po-

litik, var, at man hele tiden vendte sig imod forbruget, imod beskæftigelsen. Det var altid imod de mange og ganske almindelige mennesker. Og hvad er så resultatet? Lad os kigge på nogle enkelte kendsgerninger, mere tillader tiden ikke.

Vi har haft prisstigninger, der i Vesteuropa kun overgås af Italiens. Ja men var det ikke et firkantforlig, der skulle betyde, at man skulle dæmpe priserne? Vi sagde, at det ikke kunne lade sig gøre. Priserne ville på årsbasis med den takt, der har været, stige med 14-15 pct., i Italien med mellem 15 og 16 pct. Jeg må sige, vi har endnu ikke nået latinamerikanske højder, men det varer ikke længe, inden vi er der, hvis man fortsætter med dette tempo.

Hvis vi tager renteniveauet, så har man jo talt om, at man skulle have en lav og en stabil rente. I dag har vi en rente, der er dobbelt så høj som den nærmestliggende nabostats i Vesteuropa, en rente på 18-19 pct.

Det var jeres prisdæmpende og rentedæmpende politik. Når vi tager diskontoen, hvor den nuværende regeing ikke skal have ansvaret for alle forhøjelserne, så ser man, at man i de seneste 12 måneder har haft en diskontoforhøjelse 3 gange med det resultat, at det for et enkelt hus betyder en hævnning af kurstabet med 70.000 kr.

Hvis vi tager handelsbalancen fra april, ser vi, at handelstallene jo viser, at vi har et underskud på 1,7 mia kr. eller, for at være overordentlig venlig, et betalingsbalanceunderskud, der vel ikke kommer til at ligge under 8 mia kr.

Så har vi den anden side af regeringens politik, nemlig de reelle kapitalgevinster på jord og fast ejendom, hvor de nominelt er steget med 100 mia kr. på ét eneste år og reelt med 40 mia kr. i de sidste 12 måneder. Når vi så igen kigger på importen, så ved vi jo godt, at regeringen ikke ser med venlighed på det, når vi foreslår, at man skal lave reguleringer, men en sådan importregulering bliver nødvendig ikke alene ud fra beskæftigelsesessige hensyn. Men fremfor alt ud fra beskæftigelsesmæssige hensyn må man ud fra de økonomiske vurderinger virkelig tage reb i sejlene.

Hvad vidner disse kendsgerninger nu om? De viser, at alle vore problemer, de problemer, der er det samlede Danmarks, ikke kan

[Knud Jespersen.]

løses med kapitalistiske metoder. De kan ikke løses gennem firkantede eller sekskantede forlig, og de løses ikke, men forstørres, når man gang på gang bare vil ramme forbrug og beskæftigelse. Kapitalismens grundlag er ramt af den almindelige krise, det kan vi se omkring os — ja, hr. Erhard Jakobsen kan ikke se det. Selv om hele verden taler om inflation, synes hr. Erhard Jakobsen, at vi skulle forbyde dette ords anvendelse, fordi det jo bare er noget, man snakker om. Indtil nu har det været noget, man talte om, men hvis man vil, så kan man sætte ind og ud fra helt andre grundlæggende opfattelser med virkelige perspektiver også gribe ind og beskytte menneskene i vores land mod nogle af disse frygtelige farer, arbejdsløshed, prisforhøjelser m. v., der rammer igennem den almene krise.

Det har også vist sig, at hele jeres forligspolitiske linje er en linje, der bekræfter, at dette lands arbejdende mennesker ikke på noget tidspunkt kan løse deres problemer sammen med den nuværende regering, sammen med det sorte kabinet eller sammen med storkapitalen. Det kan kun lade sig gøre ved at vende sig imod en sådan politik. Men det har vi da også gjort i dette folketing. Vi har gang på gang prøvet at stille en række forslag op, som man enten har syltet eller ikke ladet behandle. Forslag som forslaget om indefrysning af værdistigningerne på jord og faste ejendomme er lagt til side, og det kommer vel ikke op, før vi mødes engang igen i oktober. Vi har indtil bevidsthedløshed peget på, at de 17 mia kr., som storkapitalen unddrager sig, måtte man underkaste beskatning. Vi dokumenterede, hvordan det var gørsligt at skaffe i alt fald en 10 mia kr. ind under beskatning med det resultat, at så kunne man have klaret næsten hele betalingsbalanceunderskuddet. Samtidig med disse ting pegede vi på, hvordan en virkelig demokratisk skattereform kunne fritage de første 30.000 kr. for beskatning til staten og samtidig garantere en total ophævelse af moms på maden. Vi pegede også på, hvordan man skulle sikre den økonomiske udvikling, noget, som vi for så vidt ikke var forpligtede til, for de, der taler om at have ansvaret for landets økonomi, er jo også dem, der har ansvaret for den skandaløse situation, der opstod.

Vi pegede på bankernes rentemarginal, der i 1970 var 4,68 pct., i 1974 er mellem 10 og 12 pct. Dér var pengene at hente. Vi pegede på, at man kunne afskaffe militarismen, den er farlig, den er dyr, den er nytteløs, og alligevel klamrer man sig til det forlig, der er indgået, og vil have nye kampvogne, som skal placeres et eller andet sted. Jeg ved ikke, om det ikke havde været mere rimeligt, at man havde gjort Lyngbyvejen færdig på en fornuftig måde i stedet for, at man laver alt det andet farlige.

Vi pegede på, at kasseoverskuddet var inderligt overflødigt, at det var opkrævede penge, som i virkeligheden skulle tilbage til befolkningen, og vi pegede på fællesmarkedsomkostningerne. Om man samlet tager vores ændringsforslag til finanslovsforslaget — der var 61, sagligt udarbejdet — så ser man, at de dokumenterer, at man kunne tilbageføre 16 mia kr. til befolkningen. Se, det var ansvar, men det var ansvar over for dem, der er under uddannelse. Det var ansvar over for folke- og invalidepensionisterne, at vi fremsatte forslag for næsten et halvt år siden om, at man skulle give dem 1 måneds ekstrapension på grund af oliedyrtiden, og hvor ingen var så humanistiske, at man kunne sige: det bør vi gøre. De har fortsat ikke fået noget. Det var ansvar over for sociale forbedringer, ikke over for sociale forringelser, og det var ansvar over for beskæftigelsen.

Vi har også under oliekrisen for det første dokumenteret, at her var tale om en gigantisk svindelaffære, for det andet fastslået principperne for vores holdning, at man burde bringe disse oliefirmaer under kontrol, under samfundets kontrol, og at man måtte have som perspektiv, at de skulle tilhøre offentligheden, det vil sige, at de skulle nationaliseres.

Om man tager det i stort som i småt, så har vores politik på den måde, den er kommet til udtryk i lovforslagene, været båret af den stærkeste ansvarlighed, en ansvarlighed, der også betød, at man kunne bryde den onde cirkel, som regeringens politik har lagt omkring den danske befolkning. Vi siger ikke, at man kan løse alt under kapitalismen. Jeg behøver ikke at sige, at vi ikke har tillid til den nuværende regering, vi vil kun være rigtig glade den dag — forhåbentlig kommer den snart — hvor vi kan sige farvel

[Knud Jespersen.]

og ikke på gensyn. Jeg kom til at sige det for tidligt store bededag, det er jeg meget ked af, for det skulle have været et farvel, men muligheden for at sige farvel melder sig vel også i september eller oktober, i alt fald er det nødvendigt af hensyn til det danske folks interesser.

Som sagt blev alle vore forslag syltet eller afvist. Det var ikke, fordi vi troede, at vi kunne lave kapitalismen bedre, men vi kunne afbøde nogle af de virkninger, som kapitalismen udløser over menneskenes hoveder. Vi ved nemlig, at man skal have et nyt samfund, et samfund bygget af mennesker for mennesker, befriet for udbytning, hvor man ikke har pressionsgrupper. Rent tilfældigt — der er jo mange mennesker i vores land, der taler om mange ting — fik jeg kendskab til, at der er virksomheder, i alt fald 97, der har udbetalt over 100 pct. i udbytte. Det er aktieselskaber, som man i alt fald med rimelighed kunne kigge på, og det bekræfter jo, hvad vi har sagt om at rydde op i afskrivningsjunglen.

Men da man ikke ville lytte til de krav, vi stillede om en anden politik, så gik det galt. Vi har ledighed nu inden for byggeområdet og en ledighed, der vil tage til. Vi har bygge- og anlægsstop, vi har stigende usikkerhed hos mange med hensyn til, hvordan fremtiden vil forme sig, og her hjælper det vist ikke, at man nu klamrer sig til, at socialdemokratiet på ny har rakt en hjælpende hånd til regeringen. Rundt omkring i Danmark ved man jo godt, at det ikke er rarere at bo i dyre boliger, end det er at bo i billige boliger. Man ved, at boligprisen i forvejen er for høj. Man ved også, at der ikke kommer flere, men færre boliger ud af det her, og man ved til gengæld også, at det ikke vil betyde, at beskæftigelsen vil tage til i det omfang, som reklamen har forsøgt at forklare menneskene, at her ville alt muligt blive klar.

Hvis vi skal sammenfatte vores bedømmelse af det samme folketing, som hr. Erhard Jakobsen talte om, så når vi til et andet resultat. Flertallet har optrådt i den grad venligt, næsten som skyggen af det bestående systems interesser. Hver gang der var storkapitalistiske pressionsgrupper, var man parat til at lytte. Hvis folk kom og demonstrerede deres vrede og deres util-

fredshed, og det gjorde de i henhold til grundloven, så var det nogle meget væmmelige mennesker. Man har ret til at have demokrati, men vil man bruge det, så er der et eller andet, der er helt forkert. Demonstrationer og strejker bør man ikke lave, for det hører simpelt hen til urimelighederne. Man skal da bare erindre sig, at storebededagsnat sagde jeg: de, der kommer til at bære ansvaret for det, der sker, er det flertal, der nu provokerer udfordrer dem, der skaber landets værdier.

Jeg tror, at en vurdering også historisk vil gå på, at der var engang, hvor folketinget var så frygtsomt, at det ikke kunne drømme om at stille til konfrontation med vælgerne. Derfor har vi haft denne siksakkurs, som hr. Kjeld Olesen talte om, men ikke en siksakkurs fra regeringens side, og med al fare for at blive misforstået vil jeg rose den. Den har ført en konsekvent linje. I har ikke lovet venstrevælgerne noget, I ikke har holdt. Men det, der har skabt siksak i tingene, er, at socialdemokratiet i sin befippelse for at hjælpe jer først måtte være i sik, da fremskridtspartiet røg i sak, og nu omvendt røg den anden vej. Naturligvis må man sige, at det er ret så genialt at operere på den måde. Jeg beklager bare meget, at det mislykkedes, men det er jeres følge, der har været bragt i sik og sak. Jeres linje har været helt klar. Det var en linje, der skulle garantere, at man overførte mere magt til dem, der i forvejen har for meget.

Forstår man da ikke i dette folketing, at uanset hvordan vi kigger samfundsmæssigt på tingene, er det så drønende farligt, hvis et flertal ville blive ved med at umyndiggøre vælgerne? Hvis vi bare vil tale om demokratiet. Hvis vi bare som hr. Erhard Jakobsen og hr. Schlüter ville udråbe os selv til at være de allerbedste, de klogeste, de, der ved det hele, og hvis befolkningen kommer, så er det en intolerant befolkning Vi kan ikke skifte den ud, men vi kan i alt fald forhindre, at den kommer til at skifte os ud. Ja, man forstår I da ikke, hvad det betyder? Hvis nogen af jer mente noget af det, I har talt om i forbindelse med demokrati, så tror jeg virkelig, at I burde lave selvansøgelse og nå til helt andre konklusioner.

Der var meget, der kunne være lavet i denne folketingssamling, og der er lavet meget. Der er ikke lavet noget, der er særlig

[Knud Jespersen.]

godt. Der er lavet en masse, der er dårligt. En masse, der er så dårligt, at når denne samlings resultater skal bedømmes, så vil både det sorte kabinet, boligforligets fædre og det første forligs fædre givetvis få travlt med at forklare, og jeg kender de forklaringer. Det er forklaringer, der går på, at havde vi ikke hjulpet, var det blevet endnu værre, og hver gang er det blevet værre.

På denne baggrund skal jeg, idet jeg slutter mine første bemærkninger, tillade mig at fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden — jeg ville gerne have fremsat det forslag, at regeringen skulle gå af, men da jeg ved, at det ikke kan lade sig gøre på denne side af sommerferien, er vi altså overordentlig beskedne:

„Idet folketinget opfordrer regeringen til at ophæve bygge- og anlægsstoppet, fortsætter tinget behandlingen af tillægsbevillingslovforslaget.“

Tredje næstformand (Karlskov Jensen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Poul Westergaard (DR):

For ikke senere at glemme det: retsforbundets gruppe vil stemme for tillægsbevillingslovforslaget for 1973-74 — og så vil jeg gerne kaste et blik tilbage over den folketings-samling, som vi er ved at være til ende med.

Først lidt om resultaterne, sammenholdt med de problemer, som har foreligget. Resultaterne af det første store forlig eller lille forlig mellem venstre, socialdemokratiet, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti blev jo, at der skulle udbetales et tilskud til arbejdsgiverne på et par milliarder kroner, og at der blev indført en meget byrdefuld tvungne opsparring, som borgerne skal have fornøjelse af efter sommerferien. Besparelserne på statsbudgettet blev på mindre end 1½ mia kr., og så fik vi nogle

mere restriktive prislove. Det var ikke resultater, som kunne løse nogen som helst af de økonomiske problemer, der trængte sig på, og vi gjorde, hvad vi kunne for at få en bedre løsning med større offentlige besparelser, med begrænsninger i den helt overdrevne anvendelse af gratisprincippet, hvor man i flæng giver til en række mennesker, som minsandten har udmærket råd til selv at betale, besparelser gennem afvikling af alle disse mærkværdige tilskud til erhvervsformål og særinteresser og ved nogen tiltag imod jordspekulationen. Det ville have kunnet føre til en lettelse af det indkomstskatte-tryk, som i sig selv er inflationsskabende, og det ville have kunnet dreje udviklingen i en bedre retning, men det kunne vi jo ikke komme igennem med.

Derfor stod folketinget også kort tid efter over for en yderligere forringet samfundsøkonomisk situation, som krævede nye indgreb. Det førte til et andet forlig, et forlig om en række nye afgiftsbyrder på befolkningen, som givetvis heller ikke vil hjælpe, men blot vil sætte yderligere skub i inflationen. Det forlig holdt socialdemokratiet sig uden for, men til gengæld trådte tingets næststørste parti, fremskridtspartiet, til, og heller ikke ved den lejlighed kunne vi opnå nogen form for imødekommelse af vore synspunkter. Derfor kunne vi også kun støtte forslagene om giftskatteforhøjelser, de skatte- og afgiftsforhøjelser på tobak og spiritus, som skal være med til at finansiere de lovede betydelige indkomstskattelettelser i det næste år. De andre indgreb, som havde karakter af en optrapning af den handelskrig, som Italien kort forinden havde startet, måtte vi vende os meget skarpt imod.

Og så fik vi det tredje store forlig, boligforliget, som var til debat her i går. I bemærkelsesværdig grad udskyder det den normalisering af boligmarkedet, som der er et påtrængende behov for at få gennemført; i stedet for at afvikle statstilskuddene til boligsektoren bliver de i ikke ringe omfang forøget, og problemerne omkring lejeværdi og rentefradrag gemmes formentlig bort i

[Poul Westergaard.]

et udvalg. Det meget presserende jordprisstigningsproblem fik igen lov til at ligge urørt til skade for både den samfundsøkonomiske og den sociale udvikling.

Det er naturligvis tilsammen resultater, som retsforbundet ikke er tilfreds med, men de er udtryk for, at folketingets øvrige partier altså har haft andre meninger, end vi har, om, hvordan problemerne bør løses.

Jeg vil godt gøre nogle bemærkninger om, hvordan disse resultater er blevet nået. I gamle dage, og det vil altså sige før den 4. december, var det en naturlig ting at rette sin kritik af resultaterne imod den siddende blokregering, hvad enten den var socialdemokratisk ledet eller den var borgerlig, men den helt ændrede parlamentariske situation efter den 4. december gjorde med ét slag den dødsyge politiske kamp for eller imod regeringen forældet. Nu kom ansvaret i fuld udstrækning til at hvile på alle dette tings medlemmer. Der er ikke nogen, der herefter har kunnet undslå sig for dette ansvar, og jeg synes, det var en værdifuld parlamentarisk nyorientering, som vælgerne den 4. december skabte. Trods begyndervanskeligheder hos visse gamle partier, vanskeligheder med at erkende den nye situation, har det jo vist sig muligt for dette ting at gennemføre det, man kalder det nødvendige lovgivningsarbejde, ved hjælp af flertal, der skifter fra sag til sag. Det hilser retsforbundet med stor tilfredshed, og i den udstrækning regeringen Hartling har bidraget hertil, synes jeg også regeringen bør have anerkendelse herfor. Også selv om vi, ud fra vores politiske opfattelse, altså ikke er enige i resultaterne. Den forældede blokpolitik bør aldrig vende tilbage til folketinget.

En af de ting, der har vanskeliggjort arbejdet i den nye parlamentariske situation, er, så vidt jeg kan skønne, den opløsningsret, som statsministeren har, og som han hen ad vejen jo også flittigt har rumsteret med. Retten til at udskrive valg er jo noget, statsministeren har ifølge vores forfatning, og det kan vi ikke ændre, men jeg tror alligevel, det ville befordre samarbejdet i denne nye parlamentariske situation, hvis statsministeren måske i fremtiden ville befri os fra denne evige valgrummel. I Norge har statsministeren ikke en sådan opløsningsret, og

jeg synes også, at dette ting bør indstille sig på, at vi er valgt til at gøre det nødvendige arbejde, så vidt muligt i en hel valgperiode. Jeg siger dette til statsministerens velvillige overvejelse og naturligvis til alle partiernes velvillige overvejelse. Retsforbundet har hele tiden været — og vi er det fortsat — parat til på saglig politisk måde at deltage i arbejdet. Vores 5 mandater giver jo ikke megen magt, men vi håber alligevel, at vi hen ad vejen med vore gode argumenter vil kunne påvirke udviklingen i en bedre retning. Foran os ligger der nemlig store opgaver. Der ligger først og fremmest den opgave, at vi i sommerens løb skal have saneret hele den offentlige udgiftspolitik for at nå frem til besparelser, som kan give mærkbare indkomstskattelettelser, skattelettelser, som borgerne sukker efter, og som er nødvendige for at vende den skæve udvikling. Vi er parat til at gå ind i dette arbejde efter de retningslinjer, der ligger i vores omfattende skitse til socialt forsvarlige besparelser til omkring 5 mia kr.

Vi skal have saneret skattepolitikken, og der er træk i regeringens reformplaner, som ligger på linje med vore ønsker, men hvis regeringen i den forbindelse fortsat pusler med tanker om en kraftig momsforhøjelse — det ved jeg ikke om den gør, men hvis den gør det — vil jeg da bare sige, at den skal ikke på forhånd regne med os her.

Men først og fremmest må der gøres noget effektivt ved inflationen. Jeg beder folketinget om at forstå, at de gammeldags midler med højere skatter og afgifter, som jo hviler på filosofien om, at staten må begrænse borgernes forbrug, duer ikke længere, hvis de da nogen sinde har duet. Over for stigende skatte- og afgiftsbyrder, over for løbende fordyrelser af de daglige leveomkostninger, som jo følger af en forkert boligpolitik, som følger af den uhæmmede jordspekulation, og som følger af utilstrækkelige konkurrenceforhold, over for disse evige pres på lønindkomsternes værdi har lønmodtagerne i dag ikke anden udvej end at kræve lønforhøjelser; så stiger omkostningerne og priserne igen. Derfor må dette ting nu til at tænke i nogle nye baner. Skattetrykket må lettes ved at begrænse det offentlige overforbrug og de ufortjente gevinster, som gennem de galoperende jordprisstigninger tilfalder nogle få og gør os alle fattigere; de må

[Poul Westergaard.]

fjernes ved effektive indgreb mod jordspekulationen. Først når disse to hovedforudsætninger er opfyldt, først da er det rimeligt at forvente forståelse hos lønmodtagerne. Først når folketinget har løst sin del af opgaven, kan vi forvente, at arbejdsmarkedets organisationer kan løse deres del af opgaven.

Jeg lyttede opmærksomt til socialdemokratiets og det radikale venstres ordførere, som — sådan forstod jeg dem — var enige i, at der må gøres noget ved jordspekulationen. Jeg vil gerne henlede de to partiers opmærksomhed på det forslag til folketingsbeslutning om en jordreform, som retsforbundet har fremsat for nylic, men som vi på grund af det sene tidspunkt, vi kom med det på, desværre ikke når at få behandlet i denne samling. Det vil blive genfremsat efter sommerferien. Jeg beder om, at man tager forslaget med i de videre overvejelser om, hvordan jordspekulationen skal standses. Højtidelige principerklæringer har vi hørt mange af — og længe — men det er ikke nok. Nu skal der handles, og hvis socialdemokratiet og hvis de radikale forbereder andre forslag, forslag, der måske bedre end retsforbundets forslag vil kunne løse jordproblemerne, så skal jeg da med det samme sige, at så skal de være meget, meget velkomne; så vil vi overveje dem meget, meget positivt. Indtil nu har vi ikke set nogen, men kommer de, så glæder det os. Kommer de ikke, så tillader vi os at regne med støtte fra disse to partier, men også gerne fra andre partier — jeg tænker her ikke mindst på SF, som jo efterlyste initiativer hos de nye partier; jeg har ikke set noget initiativ fra SF på dette område, men o.k., kommer det derfra, vil vi også se positivt på det. Vi efterlyser altså socialdemokratiets og det radikale venstres positive interesse for vores dybtgående og gennemgribende forslag til en jordreform. En reform, der med ét slag vil sætte stop for jordspekulationen i Danmark, som med ét slag vil gøre jorden tilgængelig for hele befolkningen på lige vilkår, som kan lette generationsskiftet i by og på land, som vil skabe bedre vilkår for erhvervslivet med hensyn til at skaffe de nødvendige investeringsmidler på rimelige vilkår, og som også på længere sigt kan give forhåbninger om reelle indkomstskattelettelser. Der er prin-

cipper og muligheder i det forslag, som det danske samfund både ud fra en samfundøkonomisk betragtning og ud fra en social betragtning trænger til at få undersøgt nærmere. Tag forslaget med hjem til velvillig overvejelse i sommerferien!

Retsforbundet har i den forløbne samling levet op til vore valgløfter, også i EF-spørgsmålet. Vi har gjort, hvad vi kunne med vore 5 mandater for at modvirke den harmonisering og ensretning, som man fra EFs side prøver at presse ned over os, og vi har stemt imod en række EF-følgelove, som har været til behandling her i tinget, love, som især på landbrugspolitikens område er klart i strid med almene, samfundsmæssige interesser, som forøger særinteresseskuldene, som skatteyderne skal betale, uden nogen som helst rimelighed. Men det er jo desværre sådan, at EF-partierne alt for lydigt og logrende bøjer sig for EFs krav og pressioer. Vores linje her er helt klar, og den vil vi også følge i næste samling. Vi misunder ikke EF-partierne, der med mange krumspring skal forklare Danmarks økonomiske situation, sådan som den er, idet den jo ser ikke så lidt anderledes ud end den, man stillede befolkningen i udsigt før den 2. oktober 1972.

Man kan naturligvis altid påstå, at det ville have været meget, meget værre, hvis vi havde stået uden for EF, men det er ikke en påstand, der kan støttes på nogen sammenligning med vore nordiske nabolande, der valgte andre og friere former for samarbejde i Europa. Vi misunder heller ikke de EF-partier, der i en nærmere fremtid skal forsvare de kommende resultater af Englands genforhandlinger med EF, som jo uundgåeligt vil ramme netop de økonomiske interesser, som EF-partierne i sin tid byggede deres optimisme på.

Selv om der er dybe meningsforskelle mellem partierne i dette ting, og selv om der stadig er forhold i den måde, vi arbejder på og samarbejder på her i tinget, som med rette kan kritiseres, så mener jeg ikke, at der er grundlag for den meget hårde og unuancerede bedømmelse af vort folkestyres situation, som man nu og da hører. Demokrati er en besværlig styreform, og det vil ikke altid være muligt at opnå hurtige resultater. Min gruppe, retsforbundets gruppe her i tinget, glæder sig til at fortsætte det

[Poul Westergaard.]

besværlige arbejde med at opnå bedre resultater, resultater, som kan give os et friere, et sundere, et mere retfærdigt og et mere trygt samfund.

Birgit Busk (U):

Indledningsvis kan jeg sige, at jeg selvfølgelig også vil stemme for tillægsbevillingslovforslaget. Når jeg derefter ser tilbage over den del af folketingsåret, som nu er ved at være forbi, synes jeg ikke, vi har så forfærdelig meget at rose os af. Det gælder både regeringen og folketingets forskellige grupper. Vi har set, hvordan en meget dreven politisk taktiker har formået at holde liv i sin regering ved hjælp af skiftende flertal om en politik, som i virkeligheden blot fortsætter, hvor andre slap, ved at sætte lapper på en økonomi, der i forvejen var så overlappet, at den efterhånden ikke er nogen økonomi, men mangel på økonomi.

Dette gælder praktisk taget alle de forlig til venstre, til højre og tværs over midten, som er blevet indgået op gennem forårsmånederne og nu her i de allersidste dage, og som jeg også selv gennem min stemmeafgivning i nogle tilfælde har deltaget i. Ingen af disse mange forlig, hverken om den bundne opsparring, tilskud til arbejdsgiverne, afgiftsbuketterne og nu til sidst boligforliget, er mere end nødløsninger med meget kort virkning. De er lapperier på vor anstrengte økonomi, men de angriber ikke problemernes egentlige kerne, som er denne, at hverken en familie, et samfund eller en stat i det lange løb kan klare sig økonomisk, når den har tillægt sig sin tilværelse sådan, at udgifterne stadig overstiger indtægterne. Så vil det uvægerligt ende med en forskrækkelse, og det er den, der nærmer sig Danmark, ganske som vi har set det i endnu mere udbredt grad i Italien.

Hvis vi skal klare os ud af vore vanskeligheder, som vor gæld til udlandet på nu mere end 35 mia. kr. er det kontante udtryk for, vil det blive nødvendigt at skære langt dybere i statens udgifter, end vi hidtil har set forslag eller antydninger om. Det vil være nødvendigt med en gennemgribende omlægning og forenkling af store dele af vor lovgivning. Bistandsloven er i den henseende et skridt på den rigtige vej. Det bliver nødvendigt med en principiel ændring af hele vor

skattelovgivning og i tilknytning hertil også vor sociallovgivning, så det virkelig kan betale sig at bestille noget og tjene noget.

Må jeg i den forbindelse henlede både regeringens og arbejdsmarkedets parters opmærksomhed på den form for indtægtsreguleringer, der er indbygget i det vesttyske lønsystem. Her er de fastsatte lønaftaler underkastet en regulering i forhold til samfundets samlede produktionsevne. Det har bl. a. betydet, at man ikke er kommet ud i den sindssyge situation, som vi er i herhjemme, og som oliekrisen har understreget, at jo fattigere vi er blevet som samfund betragtet, jo mere er lønningerne steget som følge af pristalsreguleringen. Jeg vil meget stærkt henstille til regeringen, at den under de forestående forhandlinger med arbejdsmarkedets parter prøver at genoplive venstres gamle, sunde tanke om et velstandstal til afløsning af pristallet.

De uafhængige har både i og uden for folketinget peget på nødvendigheden af en meget stærk nedsættelse af de direkte skatter som et middel til at fremkalde arbejdsglæde og investeringslyst. I vore valgprogrammer både ved det forrige og ved det sidste valg lovede vi at arbejde for, at ingen indkomst på indtil 30.000 kr., for et ægtepar altså 60.000 kr., overhovedet blev beskattet, og for indtægter, som oversteg disse beløb, ønskede vi en fast proportionel beskatning på 20 pct. Denne skattnedsættelse skulle efter vor opfattelse modsvares af væsentlige reduktioner på alle statens udgiftsbudgetter. Hvad der derefter kom til at mangle i statskassen, ville vi fremskaffe ved en forhøjelse af momsens til 22 pct. Det sunde og socialt afbalancerede princip, som ligger bag ved denne tankegang, er, at folk i størst mulig udstrækning skal beskattes ikke af deres arbejde, men af deres forbrug. Skulle dette system i enkelte tilfælde medføre vanskeligheder for familier eller enkeltpersoner, ønsker vi, at samfundet skal træde hjælpende til over sociallovgivningen. For folkepensionister, enkepensionister og invalidepensionister ville systemet betyde, at de fik udbetalt deres pensioner uden beskatning. Desuden ville de kunne supplere pensionen op til henholdsvis 30.000 kr. og 60.000 kr. uden at skulle betale skat.

Dette er fremdeles de uafhængiges skatte- og socialpolitiske linje, som vi vil arbejde på

[Birgit Busk.]

at få gennemført, og derfor kunne vi for to år siden i overensstemmelse med vort program indgå vort valgtekniske samarbejde med centerpartiet og fremskridtspartiet, der dengang kun var et meget lille parti, men hvis skatteprogram syntes at være meget nøje kopieret efter de uafhængiges offentliggjorte principper.

Det var endvidere vor mening gennem dette valgtekniske samarbejde at dokumentere det urimelige og uholdbare i valglovens spærreklausul. Min tilstedeværelse her på denne talerstol er dokumentation for, at vor hensigt blev nået. Jeg synes, konsekvensen heraf må være, at klausulen i valgloven slettes. Den tjener jo alligevel ikke noget formål.

Medens det altså ikke er lykkedes folketingset i nævneværdig grad at løse samfundets økonomiske problemer og vor økonomi i stærkt tempo nærmer sig ragnarok, ser vi også på andre områder opløsende tendenser, som truer samfundet indefra. Jeg tænker her på, at en af landets toppolitikere kan tillade sig gennem offentlige udtalelser at prøve at påvirke vore domstole. Jeg tænker på arbejdsnedlæggelserne som protest mod en af dette ting vedtaget lovgivning. Hvordan ville de samme folk reagere, hvis de havregrødsspisende parcelhusejere etablerede en uges strejke som protest mod, at de nu yderligere skal belemres med en tvangsopsparing, som kun de færreste af dem kan få penge tilovers til? Eller hvis samtlige virksomheder her i landet dekreterede nogle dages lukning som protest mod den momsforhøjelse, som de vil komme til at betale omkring 1. januar?

Jeg tænker endvidere på hetzen imod hr. Glistrup. Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at jeg tror, hr. Glistrup skal være glad for, at vi ikke i Danmark har de folkedomstole, som han selv har udtrykt ønske om at få indført.

Jeg tænker endelig på det stærkt stigende aborttal gennem det sidste år og på det narkotikamisbrug og den slaphed i vore fængsler, som justitsministeren synes at have taget meget mere afslappet på, end hvor det gælder den slagting af et velrenommeret og højt værdsat teaterselskab, som den samme minister foretog i sin egenskab af kulturminister. Om denne slagting vil jeg gerne si-

ge, at den forekommer mig helt urimelig, og at den har fremkaldt stærke beklagelser overalt i den danske provins og blandt de danske i Sydslesvig. Jeg vil gerne henstille til ministeren endnu en gang at tage sin afgørelse op til revision. Ministeren har i denne sag begået en synd, ikke blot over for det pågældende selskab, men også over for store dele af provinsens teaterpublikum. Hvorfor skal dette publikum dog udelukkende belemres med teaterbehandling af problemer, som de selv har rigeligt af i forvejen?

Der er andre og lige så påtrængende opgaver for mange mennesker, vi skal have løst inden for en overskuelig fremtid, og som det er folketingets opgave at løse eller medvirke til at løse. Vi kan ikke blive ved at se på, at vore mindre øer affolkes, og at vore ømiljøer forsvinder. Det fællesskab mellem mennesker, som netop den specielle økultur er udtryk for, er for værdifuldt til, at det må gå til grunde. Det samme gælder vore mindre landsbyer. Vi har her miljøer, som menneskeligt og nærdemokratisk er for betydningsfulde til, at vi roligt kan se på, at de ødelægges af det, som vi kalder for udviklingen.

Rosing (Grøn.):

Under denne tredjebehandling af forslaget til tillægsbevillingslov for finansåret 1973-74 vil jeg i mit indlæg koncentrere mig om to problemer, som vi i flere år har stået og stadig står over for uden at kunne løse.

Det drejer sig for det første om opførelse af et hjem, nærmere betegnet et revalideringsinstitut, i Grønland, hvor grønlandske fysisk og psykisk handicappede kan få en miljøvenlig beboelse med en afdeling, hvor omskoling og dygtiggørelse for vanføre skal foregå, så disse som andre borgere får mulighed for at klare sig bedre, end tilfældet er i dag, og forbedre deres levevilkår. Det er et tilbagevendende spørgsmål, som allerede i slutningen af 1960'erne ansås at være et realiserbart projekt, men siden da og indtil nu er udsat gang på gang, når kommende investeringer skulle prioriteres. Grunden hertil har primært været, at landsrådet ikke havde og ikke har midler til opførelsen og driften af en sådan bygning.

Dertil kommer, at der nu er iværksat spæreforanstaltninger, der har haft udsættelser

[Røsing.]

af projektet til følge. Allerede for 4-5 år siden bevilgede Vanførefonden her i Danmark 3 mill. kr. som en økonomisk støtte til projektet. Men da bevillingen stod urørt et par år, var man i Vanførefondens bestyrelse indstillet på at annullere bevillingen, der som beløbet ikke var benyttet senest 1973. Nu står vi over for den kendsgerning, at den kærkomne og storsindede håndsrækning er trukket tilbage. Dette er meget beklageligt. Ifølge oplysninger, jeg har fået for nylig, har man i arbejds- og socialdirektoratet tænkt på at ændre den tidligere plan, således at man i stedet for et revalideringsinstitut for hele landet skulle bygge 3 institutioner, en institution i Godthåb, en i Diskobugtområdet og en i Sydgrønland. Efter byrde- og opgavefordelingslovgivningen i år vil det sikkert blive muligt, at disse i høj grad nødvendige institutioner kan etableres i nær fremtid.

Dertil vil jeg sige, at det stadig må være det afgørende, at bevilgende myndigheder får den nødvendige forståelse af hele situationen vedrørende grønlandske handicappedes forhold. Det må ikke skjules, at de grønlandske handicappede i mange år måtte leve under urimeligt dårlige forhold i sammenligning med de forhold, der er opnået her i landet. Mange af de grønlandske handicappede måtte og må nødvendigvis sendes til Danmark bort fra familie og fra det miljø, de er vant til. Disse anbringes i forskellige danske institutioner, og deres handicap er således fordoblet, både af sprogmæssige grunde, og fordi det bliver et helt andet miljø, de kommer til at leve i.

Det er meningen, at de påtænkte institutioner også skulle medvirke til, at mange af disse handicappede, der i øjeblikket befinder sig i de danske institutioner, får mulighed for at vende tilbage til det hjemlige miljø, hvorved deres handicap ville blive formindsket. Det er klart, at det må være det bedste, at denne service for disse handicappede øves i selve Grønland for at undgå yderligere problemer, som den nuværende ordning altid medfører.

Medens arbejdsløsheden tiltager i Grønland, vil det også ganske naturligt blive sværere for de handicappede at få beskæftigelse, dersom man stadig udskyder etablering af sådanne revalideringsinstitutioner i

Grønland. Her i landet har man opnået meget på dette område, således at mange handicappede kan få en normal beskæftigelse og få den følelse, at de også er med i samfundets trivsel.

Her må jeg appellere til vort ministerium om at være positivt indstillet på, at de grønlandske handicappedes forhold forbedres så snart som overhovedet muligt ved etablering af de omhandlede institutioner. Det samme vil jeg gøre over for det høje ting, der har den bevilgende myndighed.

Det andet spørgsmål er ikke mindre alvorligt og kan betegnes som Grønlands svøbe, ligesom tuberkulosen i sin tid har været; det er misbrug af spiritus, som snart i mange år i almindelighed har været og i disse år i særdeleshed er årsag til mange tragedier og ulykker. Jeg skal ikke benægte, at dette problem er vort, og det er os, der skal bekæmpe det, men i dette spørgsmål er en håndsrækning en nødvendighed, hvis vi i den kommende tid skal redde mennesker, der har hjælp behov.

Ligesom man i sin tid i begyndelsen af 1950'erne fra statens side satte alle kræfter ind for at bekæmpe tuberkulosen ved opførelse af et sanatorium i Godthåb og ved bygning af et røntgenskib, hvilken indsats lykkedes over alle forventninger, vil jeg mene, at en håndsrækning fra statens side kunne gøre gavn for alkoholikere, som ved afvænningskur kan vende tilbage til et normalt og sundt liv. Dette kan efter min mening ske i samarbejde mellem staten og grønlandske kommuner med hensyn til fordeling af udgifter. Jeg kunne tænke mig, at statens andel af denne nødvendige indsats må bestå i, at der i hvert sygehus foregår afvænningskur under lægens tilsyn; mens kuren står på, sørger kommunen i samarbejde med arbejdsmarkedskontoret for en nødvendig og individuelt afpasset beskæftigelse og sunde sysler for patienterne. Det er afgjort i kommunens interesse, at sådanne mennesker vender tilbage til et normalt og produktivt liv.

Dette samspil mellem staten, som i dag driver sundhedsvæsen i Grønland, og kommunerne, der yder social hjælp, kan foruden et forstærket oplysningsarbejde herom og andre nødvendige foranstaltninger give et skub i bekæmpelsen af det dilemma, vi står i i disse år.

Gert Petersen (SF):

Ved denne afslutningsdebat er der jo lejlighed til — en lejlighed, SF tidligere har benyttet sig af — også at inddrage andre spørgsmål end netop dem, der vedrører de skatter, som vi med større eller mindre ubehag må betale her i Danmark, og de andre økonomiske problemer, som dette land står over for. Jeg har et problem vedrørende Danmarks udenrigspolitik, som jeg meget gerne vil have inddraget i debatten, og hvorom jeg gerne vil høre regeringens mening.

Mit udgangspunkt er et sted, som ligger langt herfra, nemlig Chile, hvor vi i disse måneder oplever en undertrykkelse, en terror over for befolkningen, som jeg tror de fleste er enig med mig i at vi skal tilbage til det nazistiske Tyskland for at finde en parallel til. Der er tale om oprettelse af koncentrationslejre, der er tale om nedskydning af politiske modstandere, der er tale om såkaldte retssager, som der gennemføres massevis af, uden at der er nogen fokus på dem, uden at de kommer i rampelyset, retssager i gåseøjne, i mange tilfælde uden forsvarer, næsten altid sådan at den anklagede har været udsat for tortur af det hemmelige politi.

Man forbereder i øjeblikket en retssag, der skal i rampelyset, en retssag rettet mod tidligere ledende ministre og embedsmænd i det demokratiske Chiles sidste regering under præsident Allende. En retssag, som formentlig tager sin begyndelse i slutningen af denne måned, og hvor man stiller under anklage for højforræderi en række demokratiske politikere: den tidligere justitsminister Tapia, den tidligere udenrigsminister Almeyda, den tidligere undervisningsminister Palma, den tidligere økonomiminister Cadenafori, den tidligere landbrugsminister Toha, den tidligere socialminister Giron, den tidligere borgmester i San Miguel Palestro, et tidligere medlem af nationalforsamlingen Morales, Puccio, Allendes privatsekretær, den tidligere chef for nationalbanken Matus og den tidligere rektor ved Santiagouniversitetet Enrique Kirberg.

Alene denne opremsning vidner jo om, hvad det er der sker i Chile. Her er en ganske klar parallel til det, der er sket i fascistiske lande fra tid til anden, som har ligget os nærmere i Europa, hvor man også har oplevet, hvordan yderliggående militærklikker

har overtaget magten og derefter stillet politikere, som under ansvar over for demokratiet og under overholdelse af de demokratiske retsregler havde udøvet deres pligt, under anklage for højforræderi — med risiko for, at disse mennesker bliver henrettet, under alle omstændigheder med sikkerhed for, at disse mennesker bliver idømt langvarige fængselsstraffe.

Det er i og for sig forkert af mig at nævne de navne, jeg har nævnt her, for vi ved jo, at det drejer sig om mange, mange flere. Man kunne læse lister op med hundreder af navne. Det kommunistiske partis generalsekretær, det socialistiske partis ledere, lederen af det kristelige venstre osv. osv. Her er tale om en terror af i virkeligheden usete dimensioner i det internationale samfund i det Herrens år 1974.

I den anledning har Chilekomiteen, som søger at udbrede oplysning og skabe en protest i den danske befolkning mod denne terror, indsamlet godt 17.000 underskrifter på en række konkrete krav til dansk udenrigspolitik. Man har anmodet om at blive modtaget af en af ministre, udenrigsministeren eller statsministeren, og jeg må sige, jeg finder det ganske ejendommeligt, at man har fået et afslag. Jeg har svært ved at se, at det kan skyldes mangel på tid, at man ikke kunne afse et kvarter til at modtage disse underskrifter og høre på, hvad Chilekomiteen havde at fremføre. Men man har under alle omstændigheder givet et afslag. Udenrigsministeren har ikke tid, statsministeren har ikke tid. Chilekomiteen, som ønsker at protestere mod disse forhold, må nøjes med at tale med nogle embedsmænd. Med al respekt for embedsmænd, så er det ikke det samme, og jeg synes heller ikke, at der fra dansk side kommer den protestholdning til udtryk, som ville være kommet til udtryk, hvis det var en af ministre, som havde erklæret sig villig til at modtage Chilekomiteen, når den afleverer disse underskrifter.

Derfor må jeg spørge: er der noget, man er bange for fra dansk side? Er det de stakkels 70-80 mill. kr., som er, om jeg så må sige, handelsbalancen i handelen mellem Danmark og Chile, det drejer sig om? Er det visse danske investeringer i Chile, som firmaer som F. L. Smidth og andre firmaer har foretaget? Jeg kan til nød forstå den angst, som gjorde sig

[Hert Petersen.]

gældende og prægede dansk udenrigspolitik i 1930'erne, da det nazistiske Tyskland lå lige ved siden af os. Men jeg synes nok, at i dette tilfælde skal man andre steder hen, i hvert fald, for at forklare den tilbageholdenhed, som den danske regering helt åbenbart udviser i spørgsmålet om, hvordan man skal protestere, hvordan man skal modvirke den terror, som finder sted i Chile.

Jeg kan ikke undgå at spørge, om det skyldes frygt, eller rettere sagt, om det skyldes et ønske om, at man skal koordinere sin udenrigspolitik med den såkaldte vestlige verden, med den alliance, som vi ulykkeligtvis tilhører. Er det det, der er årsagen til denne tilbageholdenhed fra dansk side? For det er jo en tilbageholdenhed, som guderne skal vide at også De Forenede Stater og en række vestlige stormagter opretholder, som vi altså deler med dem.

Da man ikke fra ministrenes side har ønsket at mødes med Chilekomiteen, vil jeg godt fra denne talerstol gennemgå de forslag, som Chilekomiteen stiller, og som man foreslår den danske regering at tage op.

For det første, at man fra dansk side udøver pres på den chilenske junta for at udvirke løsladelse af politiske fanger med tilbud om politisk asyl i Danmark.

For det andet, at den danske regering foretager en yderligere udvidelse af den kvota, der findes for politiske flygtninge, med særligt henblik på transitflygtningenes særdeles vanskelige forhold. I den forbindelse vil jeg godt sige, at vi har på meget kort tid kunnet modtage omkring 2.000 flygtninge fra Polen for en 4-5 år siden. Der var ikke tale om lange ventetider. Der var tale om en proces, som forløb i løbet af næsten rekordagtig kort tid. Det skal regeringen, den daværende regering, så sandelig ikke klandres for, det var en rigtig holdning. Men det kan vække megen undren, at man, når det drejer sig om flygtninge fra et land, hvor fascistiske har taget magten og udøver terror, som vi ikke har set det igennem mange, mange år, da udviser en større langsomhed, større valenhed, mere angst for virkelig at sætte kvoten i vejret og tage flygtningene ind.

Videre foreslår Chilekomiteen, at Danmark ikke alene støtter, men at vi i De Forenede Nationer rejser krav om en internatio-

nal økonomisk boykot af Chile i lighed med boykotten af Rhodesia. Det synes jeg er et fornuftigt forlangende. Det er ikke til at vide, hvad det kan føre til med hensyn til realiteter, men én ting ved vi det kan føre til, nemlig en debat i De Forenede Nationer om disse spørgsmål, om disse flagrante krænkelser af menneskerettighedskonventionen, som Chile selv er medunderskriver på. Det ved vi det kan føre til, og vi ved også, at den chilenske junta, hvor brutal og hensynsløs den end er, er følsom over for protester og over for den internationale opinion.

Det er ikke meget, vi kan gøre for at hjælpe de demokrater, de mennesker, som i Chile er udsat for tortur, er udsat for forfølgelse fra det fascistiske regimes side, men dette lidet burde vi gøre; det lidet, som vi kan gøre, det må vi gøre.

Ib Nørlund (DKP):

Når folketinget snart tager sommerferie, får regeringen jo også ferie fra folketinget. Derfor ville jeg godt give den nogle ord med på vejen vedrørende nogle internationale problemer, som trænger sig på i tiden.

Det første skal være i fortsættelse af det, der lige blev frembragt her, at understrege betydningen af udviklingen i Chile, også for os. Det er fremført nu af 3 partiers ordførere i debatten i dag. Den fascistiske militærjuntas fremfærd i Chile er omgivet med almindelig afsky i den danske befolkning, men det er ikke nok, for når rædsel og gru og pinsler bliver hverdagskost, så risikerer man, at sindene sløves over for det, og det er det, der ikke må ske. Hvis verdensoffentligheden ville affinde sig med denne genopstandelse af fascismen, så ville det også ramme tilbage på os selv. Folk har før forregnet sig, når de sagde over for den slags fænomener: det er ikke noget, der sker her.

Netop nu, som der også blev gjort opmærksom på for lidt siden, står man foran et nyt trin i den terroristiske undertrykkelse. Det er nemlig det, der ligger bag ved de politiske processer mod en række fremtrædende folkelige ledere i Chile, som ventes inden for de nærmeste uger. Jeg ville gerne især have lov til at nævne det kommunistiske partis generalsekretær, Luis Covalán, som er en af de mest fremtrædende personer i Chiles politiske liv og også i den internationale arbejderbevægelse, som længe har siddet indespærret,

[Ib Nørland.]

som brutalt er blevet tortureret, og hvis liv er i fare. Men det drejer sig ganske rigtigt ikke bare om hans liv. Meningen med de processer, som der lægges op til nu, er, at der skal åbnes for summariske opgørelser med en hel række andre.

Jeg kan ikke forestille mig, at noget parti her i folketinget siger god for en udvikling af den art. Hr. Ole Espersen, som for nylig har besøgt Chile, har gjort opmærksom på, at hans erfaring netop var, at juntaen var følsom over for verdensoffentlighedens reaktion. Men det pålægger også os forpligtelser, og derfor opfordrer jeg regeringen til snarest og inden processerne at give udtryk for en protest imod, hvad der her er i gang.

Vi har i denne samling foreslået forskellige former for handling også i den forbindelse, som regeringen ikke har fulgt. Det, der faktisk er sket, er, at både verdensbank og pariserklub har ydet økonomisk støtte til det chilenske regime. Men når man er kommet dertil, så er man i og for sig så meget mere forpligtet til nu at rejse spørgsmålet på andre måder, og jeg ville foreslå at støtte den tanke, at regeringen rejste hele sagen i FN. Det ville være at yde et bidrag til at forhindre, at fascismen breder sig over verden på ny.

Det andet, jeg ville nævne, drejer sig om et andet sted, hvor fascismen virkelig er blevet slået alvorligt tilbage, nemlig i Portugal, hvad der har vakt almindelig glæde også her i landet. Det skaber også betingelser for afgørende ændringer i Danmarks forhold til Portugal, ændringer, som også vil betyde en støtte til de demokratiske kræfter, som former samfundet om.

Det ville også være en støtte til folkene i de portugisiske kolonier, og regeringen må, synes jeg, dér være forpligtet til at støtte disse folks krav om selvstændighed i de sidste kolonier, som eksisterer i verden endnu — forpligtet, fordi den danske regering i årevis har befundet sig i Natofostbroderskab med det fascistiske og kolonialistiske regime i Portugal. Jeg vil opfordre regerin-

gen til at udtale sig i den ånd og ud fra den indstilling.

Vi er nu på det tidspunkt, hvor den afsluttende fase af den europæiske konference for samarbejde og sikkerhed skulle foregå. Der er intet umiddelbart skridt, som ville kunne gavne Danmarks internationale situation og stilling mere end en resultatrig afslutning af denne konference. Som jeg i massemedierne har haft lejlighed til at diskutere med udenrigsministeren, er det på den anden side sådan, at der åbenbart er visse kræfter, som har sat sig i bevægelse for at trække konferencen ud og eventuelt forhindre den i at give resultat, og det kan omvendt ikke være i Danmarks interesse.

Jeg er lidt foruroliget over nogle pressemeddelelser efter det sidste EF-udenrigsministermøde, som tyder på, at også den danske regering af EF har ladet sig lede til at trække i modsat retning af en hurtig afslutning af den europæiske konference. Det, jeg særlig tænker på, er, at der i hvert fald er kommet meddelelse om, at man på ny ville rejse spørgsmålet om, hvorvidt grænserne ligger fast i Europa. Dette er som bekendt udgangspunktet for selve konferencen, fordi en fredelig sameksistens mellem stater forudsætter en sådan anerkendelse af grænser, at der er tale om et samarbejde mellem stater, hvis grænser er anerkendt. Det gøres under den form, at man siger, man vil rejse spørgsmålet om at søge fredelige forandringer, men det er et kunstigt spørgsmål, fordi allerede konferencen er kommet så vidt, at der er enighed om, at der kan nævnes en sådan mulighed efter forhandling osv., osv. Det eneste, man diskuterer, er, hvor denne paragraf skal anbringes, sådan at den kan indføres i dokumentet, sådan at det ikke rokker ved, at grænsernes ukrænkelighed er det grundlæggende princip.

Jeg opfordrer regeringen til at sætte aktivt ind for en hurtig og resultatrig afslutning af den europæiske konference; så mange problemer er i virkeligheden allerede løst dér, at dette er fuldt ud muligt og gennemførligt. Ved gennemførelsen af det har man en afgø-

[Ib Nørlund.]

rende chance for at indlede et nyt og lovende afsnit i Europas historie. Jeg vil derfor opfordre regeringen til at afvise alle pressioener fra EF eller NATO, eller hvor de måtte komme fra — det drejer sig om kredse og organer, der lever i fortiden og stadig væk beskæftiger sig med denne problemstilling.

Det er jo bekendt, at EF og NATO befinder sig i krise. Man har ikke altid villet indrømme det, men så vidt jeg forstår, er i hvert fald alle enige om, at det er berettiget at tale om en EF-krise. Man ved af historien, at det altid giver en vis risiko for styrkelsen af aggressive tendenser i kapitalistiske stormagter, når noget sådant forekommer. Jeg vil derfor opfordre regeringen til i hvert fald at opretholde så megen selvstændig holdning, at man ikke lader sig lokke eller true til at fravige en fast og aktiv kurs for at sikre varig afspænding i Europa.

Til sidst en enkelt bemærkning til hr. Niels Helveg Petersen, som undrede sig over og misbilligede, at ungdommen tilslutter sig kommunisterne. Det skulle han ikke undre sig over, så meget mere som han selv i sin redegørelse var inde på, at det kapitalistiske samfund befinder sig i en dyb krise. Det tager nye generationer på den måde, at de opfatter samfundssystemet som et overlevet samfundssystem, og derfor er det, den socialistiske tanke og den marxistiske ideologi vinder frem. Hr. Niels Helveg Petersen mente, at dette måtte stride med ungdommens egentlige interesser. Var det nu ikke rigtigt at lade de unge selv afgøre det? De sætter sig i det mindste ind i marxismen, hvad hr. Niels Helveg Petersen åbenbart ikke kan have gjort; så ville han ikke betegne den på den måde, som han gjorde. De marxistiske ideer giver forståelsen af det gamle samfunds krise og giver en vejledning til at afløse dette samfund med et andet. Derfor gjorde hr. Niels Helveg Petersen kloge i at forstå ungdommens stræben, når den går til venstre, og når den går ind for socialistisk tankegang, i stedet for at prøve at banke den med en Jeronimusstok.

Statsministeren (Poul Hartling):

Der er stillet nogle spørgsmål til regeringen, som jeg skal besvare, og desuden vil jeg knytte et par bemærkninger til enkelte af de

udtalelser, som de ærede ordførere har fremsat. Måske skal vi tage spørgsmålene først.

Den ærede ordfører for socialdemokratiet, hr. Kjeld Olesen, stillede mig et meget konkret og kontant spørgsmål. Hans spurgte, om ikke det var korrekt, at de 5 tillidspartier — idet der tænkes på betænkningen fra den 15. maj — forpligtede sig til at spare mindst 5 mia kr. på den kommende finanslov. Svaret er ja. Det er det beløb, som vi har bundet os til. Omfanget står fast, men ikke indholdet, ikke hvordan. For det andet spurgte han, om fremskridtspartiet skal godkende besparelser, som regeringen måtte aftale, f. eks. med socialdemokratiet. Svaret er nej. Regeringen er ikke under censur, og regeringen skal ikke have godkendelse for sine handlinger. Regeringens handlinger træffes på regeringens ansvar og skal ikke godkendes, hverken af fremskridtspartiet eller af socialdemokratiet eller af noget andet parti.

I den forbindelse kunne jeg måske sige et par ord om den tekst i i tillægsbetænkningen fra den 15. maj, som flere har været inde på, og som nogle kalder et forlig. Nogle kalder det et sort forlig, og hr. Niels Helveg Petersen talte flere gange om regeringens aftaler med fremskridtspartiet. Nu begyndte hr. Niels Helveg Petersen med at kalde fremskridtspartiet for et højreparti af vulgær-anarkistisk tilsnit, og derefter talte han igen og igen om regeringens aftaler med fremskridtspartiet i den åbenbare hensigt at sværte både fremskridtspartiet og regeringen. Derfor vil jeg gerne klare hans begreber med at fastslå en 3-4 kendsgerninger. For det første, at den betænkning, det her drejer sig om, drejede sig om afgiftslove, som det radikale venstre også stemte for. For det andet, at der i betænkningen ikke er nogen aftale mellem regeringen og fremskridtspartiet, men der er en aftale mellem 5 af folketingets partier, og notabene: de 5 partier ser, hvis jeg forstår det rigtigt, meget gerne, at flere partier slutter sig til. For det tredje går den fempartiaftale ud på at spare 5 mia kr. på næste finanslov i forhold til budgetoverslagene. Det er det samme tal, som det radikale venstre i et brev til socialdemokratiet og til regeringen de samme dage meddelte at de ville spare på de offentlige udgifter. Udtrykket var lidt anderledes og lidt bredere, men tallet var altså det samme. Endvidere står der i de 5 partiers aftale, at

[Statsministeren.]

man vil gennemføre en lettelse i indkomstskatten til staten på 10 mia kr. Må jeg endelig gøre opmærksom på i den samme forbindelse — også når fremskridtspartiets ordfører siger, at han parti vil vide at binde regeringen til, at nu skal der spares 5 mia kr. — at det er regeringens eget forslag. Det er vores forslag, at der skal spares 5 mia kr., og det blev fremlagt i forbindelse med skattereformen, som havde været til første behandling, inden den betænkning blev skrevet i forbindelse med det valutaværn, som betænkningen drejede sig om. Tallet de 5 mia kr. og tanken om dette er altså fremsat i folketinget før den pågældende betænkning. Denne famøse aftale med fremskridtspartiet, som hr. Niels Helveg Petersen taler om, består altså i, at der er 5 af folketingets partier, der er enedes om, at de vil gennemføre det, som regeringen har foreslået. Jeg gad se den regering, der ville modsætte sig det eller sige nej tak.

Hr. Kjeld Olesen stillede videre et spørgsmål til udenrigsministeren, idet han bad ham bekræfte — og jeg skal gøre det på hans vegne — at der ikke var nogen ændring i regeringens holdning til regimet i Grækenland. Jeg vil først sige, at jeg ligesom hr. Kjeld Olesen hilser det med stor tilfredshed, at der er enighed om udenrigspolitikken. Det har der været imellem et stort flertal af partierne, af medlemmerne her i salen. Jeg betragter ligesom socialdemokratiet og andre partier dette som noget væsentligt for vores land, som noget, vi skal holde fast ved, noget, vi ikke skal opgive, og alle gode kræfter, der kan hjælpe med til, at man ikke skaber modsætninger, hvor der ingen modsætninger er, skal derfor også være meget velkomne. Med hensyn til det specielle punkt om holdningen til regimet i Grækenland vil jeg sige så tydeligt og klart, som det overhovedet er mig muligt, at regeringens holdning er uændret, og ingen kan være i tvivl om det. Den fordømmelse af tyranni og af overtrædelse af menneskerettigheder, som også blev tydeligt markeret, da jeg var udenrigsminister i en tidligere regering, og som har fundet udtryk fra den forrige, socialdemokratiske regering meget klart og meget tydeligt, denne fordømmelse er også klart denne regerings linje. Må jeg endelig sige, at den holdning, den

bekendelse til demokratiske og humanitære principper, som også findes i den nye NATO-erklæring, vil også komme til udtryk på NATOs ministermøde i den kommende uge.

Det var de direkte spørgsmål. Må jeg dernæst komme med nogle bemærkninger i øvrigt til de ordførere, som har haft ordet, idet jeg dog ikke skal bruge tiden på at gå ind på alting — det er der nok heller ingen der ønsker.

Hr. Kjeld Olesen mente, at regeringen ikke havde ført en tilstrækkelig konsekvent politik, men havde ført en siksakkurs uden perspektiv. Det må jeg i al elskværdighed have lov at afvise så indtrængende og skarpt, som jeg overhovedet kan. Vi har ikke ført nogen siksakkurs, men tværtimod ført en meget konsekvent politik. Beviset skulle vistnok være for det første, at vi havde indgået to forlig med socialdemokratiet, men ét forlig uden socialdemokratiet, og det kan naturligvis kaldes siksak. Jeg må dog gøre opmærksom på, at socialdemokratiet meget klart sagde om det forlig, de ikke var med i, at de anså indgrebene for nødvendige, men at de af andre grunde ikke ville stemme for dem. Et andet bevis skulle bestå i, at vi i den samme sammenhæng havde gennemført forslaget om at ophæve 2 1/2 pct.s afgiften. Jeg må gøre opmærksom på, at det var et forslag, som stod i venstres valgprogram, som vi havde forpligtet os til længe inden valget — for øvrigt ligesom det konservative folkeparti og det radikale venstre — og det var et af de første forslag, der overhovedet blev lagt på bordet. På en måde er det lidt spøgefuldt at sige, at når man så gennemfører det, så mangler man konsekvens. Man kunne dog med megen ret sige, at det netop var en konsekvent politik.

Videre sagde hr. Kjeld Olesen, at det var lidt svært at finde overensstemmelse mellem det, som regeringen og socialdemokratiet var blevet enige om, og så det, regeringen siden fremlagde, og han nævnte særlig kapitalvindingsafgiften. Nu er det, som socialdemokratiet og regeringen blev enige om, jo noget, som socialdemokratiet og regeringen og regeringspartiet venstre og centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti var blevet enige om. Jeg må bestemt afvise, at der ikke er overensstemmelse. Det, vi blev enige om, blev skrevet ned ord for ord, og

[Statsministeren.]

det blev godkendt af alle partierne, og derefter er det fremlagt som bilag i et af folketingets udvalg, i det politisk-økonomiske udvalg. Jeg kan ikke på nogen måde godkende, at regeringen ikke skulle have opfyldt til punkt og prikke det, som står i det stykke papir.

Endelig må jeg afvise den tankegang, som hr. Kjeld Olesen gav udtryk for, når han prøvede at vende sig imod det, vi kalder valutaværet, hvor han brugte udtrykket, at det var et indgreb imod bestemte befolkningsgrupper, og sagde, at det var lønmodtagerne, der skulle holde for. Jeg må gøre opmærksom på, at de afgifter bæres af hele befolkningen, de afgifter er ikke rettet imod bestemte løngrupper eller bestemte befolkningsgrupper, men er netop et forsøg på at presse hele det private forbrug ned hos alle og vel mest hos dem, der har det største forbrug.

Derfor må jeg sige, at det er regeringens opfattelse, at vi har fremlagt vores forslag, at vi har stået fast på dem, at vi også gerne har villet forpligte os til at stå fast på vores forslag, og det kalder vi ikke en siksakkurs. At vi også har været villige til at forhandle og vist forhandlingsvilje med meget stor ihærdighed, tror jeg ikke nogen, der kender de sidste 5 måneder, vil kunne nægte.

Videre sagde hr. Kjeld Olesen efter nogle bemærkninger om besparelserne, som jeg ikke skal komme ind på — dem får vi lejlighed til at drøfte senere — at socialdemokratiet var villigt til aktivt at deltage i spare-drøftelserne. Jeg takker for det tilsagn. Jeg anser det for nødvendigt, at alle folketingets partier deltager i disse drøftelser, og jeg er derfor meget tilfreds med, at socialdemokratiets ordfører har sagt dette. Det er nødvendigt, at vi får de offentlige udgifter skåret ned; det er også en tankegang, som har stort tilhold i befolkningen, og jeg tror i alle partier.

Så sagde hr. Kjeld Olesen også, at regeringen udmærkede sig ved sin lidenhed, ved antal af mandater og ved smidighed — mange tak! — og føjede til: en smidighed, der grænser undertiden til leddeløshed. Nu er det ikke så forfærdelig mange dage siden, vi fik nogle meget venlige ord om, at vi i regeringen havde en stædighed, der grænsede til stivsind. Det forekommer mig, at

når man vil angribe regeringen, må man vælge lidt imellem, hvor man vil angribe, man kan ligesom ikke angribe på begge fronter, eller også må man dermed give regeringen et vidnesbyrd om, at den har opført sig politisk forstandigt.

Jeg har ikke mange bemærkninger til hr. Lindholt — jo, måske en enkelt. Han havde nogle udmærkede citater om det gamle Grækenland, og det førte ham bl. a. til at sige noget om, at et sandt lovgivningsraseri nu tog sin begyndelse; det førte ham videre til med en travestering af et Churchill-citat at sige, at aldrig nogen sinde har så mange nye folketingsmedlemmer af en smal regering modtaget så mange lovforslag.

Må jeg sige ganske stilfærdigt, at det er ikke korrekt. Jeg kan også sige: det er lige så korrekt som det meste af, hvad hr. Lindholt i øvrigt sagde; det bliver det samme. Jeg vil kun sige, at hvis vi ser på tallene — og det er jo altid en god ting, når man skal tale om et lovgivningsraseri — forholder det sig sådan, at der er fremsat af regeringen og vedtaget 106 lovforslag, bliver det nu, i denne samling. Vi skal helt tilbage til 1967-68 for at finde et tal, der svarer dertil. 106 — i fjor var det 204, og året før var det 153. Men når vi kommer tilbage til 1967-68, står der også et lignende tal, jeg tror, det er 104. Det hænger nok sammen med, at også dengang var det en regering, der kun sad fra januar til sommer, altså, det er kun det, der dækker sammenligningen. Det, man kan slutte af de tal, som jo ikke er så forfærdelig vigtige, er kun den ene ting, at lovgivningsomfanget altså har været fuldstændig, som det var fra januar til sommeren 1968, og at det vel er noget lignende som andre samlinger; det kan derfor ikke være naturligt at sige, at folketinget har arbejdet særlig plaget af regeringens lovforslag.

Derimod har der været fremsat en del private lovforslag; der har været fremsat så mange private lovforslag, at man ikke kan sammenligne det med noget andet år, for det har været oppe på 96; det højeste tal, vi før har været oppe på, ligger i 80'erne. Det er vel rigtigt også at sige til hr. Lindholt, at hvis man har følt, at der har været travlt i folketinget, så har fremskridtspartiet måske nok sin del af ansvaret for det, dels ved at fremsætte en række lovforslag, dels ved at stille et væld af ændringsforslag. Der er in-

[Statsministeren.]

gen, der har været herinde en del år, som kan huske en finanslovaftemning, der var så langvarig som den, vi havde i år. Ikke fordi det ændrede noget, kun fordi vi skulle have 5 timer, hvor vi stemte og stemte og stemte, også om forslag, som man selvfølgelig har ret til at stille, og forslag, som man selvfølgelig har ret til at argumentere for, ingen tvivl om det, men som man i og for sig kunne acceptere var ikke-vedtaget eller vedtaget med de stemmetal, som nu i øvrigt forelå. For de 5 timers afstemninger gav jo ingen forskel.

Jeg siger ikke dette for at kritisere, for det kan vi jo så gøre. Men når hr. Lindholt, altså netop fremskridtspartiets ordfører, siger, at der har været et lovgivningsraseri, så må jeg sige, at vi, der kender forholdene herinde, nok kan sige, at der har været noget mere travled og nogle flere afstemninger, end vi er vant til, men det må man nok snarere tilskrive de folk, der er kommet ind, og som har prøvet på med mere eller mindre behændighed at pådutte os disse mange ting.

Hr. Christophersen opsummerede de resultater, der var nået i samlingen. Det har jeg ingen bemærkninger til; jeg er, hvad der jo ikke kan komme bag på nogen, meget enig med ham. Han sagde, hvad jeg gerne vil have lov at understrege bare med én streg, at i den økonomiske politik befinder vi os kun ved begyndelsen, og han advarede mod letbeten optimisme; det vil jeg også gerne gøre. Dette er en appel, det er en appel både til arbejdsmarkedets parter og til alle folketingets partier: der er store opgaver foran os.

Hr. Niels Helveg Petersen havde en lille fornøjelig bemærkning om, at der var en samklang mellem stigningen i regeringens popularitet og så inflationens stigning, de steg med samme tal. Det er vist en måde at bruge statistikken på, som viser en lige så velfunderet tankegang som den, der i øvrigt har båret en del af det ærede medlems artikler i den senere tid.

Hr. Schlüter vil jeg gerne sige tak for nogle venlige ord og for løfte om støtte. Men når hr. Schlüter sagde, at de i det konservative folkeparti var meget skuffede over regeringen i begyndelsen, for regeringens politik havde et helt forkert sigte, og bl. a. også

kritiserede de omkostningsdæmpende ydelser i forbindelse med de andre ting, der blev gennemført, så kan jeg ikke lade være at minde om, at vi stillede et forslag om, at man skulle afskaffe de 3 dyrtidsportioner og erstatte dem med 1.000 skattefri kroner, et forslag, om hvilket vældig mange i befolkningen i dag siger: bare det dog var blevet gennemført, for det havde nu mere fornuft end det, som kom igennem — og det kan jeg jo ikke have noget imod, da det var regeringens forslag, som blev ændret under folketingets behandling — og dette forslag om de 1.000 skattefri kroner blev bl. a. kritiseret af det konservative folkeparti, som gik imod det.

Jeg takker hr. Jens Møller og hr. Erhard Jakobsen for venlige ord og for godt samarbejde i den forløbne samling. Til hr. Erhard Jakobsen, som sagde, at regeringen ikke behøver at føle sig truet, men så må regeringen heller ikke true med valg, vil jeg gerne sige, at regeringen søger ikke valg, regeringen søger forhandling, og det har vi vist igen og igen med en ihærdighed, som vi vist ikke behøver at skamme os over, nattetimer igennem.

Så var der hr. Morten Lange, som sagde, at det var en svag og lidet viljekraftig regering. Det er lidt af det samme igen med, at man må jo vælge argumenterne, hvor man kan finde dem, for nu har jeg igennem et par måneder i den senere tid været overvældet med grønsagsargumenter om hårde bananer og hårde agurker, og så er det jo meget morsomt nu at høre, at det er en svag og lidet viljekraftig regering, som har udvist en udpræget passivitet, sagde det ærede medlem. Jeg mener, at hr. Morten Lange glemmer lidt hurtigt, for det var i går, vi fik et boligforlig endeligt afleveret, et boligforlig, som vel ikke ligefrem kan være udtryk for en passivitet; det var jo ledeordet i hr. Morten Langes tale, at regeringen havde vist passivitet. Nu har man kæmpet med boligforlig og boliglovgivning igennem år. Jeg er da meget tilfreds med, at det lykkedes den nuværende boligminister og i den nuværende periode at få et boligforlig, og jeg har trang til at sige tak til de 6 partier, som kæmpede det igennem. Det var ikke let, og der er meget at kritisere — det kan jeg også — men det lykkedes dog at få en løsning på dette meget ømtålelige og vanske-

[Statsministeren.]

lige spørgsmål, som kan give stabilitet for de næste 4 år, og det tror jeg ingen af de 6 partier skal være kedede af eller have utak for. Men én ting kan man da ikke sige: at det er udtryk for passivitet, når man inden for en samling på 5 måneder også når det resultat.

Men hr. Morten Lange tænkte måske på skattereformen. Der er fremsat forslag til en skattereform af et omfang, som vist ikke er set før, med en virkelig indgribende ændring og omlægning, og det drejer sig om milliardbeløb. Man kan sige meget om det med skattereformen, man kan bl.a. pege på, at den især kommer mellemindkomsterne til gode, men at kalde det passivitet er vel ikke lige sagen.

Eller man kan pege på en udgiftsreform. Den kan man jo også pille noget ud af og gøre meget grin med, men det er nødvendigt at sætte de offentlige udgifter ned, at bremse op, det har jeg talt om før. Igen må man sige, at det stykke arbejde, der dér er udfoldet både for den finanslov, vi nu lever under, og den, der skal komme, vel ikke ligefrem kan kaldes passivitet.

Vi har efter et arbejde fra socialreformkommissionens tid igennem 10 år nu kunnet sætte slutsten med en bistandslov, som mange partier er enedes om. Man kan da ikke sige hverken til folketinget eller til regeringen, at dette er udtryk for passivitet. Vi har også fået tag i bloktilskuddene og er begyndt på det; vi er begyndt på at afskaffe dobbeltadministration. Man kunne nævne andre ting. Jeg synes ikke, der er nogen retfærdighed eller rimelighed i, fordi man nu skal have afleveret en tale her i dag og da også finde et standpunkt, at man så siger om folketingets og regeringens arbejde, at det har været præget af passivitet; det hører ingen steder hjemme.

Hr. Knud Jespersen har jeg ingen bemærkninger til. Det kan godt være, han er tilfreds med det, det kan også være, han bliver vred over det, men det får være. Han stillede et dagsordensforslag. Om det må jeg sige, at det forekommer mig at være et stykke overflødig kommunistisk taktik. Der er i går blevet offentliggjort et boligforlig, hvori der bl. a. står, at de 6 partier under deres forhandlinger har lagt vægt på ud over tilrettelæggelsen af den langsigtede bo-

ligpolitik også at træffe aftaler, som kunne sikre beskæftigelsen i bygge- og anlægssektoren i de kommende år.

Jeg vil gerne sige meget tydeligt, at regeringen — jeg går ud fra også folketinget, men altså regeringen — følger beskæftigelsessituationen med den største opmærksomhed, og vi afviser meget bestemt, at regeringen skulle ønske, at der skulle komme nogen arbejdsløshed eller noget i den retning. Tværtimod. Hvis man vil læse efter i fortrykket, når det kommer, vil man se, hvordan hr. Morten Lange prøvede at udtrykke det, for han sagde, han nægtede at tro på, at regeringen skulle have så onde hensigter, som man muligvis kunne skyde den i skoen. Det er jo sådan både det ene og det andet; så fik man sagt det, samtidig med at man nægtede at tro på det. Hr. Morten Lange kan roligt nægte at tro på det, for det har ikke noget med virkeligheden at gøre, at vi skulle søge nogen arbejdsløshed. Tværtimod. Derfor er det vigtigt for os at få dette sagt.

Om det specielle problem, som det kommunistiske parti nu nævner i et dagsordensforslag, står der udtrykkeligt, at regeringen har overvejet muligheden for at begynde lempelser inden for bygge- og anlægsfagene, så man kan sikre en nogenlunde jævn overgang til et mere normalt aktivitetsniveau, og vil derfor fremskynde afviklingen af det kommunale bygge- og anlægsstop. Den sag, som dér er nævnt, står 6 partier bag ved, det står regeringen bag ved, det er vi enige om, og det svigter vi naturligvis ikke. Derfor siger jeg, at den dagsorden kan ikke accepteres, det er et stykke kommunistisk taktik, så vidt jeg kan se.

Jeg takker for de venlige ord fra hr. Poul Westergaard. Derimod kan jeg ikke takke for hans ord om EF, og det har han nok heller ikke ventet. Når man siger, at vi lydigt og logrende skal bøje os for EFs krav, eller rettere siger, at det gør vi — ja, ikke hr. Poul Westergaard, men alle vi andre, som er tilhængere af EF — så er det i bund og grund fordrejet, det er i bund og grund forkert, for det stiller det op, som om Danmark står over for EF og lydigt og logrende skal bøje sig for, hvad EF siger. Men Danmark er en del af dette samarbejde, vi har vores frie ret i det samarbejde, vores stemme i det samarbejde, og derfor er det noget, vi er

[Statsministeren.]

enige med de andre lande i EF om, det, som vi fører igennem. Men jeg skal ikke bebrejde hr. Poul Westergaard, at han følte trang til også at holde det frem, det er jo konsekvent ud fra hans standpunkt.

Jeg har ingen ord til fru Birgit Busk. Hun sagde, at en meget ringe politisk taktiker har holdt liv i sin regering. Det takker jeg da for, det må vel være en slags anerkendelse, for hvis det er så ringe, må det være svære at opnå målet; men jeg tror, jeg har lov at sige, at vi vil gøre, hvad vi kan for at vise os sejlivede.

Hr. Rosing nævnte for det første nogle investeringsopgaver, som vi alle må finde nyttige. Jeg har vekslet et ord med Grønlandsministeren om det, og dem vil vi naturligvis overveje. For det andet nævnte han det problem, som han kaldte Grønlands svøbe: misbrug af spiritus, og bad om en håndsækning til afvænnning af alkoholikere. Også dette vil vi motage åbent og tage ind i overvejelserne.

Hr. Gert Petersen nævnte nogle spørgsmål fra Chile og bebrejdede os, at udenrigsministeren og statsministeren ikke havde villet tage imod en komité, som ville aflevere nogle underskrifter. Det må bero på en misforståelse; jeg ved ikke, om disse underskrifter er afleveret; hvis de er det, er de da velkomne, og hvis nogen vil aflevere dem personligt, er de da naturligvis også velkomne. Hvis man bare har bedt om et møde med begge ministrene, har det måske været svært netop at finde en tid for dem begge, hvis det er sket i den seneste tid. Men jeg vil gerne sige, at måske kunne man bede hr. Gert Petersen, som åbenbart har nær forbindelse med de kredse, at være budbringer og sige til dem, at de er hjerteligt velkomne. Jeg modtager en del mennesker hver torsdag i modtagelsen, og jeg kan da ikke have noget som helst imod at modtage nogle folk, der ville komme med sådanne underskrifter, naturligvis ikke.

Af mere konkrete og saglige ting i den forbindelse blev der talt om kvoten; vi har netop for nylig udvidet kvoten af flygtninge fra Chile, som ønsker asyl. Med hensyn til at rejse spørgsmålet i FN må det drøftes i en sammenhæng og, som vi plejer, også i sammenhæng med de øvrige nordiske lande.

Jeg vil gerne have sagt, at vi naturligvis

tager på alvorligste måde afstand fra alt tyranni, fra alle krænkelser af menneskers rettigheder og af retsbevidstheden. Det gør vi, lige meget hvor det foregår, i alle lande, derfor også i Chile.

Hr. Ib Nørlund var inde på de samme spørgsmål og nævnte endelig, om vi var under pression fra nogen i retning af vort standpunkt til den europæiske sikkerhedskonference; det er vi ikke. Vort synspunkt er, at kvalitet er vigtigere end tid; jeg kan også sige det på en anden måde: at et godt resultat for alle tre hovedområder i den europæiske konference om sikkerhed og samarbejde er vigtigere end en hurtig afslutning. Det er regeringens synspunkt.

Det blev af flere ordførere fremhævet, at dette var en enestående samling med enestående mange partier og en enestående smal regering. Jeg takker for begge adjektiver. Det var en af de mærkeligste samlinger, vi nogen sinde har haft, sagde hr. Niels Helveg Petersen. Jeg kunne da godt have lyst til at slutte med at vende tilbage til den erklæring, som jeg fremsatte den 19. december i fjor her i folketinget, på onsdag er det 6 måneder siden. Da sagde jeg:

„Den regering, der i dag præsenterer sig for folketinget, udgår fra kun ét af de ti partier, men har et begrundet håb om, at en række af partierne vil være på linje med regeringens midtsøgende politik og holdning. Det betyder naturligvis, at regeringen må forhandle sig frem fra sag til sag. Det betyder, at tingene ikke kan afgøres bag lukkede døre i et gruppeværelse eller ved et regeringsmøde. Afgørelsen vil ske i fuld åbenhed i denne sal. Intet medlem af folketinget vil være sat uden for indflydelse. Vi er 179 med fælles muligheder og fælles ansvar. Det stiller særlige krav til os, og det sker i en situation, hvor det danske samfund står over for problemer af en størrelsesorden, vi ikke har kendt siden afslutningen af 2. verdenskrig.“ Og jeg tilføjede: „Regeringen vedkender sig dette ansvar og byder det velkommen.“

Jeg føler, at nu ved folketingets slutning kan jeg drage den konklusion, at omstillingen fra blokpolitikken til et mere åbent arbejdende folketing er i færd med at fuldbyrdes, og at nye og positive arbejdsformer er ved at udformes her i folketinget. Det må være berettiget at sige, at både fol-

[Statsministeren.]

ketinget og regeringen i vid målestok har levet op til det ansvar, som jeg tillod mig at fremhæve i min korte tale den 19. december.

Derfor vil jeg slutte med at sige tak til folketinget for denne samling. Jeg vil også gerne have lov at takke udvalgene for et meget ihærdigt og meget tidkrævende arbejde og takke udvalgsformændene, som jo i denne samling i modsætning til tidligere ikke kun er udgået fra regeringspartiet, men fra alle partier, takke dem for et slidsomt og dygtigt arbejde, som har fået det til at fungere.

Jeg mener, vi har nået væsentlige resultater i samarbejdet i denne samling, men jeg vil have lov at sige også, at vi står over for nye store opgaver og nye udfordringer. Fremfor alt skal vi efter, jeg tror et par velfortjente hvileuger, have forberedt både en skatte- og en udgiftsreform, for den forberedelse skal være færdig, inden vi mødes til september. Det vil fortsat kræve et politisk samarbejde. Jeg mener, at den samling, vi nu slutter, kan give os et godt håb om, at det også fremover bliver muligt at etablere det politiske samarbejde.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg synes nok, statsministeren gør sig det lidt let. Det er jo en kendt sag, at der i reglen hver torsdag er ministermodtagelse; hvis det var det, jeg havde haft i tankerne, havde jeg naturligvis ikke talt, som jeg gjorde. Det, jeg havde i tankerne, var og er, at denne Chilekomité havde bedt om i morgen at få et møde med statsministeren og/eller udenrigsministeren, og man har fået at vide, at det kunne man ikke få. Jeg synes, det er for ringe, at man viser Chilesagen så lidt respekt. Men jeg skal meget gerne følge statsministerens opfordring og prøve på at være formidler, således at det møde måske vil komme i stand alligevel. Jeg skal yde mit bedste.

Kjeld Olesen (S):

Jeg skal ikke gøre så forfærdelig mange bemærkninger på dette tidspunkt. Jeg siger tak for de svar, jeg har fået fra statsministeren. Jeg kan forstå, at de bemærkninger, der står i tillægsbetænkningen af 15. maj, ikke

må opfattes som noget forlig. Nu er det jo ikke et udtryk, som jeg eller hr. Niels Helveg Petersen eller andre har fundet på for at lave polemik med regeringen og med venstre. Hvis jeg ikke tager meget fejl, har jeg fra adskillige fremtrædende medlemmer af fremskridtspartiet hørt det fortolket sådan, at det, man lavede, og det, man skrev i denne betænkning, var det, vi herinde forstår ved et forlig.

Statsministeren forklarer det så nærmere ved, at det ikke var en aftale mellem regeringen og fremskridtspartiet, og så skal jeg altså forstå det sådan, at det, der var aftalen, var en aftale imellem 5 partier. Jeg mener, det er en meget spidsfindig diskussion og fortolkning. Jeg går ud fra, at den nuværende regering er medlem af venstres folketingsgruppe, og derfor mener jeg, at den grænse, man dér kan sætte, er meget formel, men ikke reel. Men det kunne være interessant at høre repræsentanter for fremskridtspartiet fortolke deres opfattelse af forlig eller ikkeforlig.

Så har jeg også opfattet statsministeren sådan, at det selvfølgelig er regeringens forslag, der går ud på en besparelse på 5 mia kr. Det, der ligger i tillægsbetænkningen, er jo dette, at man er forpligtet til, hvis det viser sig, at nogle af de forslag, regeringen har stillet, ikke er gennemførlige, at finde et tilsvarende beløb andetsteds.

Men jeg skal i øvrigt ikke mere blande mig i det, der i denne tillægsbetænkning måtte være imellem — undskyld, ikke regeringen, men venstre og andre af de partier, der var med her. Det vil bare undre mig noget — hvis jeg må slutte med den bemærkning — hvis fremskridtspartiet har accepteret uden sikkerhed for indflydelse. Man vedtager, går med til afgifter, og så kan man jo forestille sig den situation, at der er dele af de foreslåede besparelser, man ikke kan gennemføre; så har man altså ingen indflydelse på, hvad der skal sættes i stedet, og man kunne forestille sig, at det, man ville sætte i stedet, var. f. eks. et øget beløb, som blev skubbet over til kommunerne. Det vil sige for den enkelte borger dobbeltkonfekt. Men som sagt, jeg skal ikke yderligere blande mig.

Men det, der står fast for os andre, når vi diskuterer disse ting, er altså, at man har sat sig den opgave, at man skal nedsætte

[Kjeld Olesen.]

indkomstskatten med 10 mia kr. De 5 mia kr. skal klares gennem besparelser, der for langt de fleste beløbs vedkommende ikke er egentlige besparelser. Jeg lagde mærke til, at statsministeren gik uden om mine bemærkninger, hvor jeg påpegede, at det var på det ene punkt efter det andet afgifter, man lagde på borgerne, og ikke besparelser, og endelig for den sidste halvdels vedkommende var det moms. Jeg tror, det ville være ganske befriende, om man her før sommerferien fik sagt tingene, som de virkelig ligger, nemlig at den direkte beskatning skal ned — det er vi praktisk taget alle enige om — at man indtil nu har kunnet pege på visse moderate egentlige besparelser, men at der først og fremmest i forslagene er disse øgede afgifter og udskydelser, og hvis regeringens forslag så skal igennem, kan finansministeren lige så godt med det samme sige, at så kommer vi ikke uden om en momsforhøjelse.

Så vil jeg også sige en tak og en velment tak til regeringen for de bemærkninger, statsministeren kom med omkring Grækenland. De var befriende at høre, fordi der ligesom lå en lille smule tvivl i hvert fald. Bemærkningerne savnede intet i klarhed; en tak til regeringen.

Der har også været drøftet Chile. Jeg må sige, at jeg bortset fra de mere, skal vi sige hjemlige organisatoriske problemer, som hr. Gert Petersen rejste, er enig i meget af det, der har været sagt. Det er således, at Arbejderbevægelsens Solidaritetsfond, som jo er en organisation, der står os ret nær, allerede har ydet betydelige beløb til forfulgte bevægelser og personer, og den 26. juni skal der her i København afholdes en international Chilekommission, som vi er med til at arrangere, og som skal hjælpe de politikere, der nu skal for militærretten i Chile.

Jeg vil gerne tilslutte mig de bemærkninger, der er kommet til regeringen om, at man, hvor der er mulighed for det, på en sådan måde, at det har størst effekt, er med til at fordømme det, der for øjeblikket sker i

landet så langt herfra. Jeg er enig med hr. Gert Petersen i, at er der noget, man tager hensyn til — det har vi jo nogle erfaringer for, også når det drejer sig om Grækenland, selv om resultaterne ikke er tilfredsstillende nok — så er det, når opinionen i verden beskæftiger sig med et sådant lands interne forhold.

Så en enkelt bemærkning til hr. Knud Jespersen, der jo, efterhånden som tiden går, bliver mere og mere gavmild med fraserne. Jeg synes, det er på sin plads ved denne afslutningsdebat at konstatere, at vi fra kommunisterne i de måneder, de har været her, har set, jeg var lige ved at sige det gammelkendte eksempel på en demonstrationspolitik, der, hvis den blev virkeliggjort, ville være med til at forøge landets økonomiske problemer og dermed være med til at øge den arbejdsløshed, som allerede nu er et problem nok.

Når det drejer sig om dagsordensforslaget, vil også jeg sige, at her er brugt megen tænkning og megen udspekulerthed på at formulere det. Det kan ikke være kommunisterne ubekendt, at det beskæftigelsespapir, som bl. a. var socialdemokratiets betingelse for at gå med til forliget, blandt mange andre beskæftigelsespunkter indeholder et afsnit, der taler om, at man skal fremskynde afviklingen af bygge- og anlægsstoppet inden for det kommunale område. Det er da klart, at socialdemokratiet holder en aftale, vi har indgået.

Jeg lagde mærke til statsministerens bemærkninger og vil føje én ting til. Det undrer mig egentlig, at det er kommunisterne, der kommer med et forslag om en dagsorden, der siger, at man uden videre skal ophæve bygge- og anlægsstoppet. Er der noget, der kan være med til at sikre beskæftigelsen og i hvert fald være med til, at det hele ikke løber løbsk, så er det, at vi har tilstrækkeligt med reguleringsinstrumenter. Hvis man bare sagde: vi ophæver det, ville tingene meget hurtigt kunne løbe løbsk. Jeg tror, at det rigtige naturligvis må være, at man har instrumentet og, under hensyn til

[Kjeld Olesen.]

at beskæftigelsen hele tiden skal være så stor som muligt, anvender dette instrument.

Mine sidste bemærkninger skal være til statsministeren. Det er rigtigt, at en ordfører, som jeg udmærket kender fra en åbningsdebat, talte om stædighed og stivhed. Det er også rigtigt, at vistnok den samme ordfører i dag har talt om ledeløshed, og det kan lyde, som om der er en vældig modsætning — det er der naturligvis. Men logikken er der, når man ser, hvordan udviklingen i øvrigt har været, for det, der begrundede bemærkningen i sin tid, var jo, at en regering på 22 mandater stillede op med en lang række venstreforslag, overhovedet ikke havde taget hensyn til den historisk nye situation, vi stod over for. Når det drejer sig om de erfaringer, vi senere har kunnet drage, må vi jo nok sige, at det er berettiget i dag at tale om siksakkurs.

Jeg lyttede med megen interesse til de sidste bemærkninger, statsministeren kom med. Vi har i den forgangne samling løst nogle problemer, og nogle af dem har vi løst i fællesskab. Men vi skal bare gøre os klart, at løsningerne langt fra er tilstrækkelige. Jeg er ikke uenig med de bemærkninger, som bl. a. hr. Morten Lange kom med om, at vi står over for en af de mest alvorlige økonomiske situationer i mange, mange år, når vi kommer hen til efteråret.

Undskyld, jeg må sige det: jeg finder, at statsministerens bemærkninger her før bar præg af en fortrøstning, der grænser til en sorgløshed, som slet ikke står i rimeligt forhold til disse alvorlige økonomiske situationer. Når det drejer sig om, hvad regeringen vil stille op, har vi ikke hørt meget; vi må jo håbe, at vi hører noget i løbet af sommeren. Jeg læste et interview med statsministeren i Børsen for nogle uger siden, hvor statsministeren nærmest sagde: vi har i og for sig ikke nogen konstruktive eller egentlige forslag at lægge frem; nu må vi håbe, at arbejdsmarkedets parter forstår deres ansvar; stort mere var det ikke. Vi har i hvert fald ikke hørt noget fra regeringen, der står i rimeligt forhold til denne alvorlige situation, og det er det, der får vor tiltro til regeringens formåen til hastigt at svinde.

Inden jeg svinder ned, vil jeg skynde mig at sige, at også vi anbefaler at stemme for forslaget til tillægsbevillingslov.

(Kort bemærkning),

Kaj Hansen (DKP):

Jeg forstår ikke, at hr. Kjeld Olesen undrer sig så meget over, at kommunisterne har stillet forslag om ophævelse af anlægs- og byggestopet. Det er absolut ikke af taktiske grunde, det er jo et krav, som deles af vide krede i arbejderklassen, også i hr. Kjeld Olesens eget parti, også af folketingsmedlemmer i denne sal, der tilhører hr. Kjeld Olesens parti.

For ca. en uge siden havde den tidligere arbejdsminister, hr. Erling Dinesen, en kommentar i Fyens Stiftstidende om beskæftigelsessituationen, hvor han skrev: Nu må man ophæve anlægs- og byggestopet, der er ikke brug for det mere.

Jeg tror, hr. Kjeld Olesen skulle se at komme på linje med hr. Erling Dinesen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er for at få klarhed på et specielt punkt, at jeg tager ordet. Hr. Kjeld Olesen ville gerne udfritte regeringen med hensyn til dens holdning til en momsforhøjelse til januar. Det føler jeg ingen trang til, for jeg er helt sikker på, hvordan regeringens holdning er dér, men jeg føler en meget stærk trang til at udfritte hr. Kjeld Olesen om socialdemokratiets holdning til en momsforhøjelse til januar.

Jeg mindes med glæde en diskussion, vi havde i den socialdemokratiske gruppe, kort før den beklagelige udvikling fandt sted, og dér ved jeg der var stor forståelse for, at det var nødvendigt for at fremtvinge en lettelse i den direkte skat at få momsforhøjelsen igennem. Jeg tror endda, der var et medlem af den socialdemokratiske gruppe, der fik sagt det under valgkampen, og det var jo ikke så godt.

Jeg vil gerne høre, om vi her kunne få klarhed på — for det betyder meget for den kommende tids forhandlinger — : kan man vente støtte fra socialdemokratisk side til en forhøjelse af moms fra 15 til 20 pct.?

Lindholt (FP):

Statsministeren kunne have sparet sine statistiske undersøgelser: Jeg sagde ikke, at man i denne samling havde fået fremsat flere lovforslag end i andre samlinger. Der lå

[Lindholt.]

den relation deri — og det håber jeg tingets øvrige medlemmer har forstået — at der netop aldrig er fremsat så mange lovforslag for så mange nye medlemmer, og det er jo en kendsgerning.

Så er det blevet sagt, at det er overflødig kommunistisk taktik at fremsætte et dagsordensforslag som det, kommunisterne har fremsat. Ja vel, det er da muligt, men det skal i hvert fald ikke forhindre fremskridtspartiet i at foretage en saglig vurdering af det forslag, der er kommet. Og dér kan vi i det hele henholde os til det, vi har sagt ved førstebehandlingen af forslag til beslutning vedrørende bygge- og anlægsstoppet, hvoraf fremgik, at vi ville stemme for ophævelsen af bygge- og anlægsstoppet, lige så vel som vi ville stemme for alle de love og forslag, der kommer, som kan begrænse restriktionerne i dette land. Vi mener, at vi må vise så megen tillid til kommunalbestyrelserne, at vi kan være sikre på, at de ikke ødelægger landets økonomi med overflødige råd- huse og biblioteker o. lign., og derfor formoder jeg — vi har ikke haft nogen diskussion i gruppen — at fremskridtspartiet vil stemme for det kommunistiske dagsordensforslag.

Fremskridtspartiets folketingsmænd og vælgere er efterhånden blevet vant til lidt af hvert fra vore politiske modstandere. Jeg skal blot henvise til de bemærkninger, der faldt på grundlovsmøderne fra hr. Anker Jørgensen og hr. Hilmar Baunsgaard. Men det er i hvert fald en nyhed for mig, at man nu skal bringe, hvad jeg godt vil kalde sølet ind i dette ting, og at det skal indbringes af hr. Niels Helveg Petersen.

Jeg synes nærmest, hr. Niels Helveg Petersens udtalelser kan karakteriseres som en ondskabsfuldhed, og jeg skal advare hr. Niels Helveg Petersen mod at fortsætte med at betræde den vej, han er slået ind på, det kan give et alvorligt bagslag. Og må jeg lige gøre opmærksom på, at man vasker ikke det radikale venstre rent ved at sværte fremskridtspartiet. Husk, hvad der skete den 4. december 1973. Der kan komme en ny 4. december.

Med hensyn til bemærkningerne om forholdene i Grækenland og Chile, som jo blev stærkt fremdraget her i tinget, vil jeg gerne henstille til udenrigsministeren, at han i

modsætning til sin forgænger gør sig klart, hvilken beskedne rolle Danmark spiller på den internationale arena. Jeg tror, en vis tilbageholdenhed vil være på sin plads.

Hr. Christophersen kunne efterlade det indtryk, at med den strøm af love, der er kommet, er alt godt, og han kom ind på de 3 forlig — ja, nu ved jeg jo ikke, om vi er med i et forlig, eller hvordan det er; efter normal opfattelse, i hvert fald for en jurist, mente vi jo, vi var med i et forlig med regeringen; det kan jeg nu forstå at vi ikke er længere, men det er måske ud fra mere teologiske betragtninger. Men for den sags skyld er vi i og for sig helt ligeglade. Jeg tror, der sker det til efteråret, at finansministeren træder frem på talerstolen og meddeler folketinget, at nu er der desværre sket en yderligere foryrring i vort lands økonomi, og vi vil derfor ikke være i stand til at gennemføre de besparelser, som vi ikke har indgået forlig med fremskridtspartiet om, det må vi desværre droppe, og vi kan selvfølgelig under ingen omstændigheder, hvis man ellers vil betragte mig som en ansvarlig finansminister, gå med til skattelettelse af nogen art fra den 1. januar 1975.

Forlig eller ikke-forlig, det er ikke sagen for os, det afgørende var selvfølgelig, at man fik gennemført de besparelser, der skulle til på de offentlige budgetter, således at man kunne få gennemført ordentlige skattelettelser. Det er det, der er sagen.

Jeg kom lidt væk fra hr. Christophersen, som jo svang sig op på de glade højder over alt, hvad der var nået af venstre, og det er jo rigtigt, der er kommet en masse nye bestemmelser og love. Det har været så galt, at man end ikke længere havde plads til dagsordenerne herude i ophængsskabene, for at vi kunne komme hjem på ferie. Hvis man i stedet for at bruge kræfterne på disse mange love og bestemmelser havde koncentreret sig om det væsentlige, som var at forhindre en truende arbejdsløshed, forhindre inflationens fortsatte vækst og sørge for, at valutaunderskuddet kunne komme ud af verden, ja, så kunne man sige, der havde været noget godt. Jeg tror, det er på tide, at hr. Christophersen og venstre vender tilbage fra de glade tinder.

Jeg er ganske enig i det, der blev sagt af hr. Morten Lange om den økonomiske situation. Der er intet opnået ud over, at man har

[Lindholt.]

flyttet en lille smule rundt på skakbrikkerne; og når vi fra fremskridtspartiet har været med hertil, var det i håbet om, at man netop kunne få gennemført de besparelser på de offentlige budgetter, som skal til.

Der er en enkelt ting, som jeg gerne vil fremdrage, og som måske kunne illustrere den — hvad skal vi sige — mistillid, vi må have til regeringens evne og vilje til at gennemføre en virkelig økonomisk sanering i dette land; det er spørgsmålet om udflytningen af vejdirektoratet til Skanderborg. Der ligger et tilbud, hvorefter hele komplekset kunne flyttes ud i nærheden af Tåstrup, og derved kunne man spare 10-15 mill. kr. Det synes man ikke det er ulejligheden værd at overveje; i stedet for skal det hele blot flyttes over til Jylland. Det er en højst ejendommelig fremgangsmåde, som i hvert fald ikke finder anvendelse i private virksomheder. Men hvad, vi skal jo også hjem på ferie nu.

Ja, det er en meget mærkelig regering, det kan nok siges. Det er fantastisk, at den stadig væk eksisterer, når man tager i betragtning det lidet, den egentlig har udrettet.

Jeg tror, man kan sammenligne regeringen med himlens fugle og markens dyr. Den sår ikke, den høster ikke, og alligevel forbliver den i live.

Christophersen (V):

Jeg skal kun gøre et par enkelte bemærkninger. Først vil jeg sige til hr. Kjeld Olesen, at det undrer mig lidt, at han kan anvende den vending, at venstre og regeringen med en fortrøstning, der grænser til sorgløshed, skulle imødesee de kommende måneders økonomiske udvikling. Det må være gået forbi hr. Kjeld Olesen, at jeg i mit indlæg, ligesom statsministeren senere i sit, tværtimod understregede, at vi i de kommende måneder vil blive stillet i en uhyre vanskelig økonomisk situation, som vil kræve, at vi arbejder videre med den økonomiske saneringspolitik; jeg understregede endda, at vi befandt os ved starten hertil. Så der er ikke nogen uenighed mellem hr. Kjeld Olesen og venstre i vurderingen af de krav og de udfordringer, vi er stillet over for. Lad os håbe, at der heller ikke bliver uoverensstemmelser om, hvilke midler der så bør anvendes.

Til hr. Lindholt vil jeg blot sige, at hr.

Lindholt kan være ganske fortrøstningsfuld: når venstre har forpligtet sig på besparelser af en samlet størrelsesorden på 5 mia. kr., står vi naturligvis ved det, på samme måde som regeringen og venstre naturligvis står ved det forslag til en indkomstskattereform; der er fremlagt.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Ib Nørlund. Jeg skal ikke kritisere eller blande mig i, at der blandt de unge er mange, der interesserer sig for marxistiske studier. Det er deres sag. Og den uenighed, der kunne være mellem dem og mig om de rette samfundsteorier og den rette vej at bringe samfundet fremad, er en ideologisk diskussion, som vi byder velkommen, og som vi ikke er bange for at føre.

Hvad der undrer mig — og det var det, jeg fremhævede — er, at denne interesse hos de unge for marxisme giver sig udslag i en tilslutning til et parti, der som Danmarks kommunistiske parti er et autoritært parti, ideologisk, organisatorisk og i sin holdning til udenrigspolitikken. Det er det, der undrer mig, og det er sådan set det, jeg finder slående i den udvikling, der er sket i de senere år.

Dernæst vil jeg gøre nogle bemærkninger til statsministeren, som jo ikke for ingenting er tidligere skolemand. Jeg måtte finde mig i nogle tilrettevisninger. Jeg forstod, at mine danske stile på det sidste ikke helt havde levet op til statsministerens forventninger, og i dag havde jeg endda tilladt mig at kritisere en aftale med fremskridtspartiet, for der forelå aldeles ikke nogen aftale, det var 5 partier, som var blevet enige om noget. Jeg kan ærligt talt ikke rigtig tage alvorligt, at der pludselig skulle være blevet en forskel mellem venstre og regeringen.

Men så sagde statsministeren videre: der er ingen aftale, for det, der er tale om, er jo, at det er regeringens egne forslag om besparelser på 5 mia. kr. og om nedsættelse af statsindkomstskatten med et stort beløb, det er regeringens egne forslag, og derfor er der ingen aftale.

Jeg erkender lige ud, at de forslag, som er omtalt i tillægsbetænkningen, er regeringens egne forslag. Men det springende punkt er for det første, at hvis det nu under forhandlingerne viser sig i sommerens løb, at der

[Niels Helveg Petersen.]

ikke er et bredt flertal, det ønskelige brede flertal, om besparelserne, om skatteomlægningen og om momsforhøjelsen, så er regeringen dog bundet, så har den ikke den bevægelsesfrihed i forhold til sine egne forslag, som den under andre omstændigheder har, og som den jo ved forskellige lejligheder har vist at den vidste at udnytte, således at der kunne indgås aftaler. Den bevægelsesfrihed i forhold til sine egne forslag har regeringen ikke.

Det andet punkt er, at der jo direkte i aftalen står, at partierne er enige om, at et eventuelt bortfald af noget punkt i regeringens spareplan betyder, at partierne, de 5, sætter sig til forhandling om andre besparelser.

Det er også et springende punkt, fordi det jo kan opfattes sådan — og muligvis også betyde — at i disse forhandlinger er der 5 partier, der skal sidde for sig og blive enige, og også, at det ikke bliver udelukket at føre disse forhandlinger på et bredere grundlag.

Det er altså heri, min forsyndelse ligger, at jeg har opfattet disse udtryk i tillægsbetænkningen som en aftale, og det må det for enhver naturlig læsning af teksten også være.

Det, jeg fremhævede, var, at hermed havde man gjort opgaven i sommerens løb vanskeligere, end den ellers ville være. Men jeg føjede til, at dette på ingen måde afsvækker vore ønsker om at være med til at nå et resultat og et godt resultat og et resultat i en meget bred politisk enighed. Det var et hovedpunkt i det, jeg sagde, at hvad vi har brug for økonomisk og politisk for at genskabe tilliden i Danmark, er netop en serie af brede forlig som dem, vi har oplevet med boligforliget. Vi vil ikke svække vore anstrengelser på grund af det, jeg opfatter som aftalen, det understregede jeg meget stærkt.

Lad mig til sidst sige, at jeg deler andre taleres bekymring for den økonomiske situation i løbet af efteråret og det næste halve år. Jeg tror, at det vigtigste overhovedet, hvis vi skal klare de kommende politiske og økonomiske opgaver, er at skabe en bred politisk samling om deres løsning. Ellers får Dagens Nyheter for alvor ret. Så siger jeg: stakkels Danmark.

(Kort bemærkning).

Ib Nørlund (DKP):

Må jeg lige sige til hr. Niels Helveg Petersen, at når folk og unge vender sig imod det nuværende samfund og ud fra socialistiske og marxistiske ideer tilslutter sig Danmarks kommunistiske parti, er det, fordi de lader handling følge på tanke. Danmarks kommunistiske parti er både i ideologisk og organisatorisk og udenrigspolitisk henseende et demokratisk parti, det er også et handlekraftigt parti og et målbevidst parti, som bygger netop på marxismen og leninismen. Og det er det, der gør, at den tilslutning opnås.

Må jeg lige tilføje en bemærkning til hr. Lindholt, for mystikken omkring dette, om det sorte forlig er et forlig eller ikke, bliver da mere og mere mærkværdig. Nu siger man fra fremskridtspartiets side, at man troede, det var et forlig, men at man egentlig er ligeglad med det, og at man egentlig ikke regner med, at det bliver overholdt. Hvad er så fremskridtspartiets mening med at indgå aftaler? Og så siger man, at det er en fantastisk regering, og det er mærkeligt, at den eksisterer. Men det var jo netop på den måde, man sørgede for, at den fortsat eksisterer.

Morten Lange (SF):

Det bekymrer os, når statsministeren, der sikkert er en god teolog, bevæger sig ind i de botaniske områder. Hårde bananer er umodne stadier af blødt bær, og det er jo ikke nogen særlig smigrende karakteristik. Jeg tror heller ikke, jeg har brugt den om statsministeren.

Derimod har jeg karakteriseret den politik, statsministeren har ført. Jeg har sagt, at venstre-regeringen ikke har været særlig kreativ, hvad angår en konstruktiv lovgivning. Jeg gennemgik bogstavelig talt alt, hvad den har lavet, og ud over det økonomiske felt, som er meget væsentligt, det indrømmer jeg beredvilligt, har vi jo mange lovgivningsområder.

Statsministeren nævnte bistanndsloven, der som bekendt er arvegods, og det er godt, man forvalter arvegods, det kan man ikke bebrejde nogen, men statsministeren vil vel næppe påstå, at det er en virkelig frugt af venstre-regeringens konstruktive tankegang.

[Morten Langa.]

Og det var bare det, jeg i al beskedenhed sagde: at vi har set meget lidt, der gav venstregeringen profil ud over disse økonomiske lovforslag inklusive boligforslagene, som jeg tror jeg karakteriserede. Det knytter for øvrigt meget udmærket an. I de boligforslag, som er blevet vedtaget, får man svært ved at finde en eneste virkelig tydelig venstreidé. Boliglovgivningen, som man nu har under udarbejdelse, består af en række nogenlunde hæderlige ideer, som er tilsat en frygtelig masse vand. Vandet er venstres ideerne er blevet udvandede, og derigennem har man altså skabt et flertal for den, som også indeholder regeringen. Hvis man vender tilbage til, hvorledes situationen var, sidst vi snakkede om denne sag, vil man opdage, at denne beskrivelse er pinligt korrekt, så jeg synes, det kommer ganske glimrende ind i spørgsmålet om denne venstregerings konstruktive indsats, som viser dens egen profil. Den har ingen, og det er skam dårligt, for det skal man have, hvis man skal drive en konstruktiv politik.

Det er da egentlig også ganske karakteristisk, at statsministeren nøjedes med at diskutere denne, om jeg så må sige præambel i min tale. Det, jeg gjorde, var naturligvis at prøve på at analysere regeringens økonomiske politik og sige, at den slog ikke til over for den inflationstrussel, som anerkendes i alle lande i Europa, og at vi bare er i den bekymrende situation, at bølgen nok er højest her. Der er intet stof i det, der foreligger, til en virkelig imødegåelse af inflationen, og der er altså først og fremmest ikke noget hold i regeringens spareplan. Den har et meget bekymrende sigte, den passer glimrende sammen med regeringens såkaldte skattelettelsesplan, idet den blot vil lægge skatten på en lidt anden måde. Kort sagt, vi har ikke et sådant oplæg, så det økonomisk set bare giver et perspektiv om at frelse dette land, selv på borgerlige vilkår, fra den inflation, vi er ude i.

Jeg må indrømme, at statsministerens svar til mig var i virkeligheden særdeles magert, og derved bliver det. Jeg går ud fra, vi ikke får det bedre i dag, men jeg er meget spændt på at se, hvad statsministeren tvunget af den hårde nød bliver nødt til at servere, når vi kommer til september. Det er næppe det, der er profeteret, men nu får vi

jo se. Måske venstre i virkeligheden føler sig lidt som en derangeret chauffør på en bil, der ramler ned ad bakken, og er tilfreds med, at han bliver siddende ved rattet, selv om det for længst er holdt op med at bevæge hjulene. Man har somme tider fornemmelsen af, at det er glæden over at sidde ved rattet, der gør, at man bliver siddende dér. Hjulene bevæger sig i hvert fald væsentligst nedad imod afgrunden med betydelig hastighed, og man har indtrykket af, at styreevnen har svigtet. Det kan vi formodentlig ikke komme længere med i dag, for regeringen vil jo ikke finde på nogle nye og geniale ideer, inden vi skilles på sommerferie. Det var derfor, jeg sagde, at regeringen skulle da også have sin tænkepause, og jeg venter ikke, at vi får brev om, at de vil se os igen om en uges tid for at gøre noget ved det. Men vi mødes igen, der kommer nye forslag, og så skal jeg gerne læse et par ting af det, jeg har sagt i dag, op, og se, om det ikke kommer til at slå til. Det skal det nok.

Hvad angår det kommunistiske dagsordensforslag, fik jeg altså over samme tema en slags svar fra statsministeren: at han også havde tænkt sig, at sådan langsomt hen ad vejen skulle vi få disse restriktioner ophævet. Jeg vil gerne dertil bemærke, at jeg synes, den præcisering, det kommunistiske dagsordensforslag giver, nok er noget mere bestemt, og jeg ser sådan på det rent sagligt, at skal det have nogen effekt at ophæve bygge- og anlægsstoppet, så der virkelig kommer noget i gang inden oktober, så skal det faktisk ophæves en gros og nu. Det er sagt, at det er rart at beholde resterne af det som en slags styringselement, men min opfattelse er, at den tid er forbi. Det er jævnt hen sådan, at den ophævelse bør ske nu, og derfor kan vi stemme for det kommunistiske forslag, omendskønt jeg tror, at nøden vil drive regeringen til at acceptere det meste af dets indhold, hvis ikke de andre ting, jeg sagde om regeringen, skal slå til, og det sagde statsministeren jo, at det skulle de ikke, så det er altså igen en af de ting, vi skal måle, når vi ses til september.

Holder regeringen sit løfte om den fulde beskæftigelse, så kunne vi lade være med at stemme for det kommunistiske forslag. For god ordens skyld vil vi gøre det ud fra den regel, der gælder i dette folketing, at de

[Morten Lange.]

mest marginale partier har en særlig frihed til at stille dagsordensforslag, som måske ikke er de allermest nødvendige, og vi fra vor side stemmer for dem, hvis de har et rimeligt indhold.

Så meget om dagsordensforslaget, som vi altså vil stemme for, nu da det er stillet; så kan det da gælde som en udfordring til statsministeren om at skynde sig.

Knud Jespersen (DKP):

Først et par bemærkninger om det af os stillede og motiverede dagsordensforslag. Jeg forstår på det hele, på hvilke niveauer man fører diskussioner, når man synes, at det, vi har skrevet her, er udtryk for genial tænkning. Der står 26 sammenhængende ord, og de er stillet ret så konkret op. Jeg vil slet ikke påstå, at det er genial tænkning, det er heller ikke taktisk tænkning, men det er en simpel ting, som er en nødvendig forudsætning for at få fornuftig gang i beskæftigelsen.

Når statsministeren siger, at det er et stykke taktik, der lige er lagt frem nu, så har statsministeren en alt for kort hukommelse. Vi fremlagde det i januar måned. Vi har peget på det gang på gang, fordi vi er totalt enige med byggefagene og med alle sagkyndige, jeg understreger sagkyndige, i, at man bør ophæve dette bygge- og anlægsstop.

Hr. Kjeld Olesen siger videre i forbindelse med vores dagsorden, at den er inderligt overflødig, det er en demonstration, og vi har skrevet under på, siger hr. Kjeld Olesen, at vi vil fremskynde afviklingen af bygge- og anlægsstoppet; de to ting harmonerer med hinanden. Og så siger hr. Kjeld Olesen: men i øvrigt skal man bevare reguleringsinstrumentet. Ja, så kan man da ikke forstå det på anden måde, end at det mere og mere bliver en dialog med hr. Kjeld Olesen, fort af hr. Kjeld Olesen og på standpunkter, hvor hr. Kjeld Olesen ligesom ikke rigtig har greb om tingene. Når vi har sagt nogle hårde ord om socialdemokratiets vilje til at gå ind på forlig, hænger det sammen med, at hvis socialdemokratiet ville, så kunne vi i dag få bekræftet i folketinget, at bygge- og anlægsstoppet ikke skal afvikles eller fremskyndes afviklet, men det skal ophæves nu. Det er et stort ansvar, socialdemokratiet

påtager sig, men så kan man selvfølgelig glæde sig over, at man har reguleringsinstrumentet. Det havde nu nok været lidt bedre at kigge på kendsgængerne.

Jeg vil ikke sige mange ord om den debat, der har været. Jeg synes, at både statsministerens bemærkninger og øvrige ordføreres bærer præg af, at man forsøger ligesom at lave det ene forlig efter det andet også i sådanne lukkede områder, at man får en 3-4 forskellige folketing. Så slipper man jo let over tingene ved ligesom ikke at gå i detaljer her i folketingssalen. Først det firkanterede forlig. Da var det en form for folketingsvirksomhed. Dernæst det sorte kabinet, en anden form, og nu har vi altså et sekskantet forlig. Bevares, tingene er lagt frem, og så kan man bare sige ja eller nej til dem. Vi for vores vedkommende sagde nej. Men så må man finde sig i, at der er nogen, der har så megen respekt for folkestyret, at vi synes, det er rimeligt, at man også for åbent tæppe diskuterer tingene. Jeg konstaterer, at den dokumentation, vi har givet, bekræfter også her i dag mine første bemærkninger om den økonomiske politik, om dens fejle virkninger for almindelige mennesker og om konsekvensen af at overføre mere magt til dem, der i forvejen har for megen magt, at den har statsministeren frivilligt eller ufri-villigt bekræftet. Det er jeg ikke så for-bavsset over, fordi det er simpelt hen kendsgængerne, og disse kendsgængerne kan man ikke så let slippe uden om.

Jeg må også lige føje til, at selv om vi ved, det er penge, der er brugt, som vi skal stemme om om lidt, så vil i konsekvens af vores holdning til de militære udgifter, vores holdning under anden behandling, under finansloven og overhovedet være den, at vi må stemme imod. Vi synes, det er helt urimeligt på mange måder, at man optræder, som man har gjort. Det seneste, som vi har diskuteret meget under forligene, var også denne bevilling på de 600 mill. kr. til kampvogne. Det har ikke været en diskussion, der har vist noget perspektiv. Man har prøvet på at forklare det guddommelige, der findes i dette boligforlig. Denne diskussion får vi jo op til september. Man har prøvet at forklare os, der kritiserer den økonomiske politik og peger på en anden retning, at vi havde taget fejl. Denne diskussion tvinger selve livet os til at tage op igen, og indtil nu har det væ-

[Knud Jespersen.]

ret sådan fra forlig til forlig, at det er os, der har stået på kendsgerningernes og sandhedens grundlag, og jeg vil tro, det vil komme til at gentage sig.

Poul Westergaard (DR):

Hr. Kjeld Olesen gjorde nogle kritiske bemærkninger til det spareforslag, som ligger til grund for regeringens planer om skattelettelser næste år. Jeg kunne naturligvis også komme med nogle tilsvarende kritiske bemærkninger, men jeg forstod på hr. Christophersen, at venstre i de forestående spareforhandlinger står helt frit og åbent over for, hvordan besparelserne skal gennemføres. Det bekræftede statsministeren senere, så jeg foretrækker da, at man lader kritikken ligge, og at man giver forhandlingerne en chance for at skabe et fornuftigt resultat.

Men det, jeg så i øvrigt hæftede mig ved i den forbindelse, var, at hr. Kjeld Olesen og socialdemokratiet også ønsker en lettelse i den direkte beskatning for mellemindkomsterne. Vi skal have trækprocenterne ned, siger hr. Kjeld Olesen. Det synes jeg da også lyder rigtigt, men hvorfor skal det indtil videre være en hemmelighed, hvor socialdemokratiet vil skaffe penge fra til skattelettelser? Jeg tror, det kunne være interessant, hvis vi måske kunne få lidt at vide om det, men hvis det er et bidrag, som man vil gemme til sparerunden her i sommer, ja, så er det også i orden.

Så er der lige dette kommunistiske dagsordensforslag. Jeg tror ikke, den slags taktiske manøvrer, som dagsordensinstituttet undertiden bruges til, gavner dette tings omdømme. Når vi nu får at vide af hr. Kaj Larsen, at kommunisterne har siddet og studeret dagbladene for at finde ud af, om en socialdemokrat har skrevet noget, som kommunisterne kan stille dagsordensforslag om for at få en lille fjer i hatten, inden de tager på sommerferie, så melder jeg i hvert fald rent personlig fra, ganske særligt når statsministeren nu kan tilkendegive, at andre har taget dette problem op. Jeg ved ikke, om andre af min gruppe vil stemme for dette dagsordensforslag. Vi er ikke meget uenige i dets indhold. Vi har faktisk ikke fundet anledning til at holde et særligt gruppemøde derom.

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Hr. Erhard Jakobsen stillede mig et konkret spørgsmål, og jeg vil gerne give et svar til hr. Erhard Jakobsen. Han spurgte, hvordan og hvorledes socialdemokratiet stillede sig til en momsforhøjelse, og antydede, at der tidligere overhovedet ikke havde været noget rigtig fremme om denne stilling.

Jeg vil da gerne sige, hvordan det forholder sig. Det ligger sådan, at vi naturligvis for det første holder fast ved, at der er et behov for, at vi får nedsat trækprocenterne, det, som hr. Poul Westergaard også var inde på. Vi ved for det andet, at en sådan nedsættelse i en vis udstrækning kan klares ved øgede indtægter til staten eller ved besparelser på de offentlige udgifter. Jeg har tidligere i dag sagt, at vi er parat til at finde yderligere besparelser på de offentlige udgifter, men vi accepterer ikke forslag som det med 15 kr. pr. lægebesøg eller beskatning af børnetilskud eller andre ting, der ikke har med besparelser at gøre.

Så siger vi, at vi også vil have som forudsætning, at arbejdsfri indtægter i større udstrækning skal frem til beskatning. Vi har selv presset på med nulindkomster. Vi kan pege på kapitalvindingsafgift. Vi har selv stillet forslag om kuponskat. Hvis disse områder skulle vise sig ikke at være tilstrækkelige, siger vi, at så er vi parat til at tage også en nødvendig momsforhøjelse, forudsat igen, at dette bliver fulgt op af nødvendige sociale kompensationer, men vi vil ikke her lægge os på nogen fast procent, og vi vil ikke uden videre sige, at vi er enige med regeringen i dens beløb for nedsættelse eller proportionalstræk, men princippet er, som jeg her har sagt.

Ole Espersen (S):

Når jeg tillader mig at forlænge debatten en lille smule, er det, fordi jeg var lidt skuffet over statsministerens svar på de spørgsmål, der er rejst omkring Chile. Det er naturligt, at de hjemlige, økonomiske problemer, som er store, optager os meget. Det er naturligt, at de internationale økonomiske problemer også gør det. Men man er nødt til også, selv i en sådan situation, at se på de mere langtrækkende aspekter. Det glædede mig derfor, at adskillige ordførere beskæf-

[Ole Espersen.]

tigede sig med Chile og den fascisme, der har udviklet sig dér. Det er et spørgsmål om demokratiets beståen eller ej, og det kan det blive i langt større egne end netop Chile.

Jeg husker statsministeren i Grækenlandssagen, som ganske vist blev rejst af den socialdemokratiske regering, men hvor statsministeren dog særdeles loyalt og effektivt støttede sagen i sin egenskab af udenrigsminister. Derfor forekommer det mig, at man måske, som jeg sagde, kan være en lille smule skuffet over, at der ikke er blot en lille antydning af aktiv støtte til demokratiets indførelse i Chile.

Når jeg siger det her ved denne lejlighed, er jeg nødt til at kombinere det med en ganske kort beskrivelse af det, der foregår i Chile. Der er tale om ikke blot rygter om tortur eller anden umenneskelig behandling. Alle informerede personer, man taler med, det være sig diplomater, journalister, politikere fra alle partier, er enige om, at det, der foregår, er uden sidestykke. Det er således, at den katolske kirkes kardinal Henriques og landets 8 biskopper formelt og officielt har protesteret over for de metoder, som juntaen anvender.

Juntaens hensigt er simpelt hen den tolt at ødelægge det politiske liv, hvad enten det drejer sig om højreorienterede, midterpartier eller venstrepartier. Chile skal — og det er også juntaens erklærede mål — styres på et sagligt, militaristisk grundlag. Der er ikke tale om, at man for et kort stykke tid vil sætte demokratiet ud af kraft og derefter tillade det igen. Der er tale om helt anderledes langsigtede planer. Og der er tale om en tendens, som meget vel kan brede sig. Argentina er det land, som for tiden er mest udsat. Dér kan man vente noget lignende, hvad dag det skal være. Derfor bør alle, der har en demokratisk mulighed for det, medvirke til, at det; der sker, ikke breder sig, og medvirke til, at de, der er direkte udsat for et sådant styre, befries for det.

Det er derfor en glæde, at det er muligt i Danmark at arrangere en session for den

internationale undersøgelseskommission, som netop skal prøve at gøre offentligheden bekendt med disse forhold. Der er i dag skrevet til lederne af de politiske partier om at støtte denne session moralsk eller på anden måde, for at det bliver klart, at brede dele af Danmark står bag fordømmelsen. Og det er vigtigt at gøre det. Når man skal være fair over for juntaen, må man nemlig indrømme, at der er sket forbedringer på visse områder. Fangelejrforholdene er ikke så slemme, som de har været, de er adskillige steder ganske gode. Alle, der kender forholdene, siger, at det skyldes den internationale opinions pression. Det er ikke nok at holde sessioner, det er ikke nok at tage afstand i ord og fordømme det, man må prøve at finde ud af, om der ikke er noget konkret at gøre.

Dér er situationen vanskeligere, end den var i Grækenlandssagen, for vi har ikke nogen konvention med Chile, vi kan bruge. Vi har ikke nogle fine, autoriserede juridiske virkemidler, men så må vi bruge de andre. Og det er protester, det er henstillinger, det er kontakt med de lande, der måske kan øve større indflydelse på Chile, end vi kan, og det er kontakt og henvendelser til de internationale organisationer, der spiller en rolle i denne forbindelse.

Derfor må det bekymre os, hvis det nogen sinde ville kunne siges om os, at vi ikke har gjort andet end at bruge ord. Vi er nødt til at overveje, hvilke initiativer der kan tages, og derfor vil jeg gerne spørge statsministeren, om der er taget initiativer med henblik på også i fremtiden at arbejde for, at forholdene forbedres i Chile. Jeg vil spørge, om der har været nordiske kontakter for at gøre et sådant samarbejde så virkningsfuldt som muligt. Jeg vil spørge, om man har drøftet problemerne i EF. EF har tidligere talt med én stemme; er der tanker om, at EF også skulle kunne gøre det i denne sag, og vil Danmark søge at påvirke EF, således at det, der bliver sagt, er noget, som bliver så virkningsfuldt som muligt?

Anker Jørgensen (S):

Der har på det sidste udviklet sig en debat omkring beskæftigelsessituationen, og det er årsag til, at jeg gerne vil gøre nogle bemærkninger.

En af de vigtigste grunde til, at socialdemokratiet alvorligt gik ind i forhandlingerne omkring hele boligpolitikken, var netop at kunne sikre, at der igen kom gang i boligbyggeriet, naturligvis også af hensyn til den samlede økonomiske politik, men ikke mindst dette, at boligbyggeriet måtte holdes oppe på et rimeligt niveau, således at beskæftigelsen kunne sikres.

Socialdemokratiet var nemlig ganske alvorligt bange for, at man på grund af tilbageholdenhed i denne sag, som vi gang på gang har rykket for over for regeringen, kunne komme ind i en udvikling, hvor beskæftigelsen til efteråret ville komme i fare. Det er derfor, vi satte ind, det er derfor, vi gik ind i forhandlingerne, det var derfor, vi som et af de fundamentale krav for at indgå et boligforlig sagde: beskæftigelsespolitikken må have en meget central rolle.

Jeg siger ikke, at det boligforlig, der nu er lavet, løser alle de problemer, der kan være, også beskæftigelsesmæssigt, til efteråret. Men alene dette, at der er lavet et boligforlig, og tilmed når dette boligforlig indeholder en lang række bestemmelser om beskæftigelsesarbejder, der skal sættes i gang, ja, så vil det trække i den rigtige retning, og det mener jeg er noget afgjort positivt.

Jeg vil gerne pege på den kendsgerning, at også ved at sikre det almennyttige boligbyggeri med den særlig offentlige stats- og kommunale støtte med direkte statslån, som man så tit har sagt, at vi skulle se at få indført igen, bl. a. med dette initiativ er der også lagt op til en bedring af det sociale boligbyggeris situation og dermed for beskæftigelsen.

Jeg mener også, det er vigtigt at understrege, at nu er der 6 partier i folketinget, der som målsætning har sagt, at der skal bygges 40.000-45.000 lejligheder eller boliger om året, og at herudaf skal ca. 8.000 være boliger i den sociale sektor. Jeg mener også, at det er vigtigt at understrege, at dette er også noget, der står i dette boligforlig.

Lad mig lige for en ordens skyld gøre lidt bemærkninger til selve afsnittet i boligforliget om beskæftigelsen, det sidste afsnit, der

kom ind i sidste runde. Der står for det første, at afviklingen af det kommunale bygge- og anlægsstop skal fremmes, netop for at fremme beskæftigelsen, man skal udvide kvoterne til det private byggeri for at fremme beskæftigelsen, man skal lempe for nyt byggeri, man skal også lave foranstaltninger, der kan fremme eksporten inden for byggeindustrien i form af særlige eksportgarantier.

Der er også lagt op til at lave lovgivning, der betyder, at man kan gå i gang med moderniserings-, opretnings- og vedligeholdelsesarbejder i udlejningsejendomme, der er lagt op til en lovgivning, der sikrer, at man kan gå i gang med isoleringsarbejde, fornyelse af varmeinstallationer, også i udlejningsejendomme. Alt dette er konkrete resultater af forhandlingerne omkring boligpolitikken og altså også et resultat, som betyder, at der kraftigt vil blive gået imod de tendenser til arbejdsløshed, som vi alle frygter kan blive resultatet til efteråret.

Lad mig understrege som det sidste, at den røde tråd i socialdemokratiets oppositionspolitik har været at sige ja dér, hvor regeringen eller andre partier viste afgørende imødekommenhed over for vores krav, og nej, hvor man ikke ville vise en sådan imødekommenhed. Vi har trods alt ment, at der i dette forlig netop på det beskæftigelsesmæssige område er sådanne indrømmelser, at vi har kunnet sige ja. Det er stadig væk også her resultaterne, der tæller, og ikke bare et spørgsmål om demonstration.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg skal i denne omgang holde mig til de bemærkninger, hr. Poul Westergaard havde til mig. For det første hedder jeg ikke Kaj Larsen, men Kaj Hansen, men det skal da være undskyldt. Det skal derimod de følgende bemærkninger ikke. Jeg synes, det er grove løjer at tale om kommunistisk taktik, hvad angår anlægs- og byggestoppet. Den 1. februar i år var vort forslag til behandling her i folketinget, hvor jeg ganske udtrykkelig redegjorde for de konsekvenser, det ville have for bolig- og beskæftigelsessituationen her i landet, hvis man ikke allerede dengang skred ind og ophævede dette anlægs- og byggestop. Siden da gik det i udvalg, og dér har det siden ligget og er endnu ikke kommet frem her til folketinget, dagen før vi

[Kaj Hansen.]

skal sendes på sommerferie. Det var derfor den eneste mulighed, vi havde, for at få sat dette spørgsmål til behandling i folketinget i denne omgang.

Det er også grove løjer, når hr. Poul Westergaard afviser vores dagsordensforslag. Da vort forslag til folketingsbeslutning var til behandling den 1. februar, var det ikke hr. Poul Westergaard, men hr. Mølgaard, der var ordfører. Han sagde om forslaget, jeg citerer fra Folketingstidende sp. 1692:

„Retsforbundet finder, at bygge- og anlægsstoppet er urimeligt. det er urimeligt over for to parter. Dels er det urimeligt over for kommunerne, hvis selvstyre alle ellers taler så smukt om, ikke mindst i denne tid op imod kommunevalget. Det koster flere steder dyrt med den udskydelse af nødvendige projekter, som det bevirker. Dels er det urimeligt over for byggeerhvervene, der er klemt på alle mulige måder.“

Ja men det var en fuldkommen rigtig betragtning, som her er fremkommet fra retsforbundets ordfører, og jeg synes, det smager alt for meget af taktik, når retsforbundet nu afviser det.

Formanden:

Hr. Poul Westergaard har ordet for en kort bemærkning, og så går vi over til talerækken.

Poul Westergaard (DR):

Kun den bemærkning, at når jeg taler om taktik, så er det naturligvis ikke i forbindelse med det kommunistiske partis holdning til byggestoppet. Det er i forbindelse med den anvendelse af dagsordeninstituttet, som man har gjort. Jeg sagde også, at vi ikke var meget uenige i indholdet, men det er vel også sådan, at når man i en sag har fremsat forslag, som man ikke har fået færdigbehandlet, så er der vel ikke sådan nogen almindelig adgang til, at man så kan få det klaret ved en behandling af et dagsordensforslag.

Men altså mine overvejelser om, at kommunisterne havde taktiske hensigter med det her, gik altså på, at man anvendte dagsordeninstituttet, og at hr. Kaj Hansen jo også fortalte os, hvor han havde fundet den taktiske fidus i det her.

Glistrup (FP):

Hr. Ole Espersen har fuldstændig med rette peget på, at vi hverken i internationale traktater eller på andet juridisk grundlag har basis for at blande os i, hvad der skete i Chile. Det fik hr. Ole Espersen til absolut at sige: ja men så må vi virkelig anstrenge os med at gøre et vældig stort stykke arbejde med at finde ud af en måde, hvorpå vi kan blande os i, hvad der sker nede i Chile.

Vi er ikke i dette ting valgt til hverken at rokke ved forholdene i Chile, i Argentina, i Grækenland, i USA, i Vietnam eller nogen som helst andre steder, men til at klare problemerne i Danmark, og de er svære nok.

„Hvad du evner, kast af i de nærmeste krav“ —

og de nærmeste krav er så ganske givet de krav, der omhandles i den halve snes linjer i tillægsbetænkningen af 15. maj, som er omtalt så mange gange af hr. Niels Helveg Petersen, hr. Kjeld Olesen, hr. Kaj Hansen, statsministeren og mange andre. Der står de nærmeste krav. Så kan man diskutere vidt og bredt, om det er et forlig og et forlig mellem venner eller hvad i alverden, det er. Det er så inderlig ligeegyldigt. Der står klart og tydeligt, at de nærmeste krav for Danmark i øjeblikket er, at vi får sikret, at vi får en indkomstskattebesparelse for 1975 i størrelsesordenen 10 mia kr., og der står, at af de 10 mia kr. er de 5 partier, som står for udtalelsen i tillægsbetænkningen, enige om, at de 5 mia kr. skaffes overensstemmende med, som statsministeren rigtigt fremhævede, det notat, som regeringen fremlagde i politisk-økonomisk udvalg en uges tid før, nemlig den 8. maj, og at hvis der skulle være noget, man må skyde ud dér, så må man skyde noget andet ind til mindst samme beløb, og så skal vi finde de andre 5 mia kr. et eller andet sted.

Hr. Erhard Jakobsen ønsker at finde de 5 mia kr. ved at forhøje momsprocenten fra 15 til 20, og det er han velkommen til at arbejde for. Vi ønsker at finde de andre 5 mia kr. igennem offentlige besparelser, og det er vi selvfølgelig velkommen til at arbejde for. Og så må man se at finde en løsning, men løsningen skal findes. Vi skal have indkomstskattenedsættelsen på omkring de 10 mia kr.

Men at finde en løsning på et økonomisk

[Glistrup.]

spørgsmål af den størrelsesorden er at gå ind på en tornestrøet vej. Det må vi være klar over. Det er et stort og slidsomt og upopulært arbejde, der skal udføres, og derfor skal jeg ikke nægte, at jeg er en lille smule bekymret over, at vi faktisk endnu ikke rigtig er kommet i gang med dette sparearbejde.

Jeg havde ærlig talt opfattet det således den 15. maj, da vi sluttede forliget, nu brugte jeg udtrykket, og det kan jeg også godt bruge. Men altså, da vi havde skrevet den tillægsbetænkning, for at tage det ganske enkelt, så skulle vi i gang nogenlunde hurtigt med at bearbejde de ting. Der har ærlig talt i den mellemliggende måneds tid været for få møder efter min mening i retning af sparebestræbelserne i politisk-økonomisk udvalg. Det har kunnet undskyldes i den forløbne måned, fordi der har været så mange andre store opgaver. At vi ikke bryder os om de boligpapirer, vi har fået, det er én ting, men vi kan da selvfølgelig godt forstå, at når venstre nu har arbejdet på dem, at man så ikke samtidig har kunnet føre forhandlinger i politisk-økonomisk udvalg. Det er da så logisk, at man ikke kan være mere end ét sted ad gangen.

Men nu må det til gengæld også være alvor med at komme i gang, og jeg håber, at vi kan komme i gang straks i begyndelsen af næste uge, kan holde mindst de to møder om ugen, der er planlagt, gerne flere, at vi ikke skal være alt for vilde efter, at netop vi, der sidder i politisk-økonomisk udvalg, skal have den ferie, som ellers foreskrives for andre borgere i ferieloven. Det gør ikke spor, om vi må knappe vor ferie ned. Det er en så vigtig sag, og vi ved ikke, hvor lang tid det varer at nå frem til enighed. Kan vi nå frem til enighed på nogle få uger i juli måned, ja, så kan vi holde fri i august. Men da vi ikke ved, hvor lang tid det tager, lad os så komme i gang med det arbejde for at fyldestgøre det, der står i de 10 linjer i tillægsbetænkningen, og lad os komme i gang så hurtigt som muligt.

Men stadig: hvad vi evner, må vi kaste af i de nærmeste krav, og de allernærmeste krav her ved denne forhandling er jo, at vi skal i gang med to afstemninger, og dér er vi i og for sig med hensyn til det kommunistiske dagsordensforslag ikke så uenige i det, hr. Poul Westergaard sagde. Man kan disku-

tere, om det er rimeligt at bruge dagsordensinstituttet på den måde. Men når den nu engang er kommet frem, når kommunisterne for denne dags skyld har lånt betegnelsen Danmarks liberale parti, så lad os da følge dette liberale parti og stemme for afskaffelsen af den restriktion, som virkelig er så unødvendig og forvolder alle de vanskeligheder, den gør. Derfor vil jeg være tilbøjelig til at stemme for og anbefale, at man stemmer for dagsordenen.

Den næste ting, man skal stemme om, er spørgsmålet om tillægsbevillingsloven. Det er jo først og fremmest en registrering af, hvad der er sket i perioden fra den 1. april 1973 til den 31. marts 1974, en periode, hvor vi for to tredjedele vedkommende slet ikke havde sæde herinde i tinget. Derfor kan vi ikke se andet, end at den registrering, som, så vidt vi kan se, er foretaget korrekt sådan rent bogholderimæssigt, må vi stemme for. Men deri ligger ikke, at vi godkender udgifterne på det niveau, ødselhed på det niveau, som kommer til udtryk i tillægsbevillingsloven, men simplt hen bare, at vi tager til efterretning, at den, som grundloven foreskriver, har været forelagt til behandling her i tinget, og at den fremtræder som en korrekt fremstilling af, hvad der med statsretlig korrekthed er foretaget både under regeringen Anker Jørgensen og for de sidste måneders vedkommende under regeringen Poul Hartling. Derfor vil fremskridtspartiet slutte dagen i dag med at være et parti, hvis tale bliver: ja, ja.

(Kort bemærkning).

Morten Lange (SF):

Hr. Glistrups monomani om indkomstskatten strakte sig nu ud i det odiose. Jeg synes, det er meget bekymrende, hvis dette tings udenrigspolitiske moral skal være derhen, at folk kan blive hængt, brændt eller stegt rundt omkring i verden, blot vi ordner spørgsmålet om indkomstskat. Jeg er helt sikker på, at denne opfattelse har dette ting aldeles ikke. Jeg gad vide, om selv hr. Glistrup kan bære den hjem.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Det er blevet sagt, at det var udnyttelse af dagsordensinstituttet, når vi fremsatte et

[Knud Jespersen.]

sådan forslag til motiveret dagsorden, som vi har gjort.

Nej, det er det ikke. Det er simpelt hen en konsekvens af, at et flertal i folketinget stadig væk anser det for rimeligt, at der er nogle partier, der holdes totalt ude fra en række af udvalgene.

Vi har ikke adgang til de udvalg, undtagen når vores egne forslag behandles, og hvis de syltes — og det er de blevet i 99 pct. tilfælde — har vi ingen muligheder på anden måde end ved at rejse sagen her i salen. Og vi agter at anvende denne ret.

Må jeg så sige — jeg kan ikke nå mere i de korte bemærkninger — at jeg har mere tillid til byggefagenes bedømmelse af dette boligforlig og beskæftigelsen, til hr. Werner Jørgensen fra de sociale byggeforetagender og til Aktuelt's leder i lørdags end til den vældige begejstring, der nu kommer til udtryk over, at boligforliget skulle være med til at sikre en del af beskæftigelsen. Det tror vi aldeles ikke på, og det havde været skønnere, om vi sammen havde haft nogen visioner om, hvordan vi virkelig ville sætte ind for at garantere enhver en beskæftigelse. Det kunne passende begynde med vedtagelse af vores dagsordensforslag, sådan at bygge- og anlægsstoppet blev ophevet og ophævet nu.

Statsministeren (Poul Hartling):

Mon ikke det tjener alle parter, hvis jeg afholder mig fra yderligere polemik. Jeg har mange udmærkede bemærkninger til noget af det, der er blevet sagt, men det kan jeg få sagt en anden gang måske.

Men jeg føler mig forpligtet til at tage ordet og sige et par bemærkninger om Chile, ikke mindst fordi hr. Ole Espersen stillede mig nogle spørgsmål om det.

Hr. Glistrup har naturligvis ret i, at vi ikke er valgt til at ordne forholdene i Chile eller i noget andet land, men alene i Danmark. Jeg må alligevel sige også til hr. Glistrup, at vi er vel også valgt til at give udtryk for de tankegange og de idealer, som vi har. Vi kan ikke, heller ikke i vores udenrigspolitik, uberørt se på, at der sker overgreb imod menneskerettigheder, at mennesker lider, og at demokratiske rettigheder og retsbevidsthed trædes under føde.

Det må vi have al mulig ret til at reagere imod og sige vores mening om. Netop hvis vi er et frit land og et demokratisk land, så må vi sige vores mening. Det betyder ikke, at vi kan gribe ind i et lands forhold eller sådan noget, det ved vi alt for godt. Derfor har hr. Ole Espersen jo ret i at sige, at vi har ingen midler over for Chile. Vi har ingen konvention, som vi havde med Grækenland i Europarådet, og det førte som bekendt til — det havde jeg direkte med at gøre — at Grækenland meldte sig ud af Europarådet.

Vi har, som hr. Ole Espersen rigtigt sagde, mulighed for henstillinger og for kontakt med andre lande. Så meget mere mærkeligt var det, at han derefter føjede til, at vi kan jo ikke nøjes med ord. Jeg ved ikke, om vi kan komme længere end til ord bortset fra, at vi har en mulighed for at hjælpe flygtninge, der kommer her til landet, vi har mulighed for at give asyl. Det har vi gjort, og det vil vi gøre. Vi har måske også mulighed for at påvirke igennem debat, gennem demarcher, men det er jo også, når alt kommer til alt, ord. Men ord, der nok kan have nogen virkning.

Jeg mener, det er vigtigt, for det første at vi ikke laver en hjemlig konkurrence om, hvem der nu er mest demokratisk, eller et forsøg på at komme først på talerstolen for at råbe store protester ud. Jeg tror ikke, at det er den rigtige måde.

Jeg tror også, det er vigtigt, at vi holder os for øje, at dette er ømtålelige spørgsmål. Dermed mener jeg ikke, at vi er bange for at sige noget, men jeg mener, at hvis vi har nogen mulighed for måske at hjælpe nogle folk, som er midt i lidelserne, og som har det helt anderledes end vi, der bare taler om det, så skal vi passe på, at vi ikke af hjemlige, indenrigspolitiske grunde eller af iver, misforstået iver, bringer os selv i en situation, hvor vi ikke længere kan hjælpe, eller hvor vi kan hjælpe ringere, end vi ellers kunne have gjort. Derfor er det ømtåleligt, fordi der er menneskeskæbner med i det.

Det spørgsmål, jeg fik stillet, var, om vi har drøftet dette i EF eller mellem de nordiske lande. Det tror jeg ikke vi har, ud over at vi har haft kontakt med hensyn til kvota- og asylordninger osv. Men jeg er overbevist om, at det vil blive drøftet imellem de nordiske udenrigsministre og også blive

[Statsministeren.]

drøftet i FN. Det plejer man jo at forberede også imellem de nordiske lande.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget om motiveret dagsorden af Knud Jespersen (DKP) (se sp. 7905)

forkastedes med 111 stemmer mod 34; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Lovforslaget

vedtoges med 145 stemmer mod 6.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Albertsen*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 15. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Juul Andersens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Knud Nielsen*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 15. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Jens Kristian Hansens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Poul Dalsager*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 17. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Niels E. Christensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Erlendsson*, der har haft orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 13. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Nøhr Frandsens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen:

Udtræder: Poul Dam

Nyt medl.: Morten Lange

Kommunaludvalget:

Udtræder: Nøhr Frandsen

Nyt medl.: Erlendsson

Socialudvalget:

Udtræder: Nøhr Frandsen

Nyt medl.: Erlendsson

Med skrivelse af 13. juni 1974 har undervisningsministeren fremsendt skriftlig besvarelse af et af medlem af folketinget Flemming Jensen stillet spørgsmål. (Spm. nr. 271). Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af *Flemming Jensen* (KF) til undervisningsministeren (6. juni 1974):

„Hvilke kommentarer har ministeren til meddelelsen i Berlingske Tidende den 5. juni 1974 om, at Brøndby kommune nægter at betale transport for elever fra kommunen, som søger Tåstrup Realskole?“
(Spm. nr. 271).

Begrundelse.

Ifølge Berlingske Tidende den 5. juni d. å. har Brøndby kommune afslået at yde tilskud til transporten af de ca. 40 elever fra kommunen, som søger den private realskole i Tåstrup. Borgmester Kjeld Rasmussen har ifølge samme referat motiveret dette med, at der er plads til de omtalte elever i kommunens egne skoler, og med, at kan de ikke nøjes med dem, må de selv betale. I forbindelse med behandlingen af F. 128 m. fl. har undervisningsministeren over for undervisningsudvalget understreget, at det i cirk. af 22. juni 1971 er henstillet til kommuner og amtskommuner at yde tilskud til befordring af elever i de private skoler efter samme retningslinjer, som er gældende for de offentlige skoler. I samme svar oplyser ministeren, at såfremt kommunerne ikke følger denne henstilling og føler et øget ansvar for privatskolernes elever, vil ministeren tage under overvejelse at søge lovhjælp til at pålægge kommunerne dette som pligt.

[Flemming Jensen.]

På denne baggrund og på baggrund af eksemplet fra Brøndby kommune skal spørgsmålet ses.

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (13. juni 1974):

Sagen er ikke ministeriet bekendt ud over omtalen i dagspressen, og jeg kan således hverken afkræfte eller bekræfte pressens referat af sagen. Jeg skal derfor afstå fra at kommentere den konkrete sag.

Generelt om spørgsmålet om tilskud til befordring af elever i friskoler og private realskoler m. fl. kan jeg imidlertid oplyse, at kommunerne ikke har pligt til at yde tilskud til sådanne udgifter, at undervisningsministeriet ikke har hjemmel til at pålægge kommunerne at yde tilskud. Det gældende cirkulære af 22. juni 1971 om tilskud til befordring af elever i friskoler og private realskoler m. fl. er forhandlet med og tiltrådt af Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening samt Københavns og Frederiksberg kommuner og indeholder en henstilling til kommunerne om at yde tilskud, men er baseret på kommunernes frivillige deltagelse.

Som det fremgår af henstillingen finder ministeriet det ønskeligt, at elever i private skoler får adgang til befordring efter samme principper som elever i folkeskolen. Sager, som viser, at henstillingen ikke følges, må derfor give anledning til overvejelse om, hvorvidt der bør søges tilvejebragt lovhjemmel for en befordringsordning på dette område. Der har været flere sådanne sager, men når jeg imidlertid ønsker fortsat at se tiden an og følge udviklingen på området, har det sammenhæng med følgende:

1. Henstillingen til kommunerne er af forholdsvis ny dato, og det må være rimeligt at give kommunerne en rimelig tid til at indrette sig på også at løse denne opgave.

2. Der kan forventes gennemført en ændret opgave- og byrdefordeling på undervisningsområdet, hvorefter bl. a. al undervisning på folkeskoleniveau principielt må betragtes som en kommunal opgave. En sådan ændret opgave- og byrdefordeling må forventes at øge kommunernes ansvar også for privatskolernes elever, og det vil derfor være rimeligt at afvente reformens virkning på området.

3. Endelig vil en lovgivning på området frembyde betydelige vanskeligheder og må skønnes at medføre en ikke ubetydelig administration. Vanskelighederne har bl. a. sammenhæng med, at de private skoler ikke har fastlagte skoledistrikter.

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 14. juni, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. (Tilskud efter objektive udgiftskriterier).

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Tilskud efter objektive udgiftskriterier).

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om totalisatorspil.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af ligningsloven.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om almindelig arbejderbeskyttelse. (Bygherreansvar).

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Aage Frandsen m. fl.].

8) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.

[Formanden.]

9) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri.

10) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

11) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

- 12) *Valg af 6 medlemmer af ligningsrådet (for perioden 1. juni 1974-31. maj 1980).*
- 13) *Valg af i alt 15 medlemmer af landsskatte retten (11 for perioden 1. juni 1974-31. maj 1980 og 4 for perioden 1. juni 1974-31. marts 1975).*

Mødet hævet kl. 17.39.
